

Kiertotalous-sanon semanttiset kehukset ja diskurssit Helsingin Sanomien teksteissä

Hilla Läärä

Pro gradu -tutkielma

Kielen oppimisen ja opettamisen tutkinto-ohjelma, suomen kieli

Kieli- ja käännöstieteiden laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Toukokuu 2020

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Kieli- ja käännöstieteiden laitos / Humanistinen tiedekunta

LÄÄRÄ, HILLA: *Kiertotalous*-sanana semanttiset kehykset ja diskurssit Helsingin Sanomien teksteissä

Pro gradu -tutkielma, 48 s., 20 liites.

Kielen oppimisen ja opettamisen tutkinto-ohjelma, suomen kieli

Toukokuu 2020

Tutkimus on kehyssemanttinen ja diskurssianalyttinen tutkimus *kiertotalous*-sanana käytöstä Helsingin Sanomien teksteissä. Tutkimus on osa valtakunnallista ja monitieteistä Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvoston tukemaa CICAT2025-hanketta, jossa tutkitaan kiertotaloutta ilmiönä ja kiertotalouteen siirtymistä vauhdittavia tekijöitä, kuten kieltä.

Tutkimuksessa analysoidaan, minkälaisia semanttisia kehyksiä *kiertotalous*-sanana ympärille rakentuu sekä minkälaisissa diskursiivisissa yhteyksissä sana esiintyy Helsingin Sanomien media-aineistossa. Näiden kysymysten avulla selvitetään, minkälaisia merkityksiä eri kehykset tuottavat *kiertotalous*-sanalle ja miten mediatekstien diskursiivinen konteksti vaikuttaa sanan tulkintaan. Diskursiivisia sanan tulkintaan vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi se, miten kielen avulla on kuvattu asioita ja minkälaisia toimijoita ja valtasuhteita teksteissä esiintyy.

Tutkimuksen teoreettisena pohjana toimivat kognitiivinen sanasemantiikka ja Norman Fairclough'n kehittämä kriittinen diskurssianalyysi. Lisäksi tutkimuksessa taustoitetaan mediatekstien erityispiirteitä diskursiivisina alustoina.

Tutkimusaineisto koostuu Helsingin Sanomien vuoden 2019 teksteistä, joissa esiintyy sana *kiertotalous*. Aineistosta on tehty kehysluokitus *kiertotalous*-sanana lähikontekstin perusteella. Analyysin perusteella löytyneitä kehyksiä on viisi: talousmallin, jätehuollon, uusiokäytön, tehokkaan tuotannon ja sosiaalisen järjestelmän kehykset. Lisäksi aineistossa on esiintymiä, joissa *kiertotalous*-sanana ympärille ei rakennu semanttista kehystä, vaan sana toimii määritteenä määrittämässä tekstin toimijoita ja asioita, tai se vain mainitaan aihekokonaisuutena ohimennen.

Tutkimuksen perusteella Helsingin Sanomien mediateksteissä *kiertotalous* esiintyy pääsääntöisesti talousmallin kehyksessä, mutta muiden kehyksien esiintymät osoittavat, että sanan tulkinta ei ole yksiselitteisesti vakiintunut. Kiertotalous on uusi megatrendi, josta puhutaan eri aihepiirien teksteissä. Siksi myös sanan *kiertotalous* merkitys määrittyy eri tavoin eri konteksteissa. Sanan tulkinnat muodostuvat dynaamisesti aihepiiriin, kirjoittajan luoman kehyksen ja lukijan vuorovaikutuksessa.

Asiasanat: kiertotalous, kehysanalyysi, sanasemantiikka, diskurssianalyysi, media

Sisällys

1. Johdanto	3
1.1 Tutkimusaiheen esittely	3
1.2 Helsingin Sanomien media-aineisto.....	6
1.3 CICAT2025-hanke	8
2. Kognitiivinen sanasemantiikka	10
2.1 Sanasemantiikan peruskäsitteitä	10
2.2 Prototyypiteoria.....	12
2.3 Semanttinen kehys	13
3. Mediatekstien kriittinen diskurssianalyysi.....	16
3.1 Diskurssianalyysin peruskäsitteitä	16
3.2 Media diskursiivisena alustana	17
3.3 Median kielen diskursiivisia erityispiirteitä.....	19
4. <i>Kiertotalous</i> -sanan ja kehysluokituksen esittely.....	21
4.1 <i>Kiertotalous</i> -sanan usuaalinen merkitys	21
4.2 <i>Kiertotalous</i> -sana uudissanana.....	22
4.3 Kehysluokituksen esittely	23
4.4 <i>Kiertotalous</i> -sana määritteenä ja mainintana	25
5. <i>Kiertotalous</i> -sanan semanttiset kehykset.....	27
5.1 Talousmallin kehys	27
5.2 Jätehuollon kehys	31
5.3 Uusiokäytön kehys	35
5.4 Tehokkaan tuotannon kehys.....	39
5.5 Sosiaalisen järjestelmän kehys	40
6. Päätelmät.....	42
Lähteet.....	47
Aineslähde.....	47

Muut lähteet	47
Liite: <i>Kiertotalous</i> -sanan esiintymät ja lähikonteksti Helsingin Sanomien teksteissä	1

1. Johdanto

1.1 Tutkimusaiheen esittely

”Kiertotalous on nyt kuuma sana”, todetaan Helsingin Sanomien (HS 15.8.2019) artikkelissa Toisen roskasta seuraavan aarteeksi (HS 15.8.2019). Kiertotalous on uusi ja monitahoinen ilmiö. Se tarkoittaa laajaa, koko valtion kattavaa, kestäväää talousmallia, joka huomioi taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöä koskevat vaikutukset pitkällä aikavälillä. (CICAT2025.) *Kiertotalous* on myös sanana uusi ja monitulkintainen, eikä sen merkitys ole kaikille selvä. Jotta kiertotaloutta voidaan talousmallina toteuttaa yhteiskunnassa, on mielekästä selvittää kielitieteellisesti, miten ilmiötä kuvaava sana ymmärretään, sillä ilmiöstä viestitään kielen avulla.

Tässä työssä tutkin *kiertotalous*-sanaa sanasemanttisesti ja diskurssianalyysin keinoin. Selvitän *kiertotalous*-sanan semanttisia määritelmiä ja diskursiivista taustaa vuonna 2019 julkaistuissa Helsingin Sanomien teksteissä. Tutkimukseni on osa valtakunnallista ja monitieteistä Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvoston tukemaa CICAT2025-hanketta, jossa tutkitaan kiertotalouteen siirtymistä edistäviä katalyyttejä, joista yksi on kieli. Esittelen CICAT2025-hanketta tarkemmin luvussa 1.3.

Tutkimus on kielitieteellinen ja kuuluu sanaston- ja tekstintutkimuksen alaan, sillä se yhdistää semanttista kehystutkimusta ja mediatekstien kriittistä diskurssianalyysia. Teoreettisen pohjan työlle antavat kognitiivisen sanasemantiikan yleinen teoria sekä merkitysten muodostumisen kehysteoria ja Norman Fairclough’*n* kehittämä kriittinen diskurssianalyysi media-aineistosta. Yhdistän näitä kahta teoreettista viitekehystä, jotta *kiertotalous*-sanaa ja sen kuvaamaa ilmiötä voisi ymmärtää kokonaisvaltaisemmin. Yhdistämällä kahta teoreettista viitekehystä analyysinäkökulma syvenee. Mielestäni ilmiön ja sanan muodostamien merkityksien laaja-alaiseen ymmärtämiseen tarvitaan sanasemantiikan rinnalle välineitä, joilla voidaan analysoida myös sanan kontekstia eli tutkimukseni tapauksessa mediatekstejä. Kriittisen diskurssianalyysin tarjoamat tutkimusmenetelmät auttavat tulkitsemaan *kiertotaloutta* sanasemantiikan aspektia laajemmin.

Sanasemanttinen tarkastelu perustuu muun muassa Kaija Kuirin (2012) ja Matti Larjavaaran (2007) kokoaviin teoksiin sekä monien muiden semantiikan tutkijoiden esimerkiksi Kaisa Häkkisen (1997) ja Heikki Kangasniemen (1997) teoksiin. Kuirin (2012) teoksen perusteella sanasemantiikassa sanojen ymmärtäminen on kognitiivinen prosessi, jossa sana ymmärretään sen ympärille

muodostuvan semanttisen kehysten avulla. Kehys muodostuu kielenkäyttäjän kokemuksista, uskomuksista ja käytännöistä, jotka aktivoivat sanan merkityksestä (Goddard 1998, 69). Diskurssit ja pohjatekstin luoma konteksti puolestaan vaikuttavat ja muokkaavat sanan semanttista kehystä, sillä sanan semanttinen kehys määrittyy sanan käyttökontekstissa (Kuiiri 2012, 101), johon liittyvät mediateksteissä kiinteästi myös diskursiiviset representaatiot, toimijat ja valtasuhteet. (Fairclough 1997, 14–29.)

Diskurssianalyysin teoriapohjan muodostavat Fairclough'n (1997) kriittisen diskurssianalyysin lisäksi Sari Pietikäisen ja Anne Mäntysen (2019) päivitetty perusteos diskursseista ja diskurssianalyysistä sekä Arja Jokisen, Kirsi Juhilan ja Eero Suonisen (1999) kokoelmateos diskurssianalyysistä. Diskurssia kuvataan usein dynaamiseksi ja monitulkintaiseksi käsitteeksi (esim. Pietikäinen–Mäntynen 2019, luku 1.3). Fairclough'n (1997, 31) mukaan diskurssi tarkoittaa sosiaalisen vuorovaikutuksen tapoja sekä sitä, miten todellisuus rakentuu sosiaalisesti yhteiskunnassa. Janne Seppänen ja Esa Väliaverronen (2012, 101–104) määrittelevät diskurssit kielenkäyttötavoiksi, jotka vaihtelevat sosiaalisen, ajallisen ja tilanteisen kontekstin mukaan ja määrittävät sekä muokkaavat siten kielenkäyttöä. Pietikäisen ja Mäntysen mukaan diskurssianalyysi on laadullinen tutkimusmenetelmä, jonka tarkoituksena on tutkia ihmisten välistä vuorovaikutusta ja sitä, miten siinä luodaan merkityksiä (Pietikäinen–Mäntynen 2019, luku 5.1). Tutkimuksen kohteena on kieli ja nimenomaan tavat, joilla asioita kuvataan ja nimetään. Kriittisessä diskurssianalyysissä pyritään esittämään myös kielessä olevia valtasuhteita. (Fairclough 1997, 75.)

Tutkimuksessani diskurssianalyysi linkittyy aineiston kautta median kieleen, joten olen käyttänyt lähteitä, joissa diskurssianalyysin kohteena ovat mediatekstit. Fairclough'n lisäksi yhdistän tähän näkökulmaan teoriaa Seppäsen ja Väliaverron (2012) median asemaa yhteiskunnassa käsittelevästä teoksesta sekä Väliaverron (1996) vanhemmasta tutkimuksesta, joka käsittelee ympäristöongelmien esittämistä mediassa. Väliaverron mukaan yhteiskunnalliset ilmiöt ja ongelmat, kuten tutkimukseni näkökulmasta esimerkiksi kiertotalous, eivät nouse yhteiskunnallisessa keskustelussa pinnalle itsestään, vaan sen takia, että ne määritellään tärkeiksi asioiksi tai ongelmiksi, jotka vaativat muutosta. Esimerkiksi ympäristöongelmat ovat sekoitus luontoa, politiikkaa ja kulttuuria, eli niillä on fyysisen todellisuutensa lisäksi sosiaalinen todellisuutensa yhteiskunnassa. Eri toimijat muokkaavat ympäristöä koskevia havaintoja poliittisiksi vaatimuksiksi, tavoitteiksi ja toimenpiteiksi. (Väliaverron 1996, 14–53.) Väliaverron kommentti on sovellettavissa myös kiertotalouteen ilmiönä ja perustelee hyvin myös oman tutkimukseni teoreettista näkökulmaa. *Kiertotalous* on sana, joka kuvaa laajaa yhteiskunnallista aihetta ja jonka merkityksiä ja kehymiä eri toimijat rakentavat diskursiivisesti mediassa.

Työni kannalta merkittävä vastaava tutkimus on samaan CICAT2025-hankkeeseen kuuluva Ville Virsun ja Paula Sjöblomin (tulossa) tutkimus, jossa on tehty vastaava kehystutkimus *kiertotaloudesta* tavallisten kielenkäyttäjien kielestä. Tutkimuksessa satunnaisesti valituilta kielenkäyttäjiltä kysyttiin *kiertotalouden* merkitystä ja sitä, minkälaisiin merkityskonteksteihin he liittäisivät sanan. Vastauksista selvisi, että sana yhdistetään pääsääntöisesti vain jätteiden kierrätyksen merkitykseen. (Virsu–Sjöblom tulossa.)

Teoreettiseen viitekehykseen nojaten selvitän tutkimuksessani *kiertotalous*-sanana semanttisia kehyksiä eli sitä, miten kyseinen sana ymmärretään erilaisissa diskursiivisissa yhteyksissä. Kiertotalouteen siirtymisen edistämisen kannalta on hyödyllistä tietää, miten sana ymmärretään, miten sitä käytetään ja missä kaikissa konteksteissa se esiintyy. Tutkimuksen tavoitteena onkin vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Minkälaisia semanttisia kehyksiä *kiertotalous*-sanana ympärille rakentuu?
2. Minkälaisissa diskursiivisissa yhteyksissä *kiertotalous*-sana esiintyy?

Tutkimus pyrkii vastaamaan siihen, miten *kiertotalous*-sanaa käytetään Helsingin Sanomien media-aineistossa, minkälaisissa semanttisissa kehyksissä *kiertotalous* esiintyy sekä miten mediatekstien diskurssit ja sanan lähikonteksti teksteissä vaikuttavat sanan semanttiseen kehykseen ja näin sanan ymmärtämiseen. Oletan Virsun ja Sjöblomin (tulossa) tutkimuksen tuloksien perusteella, että *kiertotalous*-sanaa käytetään osittain vain jätteiden kierrätyksen merkityksessä, eli sitä ei toistaiseksi ymmärretä laaja-alaisesti. Toisaalta ennako-oletukseni on myös, että sana esiintyy hyvin monenlaisissa asiayhteyksissä, sillä ilmiönä kiertotalous vaikuttaa hyvin monella elämänosa-alueella.

Esittelen johdannon toisessa alaluvussa aineiston ja sen analysointiin käytetyt menetelmät. Sen jälkeen esittelen vielä CICAT2025-hanketta tarkemmin. Johdannon jälkeen aloitan käsittelyn tutkimusaiheen teoreettisen viitekehyksen tarkastelulla. Aluksi esittelen kognitiivisen sanasemantiikan yleistä teoriaa, kuten sanojen semanttisista piirteistä ja merkityksen muodostumista, kun kielenkäyttäjä kohtaa sanan. Sanasemantiikan tausta pohjustaa semanttisen kehyksen termin määrittelyä. Semanttisen kehyksen käsite luo rungon aineiston luokittelulle, sillä aineiston analyysissä käsittelen juuri eri kehyksiä, joita *kiertotalous*-sanana ympärille media-aineistossa muodostuu. Semantiikan teoriaosuuden jälkeen luvussa 3 taustoitan Fairclough'n kriittistä diskurssianalyysia. Lisäksi käsittelen samassa luvussa Seppäsen ja Väliiverrosen (2012) ja Väliiverrosen (1996) tutkimuksien perusteella mediatekstejä diskursiivisina alustoina sekä median kielen diskursiivista rakentumista. Kriittisessä diskurssianalyysissä yhdistyvät kielen analyysi ja yhteiskunnallinen analyysi (Fairclough 1997).

Luvussa 4 esittelen *kiertotalous*-sanan ominaisuuksia ja aineistosta tekemääni kehysluokitusta. Ensin pohdin *kiertotalous*-sanan usuaalista eli yleistä merkitystä ja uudissananäkökulmaa. Sen jälkeen siirryn varsinaisesti aineiston kehysten ja niiden tilastollisen jakautumisen tarkasteluun. Tilastollinen tarkastelu antaa yleiskuvan aineiston laajuudesta ja sisällöstä. Kehysluokituksen esittelyn jälkeen luvussa 4.4 käyn esimerkein läpi esiintymiä, joissa *kiertotalous*-sanan ympärille ei rakennu semanttista kehystä, vaan sana toimii määritteenä tai mainintana. Luvussa 5 käsittelen jokaista varsinaista kehystä tarkemmin omana alalukunaan. Näissä luvuissa analysoin esimerkein, minkälaisen kontekstin kukin kehys luo *kiertotaloudelle* ja minkälaisia merkityksiä ja lähikäsitteitä sana kussakin kehyksessä saa. Analyysin jälkeen työ etenee kokoaviin päätelmiin, joissa pohdin tutkimuksen tuloksia ja työn ennako-oletusten toteutumista.

1.2 Helsingin Sanomien media-aineisto

Tutkimukseni aineistoksi valikoitui media-aineisto. Media-aineisto tukee tutkimuksen tavoitteita, sillä median kautta kielellä viestitään suurelle yleisölle. Yhteiskunnalliset ilmiöt on tuotava julkiseen keskusteluun ja yleiseen tietoon, jotta niihin voitaisiin vaikuttaa. Keskustelualustan ohella media on myös toimija, jolla on valtaa vaikuttaa ohjailemalla keskusteluja ja kehystämällä merkityksiä. (Väliverronen 1996, 11–44.) Median välityksellä kieli voi näin hyvin toimia kiertotaloutta edistävänä katalyyttinä, minkä vuoksi onkin perusteltua selvittää, miten ja minkälaisissa yhteyksissä juuri mediateksteissä käytetään termiä *kiertotalous*.

Aineisto on koottu Helsingin Sanomien teksteistä, koska Helsingin Sanomat on valtakunnallisesti suurin sanomalehti, ja siksi sen asema on merkittävä ja arvostettu. Asemansa ja laajan levikkinsä takia Helsingin Sanomissa käsitellään kattavasti koko maata koskevia julkisia asioita. Tutkimuksen aineistona toimivat vuonna 2019 julkaistut Helsingin Sanomien tekstit, joissa esiintyy sana *kiertotalous*. Tekstit ovat saatavilla Turun yliopiston tunnuksilla tai muilla yritystunnuksilla Helsingin Sanomat Oy:n Sanoma-arkistossa. Sanoma-arkisto on sähköinen tietokanta, jossa on vuodesta 1990 Helsingin Sanomien, vuodesta 1993 Ilta-Sanomien ja vuodesta 1998 Taloussanomien kaikki tekstit sekä vuodesta 2001 lähtien M-Brainin kotimainen uutistuoanto. Arkisto sisältää vain lehtijuttujen tekstit, ei kuvia tai muuta ulkoasua. Arkistosta voi hakea tekstejä hakusanoilla, mutta kokonaisia lehtiä ei pysty lukemaan. Olen rajannut aineiston ajallisesti vuoteen 2019, jotta on mahdollista saada kuva siitä, miten *kiertotalous*-sanaa käytetään median kielessä tällä hetkellä. Lähimenneisyys on mielekäs ajallinen raja myös sen takia, että *kiertotalous* on sanana suhteellisen uusi. Se on mainittu Kotimaisten kielten keskuksen uudissanapoimintona vuonna 2014 (Kotus, uudissanapoiminnat), ja se on päässyt Kielitoimiston verkkosanakirjaan vasta vuonna 2017 (Joki,

Kiertotalous Kielitoimiston sanakirjassa). Lisäksi yhden vuoden tekstit ovat laajuudeltaan sopiva aineisto pro gradu -tutkielmaan.

Aineiston läpikäyntiin olen käyttänyt kahta menetelmää: mediatekstien laadullista sisältöanalyysia sekä analysointia AntConc-konkordanssiohjelmalla. Laadullisen sisältöanalyysin teoreettinen pohja on Fairclough'n kriittisessä diskurssianalyysissa, jossa analyysi perustuu metodologisesti tekstien tarkkaan lukemiseen ja sanavalintojen pohdintaan.

Olen aluksi taulukoinut mediatekstit ja saattanut ne yhtenäiseen tiedostomuotoon AntConc-konkordanssiohjelmaa varten. AntConc-ohjelmassa tiedostosta voi etsiä haluttua sanaa, ja sille voi määrittää sanamääräisesti halutun kontekstin laajuuden. Voidaan esimerkiksi hakea *kiertotalous*-sanaa ja kolmea sanaa sitä ennen ja sen jälkeen. Sanan voi myös katkaista: tutkimuksessani olen tehnyt haun hakusanalla *kiertotalou**, jotta olen saanut mukaan myös kaikki sanan taivutusmuodot. Haun avulla olen analysoinut *kiertotalous*-sanon lähikontekstia teksteissä. Kahden edellä kuvatun menetelmän avulla olen määritellyt teksteistä *kiertotalous*-sanon esiintymien lukumäärän, niiden lähikontekstin ja semanttiset kehykset. Semanttiset kehykset olen päätellyt sanan lähikontekstin ja diskursiivisten yhteyksien pohjalta, ja aineiston tekstit olen luokitellut niiden perusteella. Koko aineisto esitetään tutkielman liitteenä olevassa kokoavassa taulukossa.

Aineistosta on jätetty pois tekstit, joissa *kiertotalous*-sana esiintyy tapahtumailmoitusten yhteydessä. Aineiston tekstien joukossa on useita median tekstilajien tekstejä. Yhteensä tekstejä on 86. Niiden joukossa on 33 artikkelia, 20 uutista, 14 mielipidekirjoitusta, 8 vastinetta, 7 Vieraskynä-tekstiä, 3 haastattelua ja 1 pääkirjoitus. *Kiertotalous*-sanon esiintymiä on 152. Esiintymiä, joiden ympärille rakentuu semanttinen kehys, on 126. Lisäksi aineistossa on 26 esiintymää, joissa *kiertotalous*-sanon ympärille ei rakennu semanttista kehystä, vaan sana toimii määritteenä tai *kiertotalous* mainitaan aihekokonaisuutena ohimennen.

Määritteenä käsitelen *kiertotalous*-sanon esiintymiä, jotka määrittävät henkilöä tai asiaa mutta eivät itsessään ole merkittäviä elementtejä tekstissä. *Kiertotalous* toimii tällaisena määritteenä esimerkiksi Aarne Simosen ja Ritva Halmeen mielipidekirjoitukselle kirjoitetussa vastineessa Hiilijalanjälki voidaan suhteuttaa kaikkiin tuotteisiin (4.2.2019), jossa se ilmaisee tekstin allekirjoittaneen Hanna Mattilan position suhteessa tekstin aiheeseen: ”Hanna Mattila *kiertotalouden* asiantuntija Sitra”. Diskursiivisesti *kiertotalous* on siis läsnä tekstissä kirjoittajan puheenvuorojen kautta, mutta sanalle itsessään ei rakennu semanttista kehystä.

Käsitelen mainintana vastaavasti sellaisia *kiertotalous*-sanon esiintymiä, joissa sana mainitaan aihekokonaisuutena ohimennen. *Kiertotalous* esiintyy mainintana esimerkiksi Leena Vehmasen mielipidekirjoitukselle kirjoitetussa vastineessa Media käy jo turkistarhoilla (23.3.2019), jossa

kirjoittaja Olli-Pekka Nissinen toteaa, että turkiselinkeinon harjoittajat haluavat ”aitoa keskustelua vastuullisista vaatevalinnoista, hyvästä eläintenpidosta, *kiertotaloudesta* ja kasvillisesta, kotimaisesta yrittäjyydestä.” *Kiertotalous* mainitaan ohimennen yhtenä, tarkemmin määrittelemättömänä aiheena. Käsittelen näitä tapauksia luvussa 4.4 ennen varsinaisten kehysten analysointia luvussa 5.

1.3 CICAT2025-hanke

Tutkimukseni kuuluu valtakunnalliseen CICAT2025-hankkeeseen. Monitieteisessä Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvoston tukemassa CICAT2025-hankkeessa tutkitaan kiertotaloutta ilmiönä ja keinoja edistää sen toteutumista yhteiskunnassa. CICAT2025-hankkeen tavoitteena on, että Suomesta voidaan luoda kiertotalousyhteiskunta nykyisen lineaariseen talousmalliin perustuvan yhteiskunnan sijaan. Pyrkimyksenä on myös edistää Suomen tavoitetta olla kiertotalouden mallimaa vuoteen 2025 mennessä. (CICAT2025.)

Hankkeen piirissä kiertotalous nähdään koko valtiota leikkaavana talousmallina. Hanke määrittelee kiertotalouden seuraavasti: ”Kestävä kiertotalous huomioi pidemmän aikavälin taloudelliset, ekologiset ja sosiaaliset vaikutukset. Edistämme kestävän liiketoiminnan ja hyvinvoinnin rakentumista Suomessa.” Kiertotaloudessa muun muassa kuluttaminen perustuu ostamisen ja omistamisen sijaan palveluiden käyttämiseen. Kiertotalous on siis laaja ja monitahoinen ilmiö, joka kattaa kaikki elämän osa-alueet. (CICAT2025.)

Koko yhteiskunnan kattava ilmiö vaatii monialaista tutkimusta. CICAT2025 onkin monitieteinen suurhanke, jota johdetaan Tampereelta. Siihen kuuluvat Tampereen, Itä-Suomen, Jyväskylän ja Turun yliopistot sekä Tampereen ja Turun ammattikorkeakoulut. Mukana on tutkijoita laajasti taloustieteen, teknologian, oikeustieteen, politiikan, ympäristötieteen ja humanististen tieteiden aloilta. Laaja-alainen yhteistyö ja keskustelu eri osallistujien välillä on tutkimusprojektissa keskeistä. Monitieteisellä tutkimuksella ja yhteistyöllä pyritään löytämään konkreettisia ratkaisuja yrityksille ja päättäjille siihen, miten kiertotalouteen siirtyminen toteutetaan. Hankkeesta ollaankin suoraan yhteydessä päätöksentekoeleimiin, elinkeinoelämän tahoihin ja asiantuntijoihin ratkaisujen toteuttamiseksi. (CICAT2025.)

Tutkimuksen lähtökohtana ovat ”kiertotalouden katalyytit” eli asiat, jotka edistävät talousmallin toteuttamista. Hankkeen kotisivuilla katalyytit määritellään ”positiivisiksi muutosvoimiksi, jotka vauhdittavat siirtymistä kestäväan kiertotalouteen”. Katalyytteina tutkitaan prosessointiteknologiaa, liiketoimintaa, johtamismalleja, lakia, kannustavaa kieltä ja vaikuttavia kuvia. Katalyyttejä tutkimalla

ne saadaan paremmin yhteiskunnan päättäjien ja kaupallisten toimijoiden hyödynnettäviksi. Yksi näistä katalyyteista on kieli, sillä kielen avulla voidaan tiedottaa ilmiöstä yhteiskunnassa ja vaikuttaa asenneilmapiiriin kiertotaloutta edistävästi. (CICAT2025.)

2. Kognitiivinen sanasemantiikka

2.1 Sanasemantiikan peruskäsitteitä

Semantiikalla tarkoitetaan kielitieteessä kielellisten merkkien merkitysten tutkimusta. Kielelliset merkit saavat merkityksensä kulttuurisidonnaisesti, ja merkitykset muuttuvat ajan myötä. Merkki viittaa kielenulkoiseen tarkoitteeseen, ja tämä viittausuhde on sosiaalisesti ja kulttuurisesti määrittyvä sopimus. Kielelliset merkit syntyvät aina kielenkäyttäjien tarpeen mukaan. Kielellisten merkkien ensisijainen muoto on ääni ja toissijaisena tulee kirjoitettu muoto. (Kuiri 2012, 7–8.)

Kognitiivisen semantiikan perusajatuksena on, että esimerkiksi sanojen ymmärtäminen on kognitiivinen prosessi. Koska merkitysten luominen liittyy kognitioon, voidaan ajatella, että kieli kertoo kognitiivisten prosessien luonteesta ja on näin kurkistusikkuna ihmismieleen. (Kuiri 2012, 83.) Kognitiivisesti on esimerkiksi mahdollista muodostaa kategorioita, mikä heijastuu käsitteistykseen. Lisäksi merkityksissä heijastuvat ihmisen fyysinen olemus ja ympäristö. (Ojutkangas–Larjavaara–Miestamato–Ylikoski 2013, 192.) Kognitiiviset prosessit ovat yhtä aikaa sosiaalisia ja yksilöllisiä, sillä ne ovat osittain ainutkertaisia, mutta eivät täysin toisten ihmisten kognitiivisista prosesseista poikkeavia (Larjavaara 2007, 63). Kielen sosiaalinen luonne on välttämätön vuorovaikutuksen kannalta, jotta esimerkiksi käsitteet voidaan ymmärtää samalla tavalla. Kielelliset käsitteet toimivat ihmisten tietopankkina maailmasta: niihin on käsitteistyksen kautta kiteytynyt osa siitä tiedosta, jonka kognition avulla ymmärrämme maailmasta. (Kuiri 2012, 83–85.)

Sana toimii kielessä pienimpänä itsenäisenä merkkinä. Sanoilla on kielenulkoinen tarkoite eli ekstensio, johon ne viittaavat. (Larjavaara 2007, 66.) Konseptualistisen käsityksen mukaan “sanan merkitys on mielle tai mielikuva kaikista niistä ominaisuuksista, jotka kielenulkoisen tarkoitteen on täytettävä, jotta siihen voidaan viitata kyseisellä sanalla” (Kuiri 2012, 13–15). Sanat eivät myöskään ole suoraan kytköksissä kielenulkoiseen tarkoitteeseen vaan ihmisen käsitykseen tästä tarkoitteesta (Ojutkangas ym. 2013, 194). Sanojen merkityksen luonne on näin muuttuva ja vaihteleva (Kuiri 2012, 43), eikä objektiivista merkitystä ole olemassa, sillä merkitys on aina ihmisen tulkintaa kielenulkoisesta maailmasta (Ojutkangas ym. 2013, 194).

Merkityksen ymmärtäminen tapahtuu seuraavien vaiheiden kautta: kokemuksen pohjalta tehdään havainto, joka tulkinnan kautta käsitteistetään, jotta saavutetaan merkitys (Kuiri 2012, 99). Merkitys muodostuu aina yksilön tulkinnan kautta, ja tulkinta syntyy sanan esiintymiskontekstin avulla. Sanoilla on myös tilanteeton neutraali merkitys, joka on yhteisöllinen ja yleinen. Tämä tilanteeton

merkitys on aina myös osana tilanteellisen merkityksen tulkinnassa. (Häkkinen 1997, 36–37; Kuiri 2012, 11.)

Sanan merkitys eli intensio syntyy sanan käyttöyhteydessä (Larjavaara 2007, 68). Se voidaan jakaa useampaan näkökulmaan. Sanalla voi olla usuaalinen eli yleinen merkitys, joka tarkoittaa sanan merkitystä irrallisena ilman kontekstia. Usuaalinen merkitys ajatellaan sellaiseksi yleiseksi ja yhteiseksi merkitykseksi, jonka kaikki kielenkäyttäjät kontekstista riippumatta ymmärtävät. Tämä merkitys esitetään myös sanakirjoissa. Usuaalisen merkityksen ohella sanoilla on kielenkäyttötilanteissa okkasionaalinen merkitys eli kontekstista ja tilanteesta riippuva merkitys, jonka kielenkäyttäjä antaa sanalle ja toivoo vastaanottajan ymmärtävän sanan samoin. Okkasionaaliseen merkitykseen vaikuttaa sanan tilanne- tai lausekonteksti, joka antaa sanalle lisää merkitysvivahteita, ja näin okkasionaalinen merkitys poikkeaa usuaalisesta merkityksestä. (Kangasniemi 1997, 20–21; Kuiri 2012, 27.) Sekä usuaalisen että okkasionaalisen merkityksen määrittelyssä törmätään kuitenkin jo aiemmin mainittuun tosiasiaan, että merkitys on aina tulkinnanvaraista. Myös tilanteisen merkityksen määrittelyssä kyse on tulkinnasta, joka tehdään tilanteen antamien vihjeiden perusteella. Merkitys itsessään on siis aina dynaaminen. (Kuiri 2012, 11.)

Sanoilla voi olla myös denotatiivinen ja konnotatiivinen merkitys. Nämä kaksi näkökulmaa perustuvat ajatukseen, että sanoilla on päämerkitys ja sivumerkityksiä eli merkitysvivahteita. (Häkkinen 1997, 39; Kangasniemi 1997, 12–13.) Denotatiivinen merkitys tarkoittaa päämerkitystä, josta voidaan käyttää myös termejä konseptuaalinen ja kognitiivinen merkitys. Sivumerkityksistä puhutaan konnotatiivisina tai assosiatiivisina merkityksinä. Ne tarkoittavat merkitysvivahteita, jotka sanaan liitetään. Esimerkiksi sana *nainen* on sävyiltään neutraali, kun taas sana *akka* mielletään negatiivissävytteiseksi. Molempien sanojen päämerkitys on kuitenkin sama. (Häkkinen 1997, 39; Kuiri 2012, 28–29.)

Sanat muodostavat keskenään sanakenttiä eli semanttisia kenttiä. Samaa tarkoittavat sanat ja sanojen lähikäsitteet muodostavat semanttisen kentän, joka assosioituu kielenkäyttäjän mielessä kunkin sanan yhteydessä. (Karlsson 1998, 218–219; Larjavaara 2007, 63.) Yksinkertaisena esimerkkinä toimivat esimerkiksi sukulaisuutta ilmaisevat sanat, jotka assosioivat mieleen muita perhesuhteita ilmaisevia sanoja (Kuiri 2012, 38). Sanakenttien lisäksi olennaisia ovat sanojen keskinäiset suhteet: ylä- ja alakäsitteet eli hyperonyymit ja hyponyymit. Hyperonyymit ovat usein luonteeltaan yleisempiä ja intensioltaan laajempia kuin tarkemmat hyponyymit. Sanojen väliset suhteet ja assosiaatiot vaikuttavat kielenkäyttäjien mielikuviin sanoista ja niiden referenteistä. (Ojutkangas ym. 2013, 193.)

2.2 Prototyypiteoria

Päämerkityksen käsitettä lähellä on merkityksen prototyypiajattelu. Sanan merkityksen referentiksi mielletään usein jokin referentti, joka on prototyyppi päämerkitykselle. (Goddard 1998, 71.) Prototyypinen merkitys on usein siis se, mikä kielenkäyttäjille tulee ensimmäisenä sanasta mieleen (Ojutkangas ym. 2013, 192). Jos sanaa käytetään ilman kontekstia usuaalisessa merkityksessään, mielletään referentiksi prototyypinen edustaja kielen ulkoisessa maailmassa. Prototyyppi on täydellisin edustaja kyseiseen merkityskategoriaan. Prototyypillä on siis kaikki kategorian ominaisuudet ihanteellisimmin edustettuina. (Kuiri 2012, 40.)

Prototyypiteoria eroaa perinteisestä semanttisesta piirreanalyysistä, jossa sanoja luokitellaan niiden referenttien piirteiden mukaan, joko toteamalla, että piirre esiintyy referentillä tai ei (ks. esim. Karlsson 1998, 215–218). Prototyypiteoriassa merkityskategoriat eivät ole ehdottomia ja tarkkarajaisia vaan muuttuvia ja sumeita, mikä on kognitioiden luonteelle tyypillistä. Merkitysluokkia ei voida kuvata tarkasti, sillä niiden referenteilla on sekä samoja että eroavia piirteitä. (Kuiri 2012, 40–41.)

Minkälainen on esimerkiksi prototyypinen kissa, nainen tai huonekalu? Kaikilla tietyn kategorian referenteilla on yhteisiä piirteitä, jotta niihin voidaan viitata samalla sanalla, mutta kategorioiden väliltä löytyy myös rajatapauksia, joilla on yhteisiä piirteitä molemmissa kategorioissa. Esimerkiksi pingviini luokitellaan linnuksi, vaikka se ei osaa lentää, mutta lepakko luokitellaan nisäkkääksi lentokyvystään huolimatta. Kategorioiden rajoja voidaan hahmotella *perheyhtäläisyys*-termin avulla. Kategorian lähimmillä jäsenillä on paljon samoja piirteitä, kun taas kauempana olevilla vähemmän, ja liian kaukana toisistaan olevat jäsenet kuuluvat jo eri kategorioihin. (Kangasniemi 1997, 31–34; Karlsson 1998, 20.)

Prototyypiajattelussa merkitys on aina avoin, mikä sopii paremmin sivumerkityksien ja vivahteiden tarkasteluun. Lisäksi prototyypiteoria tukee sitä, että ihmiset voivat ymmärtää piirteitä, sivumerkityksiä ja vivahteita myös eri tavoin. (Kuiri 2012, 41.) Prototyypistä kategorisointia pidetään ihmisten kognitiivisille prosesseille luonnollisena tapana hahmottaa merkityksiä, sillä se on taloudellinen. Prototyypisiä ominaisuuksia on vähän, ja sen takia ne on helppo muistaa, kun taas kaikkia yksityiskohtaisia piirteitä on vaikea hallita. Olisi tehotonta, jos kaikkia vähänkin toisistaan eroavia tarkoitteita kuvattaisiin eri termeillä. (Ojutkangas ym. 2013, 193.) Jokin piirre ennustaa myös usein jotain toista piirrettä, ja näin ollen piirteet usein korreloivat toistensa kanssa. Käsitteistystäkin voidaan helpottaa käyttämällä taloudellisesti vain olennaisia piirteitä ja korrelaatiota apuna. (Kuiri 2012, 40–41.)

Tavallisen arkikielen sanat kuuluvat useimmiten prototyypikategorioihin, sillä nämä perussanat ovat arjen havainnoinnin kannalta olennaisempia kuin esimerkiksi niiden tarkemmat hyponyymit. Prototyypikategorioiden perusmerkityksiäkin mielletään kuitenkin usein myös tutuimpien alakäsitteiden kautta. Esimerkiksi prototyypinen *hedelmä* on monille *omena* tai *appelsiini*. Toisaalta, jos *hedelmä*-sana assosioituu *appelsiiniin*, on paljon vaikeampi enää edelleen määritellä, mikä on kaikista prototyypisin *appelsiini*. Prototyypisin edustaja onkin “aina vain jonkinlainen mentaalinen hahmo kategorian ytimeä.” Sanan *appelsiini* merkitys ei näin siis ole hedelmän prototyyppi itsessään, vaan hedelmän prototyyppi on hahmo, jota lähelle *appelsiini* mielletään. Prototyypisin edustaja, hahmo, sallii siis laajan ja ihmisten yksilöllisesti hahmottavan merkitysvaihtelun. (Kuiri 2012, 100–101.)

Abstraktimpien ja uudempien käsitteiden kohdalla pohdinta prototyypistä on monimutkaisempaa. Kaikilla ei välttämättä ole prototyypistä referenttiä esimerkiksi sanalle *kiertotalous*, sillä käsite on uusi ja erittäin abstrakti, ja näin sen merkityksen tulkinta vaihtelee kielenkäyttäjien keskuudessa. Yleensä kuitenkin myös kieleen syntyvät uudet käsitteet ovat aiempien prototyypisten kategorioiden kaltaisia (Kuiri 2012, 100). Näin voidaankin ajatella, että aluksi *kiertotalous* mielletään esimerkiksi sanojen *talous* tai *kierrätys* kautta. *Kiertotalous*-sanankäytöstä käsittelemme tarkemmin luvussa 4.

2.3 Semanttinen kehys

Semanttinen kehys on kongnitiivisen semantiikan käsite. Sanojen ymmärtäminen on osa kongnitiivisia prosesseja, joissa sanan merkitys tulkitaan semanttisen kehyksen avulla. Kehys koostuu kielenkäyttäjän kokemuksista, uskomuksista ja käytännöistä, jotka aktivoituvat sanan merkityksestä. (Goddard 1998, 69.) Kehys on siis koko se tiedon alue, joka avautuu sanan käytön myötä (Kuiri 2012, 101). Esimerkiksi ostamiseen ja myymiseen liittyvät sanat aktivoivat kielenkäyttäjän kaupankäynnin kokemuspohjan. Nämä sanat kuuluvat siis kaupankäynnin kehykseen. (Goddard 1998, 69–70.)

Merkitykset aktivoivat kielenkäyttäjän omia kokemuksia sekä yhteisön ja yleisen näkökulman kannalta tärkeitä asioita, jotka liittyvät sanaan. Merkityksen tulkintaan vaikuttavat siis niin kielenkäyttäjän yksilölliset ja sosiaaliset sekä yhteisön kulttuuriset ja historialliset kokemukset. Sanan merkitystä voidaan näin kuvailla ensyklopediseksi, eli merkitykseen kuuluu kaikki tieto, henkilökohtainen tai yhteisöllinen, jonka kielenkäyttäjä siihen liittää. Ensyklopedinen merkitys pitää sisällään myös polysemian eli monimerkityksisyyden erilaisten yksilöllisten ja yhteisöllisten tilanteisten merkitysvaihtelujen kautta. Sosiaalisen luonteen vuoksi sanat aktivoivat kuitenkin yleensä lähinnä samantyyppisiä kokemuksia, jotta sanan ymmärtäminen ja käyttö yhteisössä olisi

mahdollista. Sanojen merkityksen luonne on kognitiivisen semantiikan mukaan prototyyppinen: sanoilla on päämerkitys, joka määrittyy sosiaalisesti yhteiseksi ja toteuttaa vahvasti merkityskategorialle mielletäviä piirteitä, sekä päämerkityksen ympärille rakentuvat sivumerkitykset ja merkitysvivahteet, jotka voivat olla enemmän tai vähemmän henkilökohtaisia kielenkäyttäjän kokemuksen perusteella. (Kuiri 2012, 99–101.)

Kehys on joidenkin sanojen ymmärtämiselle niin merkittävä, ettei sanoja voi ollenkaan irrottaa tästä taustasta. Kuiri (2012, 101–102) käyttää esimerkkinä matematiikan termiä *hypotenuusa*, joka ymmärretään välittömän kehüksensä, kolmion, kautta. Sanan välitön kehys tarkoittaa siis asiayhteyttä tai toisia termejä, jotka sana vaatii tullakseen ymmärretyksi. Toinen esimerkki ovat viikonpäivät, jotka vaativat välittömäksi kehukseksi viikon, sillä ne ovat sovittuja merkkejä ajanlaskussa. Viikon lisäksi niiden laajempia kehüksiä ovat muut laajemmat ajanilmaukset kuten *kuukausi* ja *vuosi*. Sanaan voi kuitenkin henkilölle yhdistyä myös useampia eri kehüksiä. Esimerkiksi juuri viikonpäivään voi liittyä arjen työ- tai harrastuskehüksiä, uskonnollisia kehüksiä tai tunnekehüksiä, jotka yhdistyvät esimerkiksi johonkin tärkeään elämäntapahtumaan. Kaikki eri kehükset ovat osa sanan mahdollisesti laukaisemaa merkitystä, mutta tilannekontekstin perusteella yleensä vain osa niistä assosioituu kielenkäyttäjän mielessä. Perusmerkitys välittömässä kehüksessä on kuitenkin yhteisössä lähes sama. Esimerkiksi viikonpäivä ymmärretään yhdeksi seitsemästä päivästä viikossa. (Kangasniemi 1997, 67; Kuiri 2012, 101–103.)

Kehükset voivat siis olla eri kokoisia tai eri laatuksia, ja niitä voi olla yhtä aikaa useita. Toiselle henkilölle sama sana voikin laukaista eri tulkintakehüksen kuin toiselle. Jokin sana voi esimerkiksi olla toiselle henkilölle neutraali ja toiselle väritynyt jonkin kehüksen kautta. Lisäksi kehükset ovat hyvin kulttuurisidonnaisia. Toisissa maissa jokin oman yhteisön tai kulttuurin tuttu tulkintakehys ei välttämättä sovikaan tilanteeseen. Esimerkiksi tutun tulkintakehüksen käyttäytymismallit ostoksia tehdessä tai ravintolassa saattavat vaihdella. (Kangasniemi 1997, 87; Kuiri 2012, 101–104.)

Verbeistä assosioituu asiantilakehys eli kaikki toiminnon yhteyteen liittyvät elementit. Kuiri (2012, 105) käyttää esimerkkinä *ostaa*-verbiä. Ostamisen yhteyteen liittyvät aina ostaja, myyjä, tuote sekä väline, joka annetaan tuotteen tilalle. Larjavaaran mukaan verbien kehükset kiinnittyvät usein myös syntaktisiin rakenteisiin. Osa verbeistä vaatii enemmän myös muita lauseenjäseniä ympärilleen kuin toiset. (Larjavaara 2007, 108–109.) Myös verbien kehükset voivat olla sosiaalisesti eri suuruksia. *Lentää*-verbi voi esimerkiksi viitata lintujen lentämiseen ja ihmisten lentämiseen, johon taas liittyy laajoja ja monipuolisia kehüksiä lentokenttiin ja koneisiin ja niihin liittyviin tilanteisiin nähden. Luonnollisesti jälleen henkilöillä, jotka lentävät työkseen, on lentämisestä laajempi kokemuspohja ja spesifimmät kehükset kuin muilla. (Kuiri 2012, 105.)

Yleisnimien ohella myös propriit eli erisnimet assosioivat eri kehyksiä kielenkäyttäjän kokemuspohjan mukaisesti. Erisnimillä on toki sosiaalisessa yhteisössä kielen ulkoisessa maailmassa hyvin paljon rajatumpi tarkoite kuin yleisnimillä. Yleensä erisnimen tarkoite on yksi ja tietty. Esimerkiksi erisnimi *Suomi* voidaan tulkita useissa eri kehyksissä. *Suomi* voidaan nähdä valtion kehyksessä, kun puhutaan esimerkiksi sen kuulumisesta Euroopan unioniin. Toisaalta *Suomi* voidaan nähdä maantieteellisessä kehyksessä, kun sen todetaan olevan osa Pohjoismaita. *Suomi*-nimi voidaan lisäksi tulkita myös useissa metonymisissa yhteyksissä. Esimerkiksi se voi tarkoittaa urheilussa joukkuetta tai yksittäistä urheilijaa, tai sitä voidaan käyttää metonymisesti *suomalaiset*-sanalla. Erisnimi *Suomi* voi myös laukaista kulttuurisia kehyksiä ja tunnekehyksiä esimerkiksi kotimaan kehyksen, matkustuskohteen kehyksen tai esimerkiksi luontoon liittyvän kehyksen. Kehykset voivat olla myös epärealistisia, mikäli kielenkäyttäjän tietopohja on vajaa tai virheellinen. *Suomi* voi jollekin assosioitua esimerkiksi kylmän jääkarhujen maan kehyksessä. (Esimerkki mukaillen Kuiri 2012, 103.)

Saman sanan eri kehykset kytkeytyvät toisiinsa ryhmiksi ja muodostavat laajoja tietoverkkoja siten, että yhteisön yhteiset samoin ymmärrettävät kehykset ovat usein yleisempiä ja yksittäisten kielenkäyttäjien kehykset yksityiskohtaisempia (Kuiri 2012, 104). Tästä lähtökohdasta on mielenkiintoista tarkastella, minkälaisia kehyksiä termille *kiertotalous* luodaan media-aineistossa, joka on samaan aikaan laajasti yhteisöllistä ja yleistä kieltä, mutta toisaalta sisältää yksilöllisiä näkemyksiä esimerkiksi haastateltavien henkilöiden kielenkäyttöä.

3. Mediatekstien kriittinen diskurssianalyysi

3.1 Diskurssianalyysin peruskäsitteitä

Diskurssi on käsitteenä kielitieteen valossa moniulotteinen (Pietikäinen–Mäntynen 2019, luku 1.3). Tieteen termipankin mukaan se voi tarkoittaa puhuttua ja kirjoitettua kielenkäyttöä, tietyn puhutavan tuottamia ja kielenkäytössä aktivoituvia merkityksiä sekä sosiaalista käytännettä, esimerkiksi jostakin aiheesta tunnistettavaa, toistuvaa ja rajattua kielenkäytön tapaa (Tieteen termipankki). Norman Fairclough'n mukaan diskurssi tarkoittaa sekä ihmisten sosiaalisen vuorovaikutuksen tapoja että yhteiskunnallisemmin todellisuuden sosiaalisen rakentumisen tapoja (Fairclough 1997, 31). Seppänen ja Väliverronen määrittelevät diskurssin tavaksi käyttää kieltä sosiaalisissa ja institutionaalisissa tilanteissa. Diskurssit eli kielenkäyttötavat ovat riippuvaisia ajasta ja paikasta ja määrittävät meitä kielenkäyttäjinä. (Seppänen–Väliverronen 2012, 103.)

Kriittisen diskurssintutkimuksen teoriaa ja käytännön metodologiaa on kehitellyt Norman Fairclough (1997). Diskurssianalyysi on laadullinen tutkimusmenetelmä, jossa kielenkäyttö nähdään ensisijaisesti sosiaalisena toimintana, joka myös representoi sosiaalista todellisuutta. Diskurssianalyysin lähtökohtana on, että kielenkäyttö on toimintaa, joka on aina myös toimijoiden eli kielenkäyttäjien arvottamaa. Neutraalia kielenkäyttöä ei siis ole. Lisäksi kielenkäyttö on toimintana myös kulttuurisesti ja ajallisesti määrittyvää. Diskurssianalyysissa pohditaan, miten toimijat eli kielenkäyttäjät välittävät merkityksiä kielenkäytössään, eli millä tavoin ilmiöitä ja asioita kuvataan ja nimetään. Eri asioita voidaan kuvata ja nimetä eri tavoin, minkä takia tutkimus on mielekästä. Yksi näkökulma analyysiin onkin pohtia juuri eri diskursseissa käytettyjä sanoja. (Fairclough 1997, 14–29; Jokinen–Juhila–Suoninen 2002, 17–19; Pietikäinen–Mäntynen 2019, luku 5.) Fairclough'n (1997, 75) mukaan analyysin kriittisyys perustuu pyrkimykseen havainnoida sosiaalisten käytänteiden ja kielenkäyttötapojen syy-seuraussuhteita sekä kielenkäyttöön liittyvää valtaa.

Kielenkäytön ja tekstien ohella tutkimuskohteena ovat myös diskurssikäytännöt, sosiokulttuuriset käytännöt kuten kielenkäyttötilanteet ja niiden laajemmat kulttuuriset seuraukset (Fairclough 1997, 28; Jokinen ym. 2002, 49). Diskurssikäytännöillä tarkoitetaan tapoja tuottaa ja vastaanottaa tekstejä sekä sitä, miten tekstit jakautuvat yhteiskunnassa tiedotusvälineiden välityksellä. Diskurssikäytäntöihin yhdistyvät sosiokulttuuriset, tilannekohtaiset, institutionaaliset ja yhteiskunnalliset käytännöt. Diskurssianalyysilla pyritään selvittämään, miten tekstit, diskurssikäytännöt ja sosiokulttuuriset käytännöt limittyvät toisiinsa. (Fairclough 1997, 28–29.)

Väliverronen (1996) määrittelee vastaavasti tutkimuskohteenaan journalismin, tieteen ja politiikan käytännöt, joiden avulla tietoa, kuvia tai todellisuutta tuotetaan, sekä sen, miten nämä käytännöt ovat vuorovaikutuksessa keskenään asioiden määrittelyssä. Tutkimuskohde hahmottuu konstruktivistisesti, eli ihmisten sosiaalinen toiminta ja kollektiiviset määrittelyprosessit rakentavat yhteiskunnallisia ilmiöitä. Ilmiöistä muodostetut representaatiot eivät pelkästään kuvaa todellisuutta vaan myös rakentavat ja muokkaavat sitä. (Väliverronen 1996, 40.)

Diskurssianalyyseissä tarkasteltavat toimijat voivat olla ryhmiä tai yksittäisiä henkilöitä, jotka pitävät toiminnallaan jotain yhteiskunnallista ilmiötä pinnalla. Yksittäisistä henkilöistä, jotka pyrkivät saamaan oman näkökulmansa ja määritelmänsä jostain asiasta näkyville ja hyväksytyksi, voidaan käyttää nimitystä *mielipidevaikuttajat*. Myös media voi olla toimija, sillä media voi toimia aiheen kehittäjänä ja herättelijänä tai vain passiivisena raportoijana. Toimijat ovat merkittävässä asemassa, sillä muun muassa toimijoiden aktiivisuus vaikuttaa siihen, kuinka kauan aikaa kyseistä ilmiötä käsitellään yhteiskunnallisessa keskustelussa. (Väliverronen 1996, 47–53.) Kiertotalouden näkökulmasta tällaisia toimijoita ovat esimerkiksi poliittiset vaikuttajat, tutkijat ja muut asiantuntijat sekä esimerkiksi yksityiset yritykset. Väliverronen toteaa, että ympäristökysymyksiä koskevissa keskusteluissa juuri tutkijoiden merkitys asiantuntijoina korostuu, sillä ympäristöongelmat, kuten ilmastonmuutos, ja siihen vaikuttavat ratkaisut, kuten kiertotalous, vaativat tieteellistä todistamista. Media vaikuttaa kuitenkin siihen, minkälainen kuva tieteestä, tutkijoista ja tieteen mahdollisuuksista välitetään. (Väliverronen 1996, 53–58.)

3.2 Media diskursiivisena alustana

Mediassa tapahtuva laaja ja avoin keskustelu on nähtävissä yhtenä demokratian perusedellytyksenä. Median diskursiivinen merkitys näkyy siinä, kuinka se yhdistää erilaisia toimijoita, tapahtumia ja asioita ja toimii keskustelua muokkaavana alustana. Samalla media myös luo ja ohjaa keskustelua kehystämällä, valikoimalla toimijoita, jotka saavat äänensä kuuluviin ja ohjaamalla tulkintoja. Media toimii siis interdiskursiivisena alustana, joka kokoaa keskustelua samaan tilaan ja raportoi myös muiden alustojen keskusteluja laajalle yleisölle. Samalla media toimii kilpailun ja politiikan alustana. Eri toimijat kilpailevat siitä, kenen näkökulma yhteiskunnallisesta aiheesta voittaa yleisen hyväksynnän. Media valikoi keskustelun osanottajia ja osoittaa samalla, minkälaisen aseman eri toimijat saavat keskustelussa. Toisille annetaan enemmän arvovaltaa ja auktoriteettia ja heidät esitetään varmoina ja vakuuttavina, kun taas toisia kuvailaan epävarmoina ja kiistanalaisina. (Väliverronen 1996, 14–90.) Osallistujien välisiä suhteita rakentaessaan media vaikuttaa myös yhteiskunnallisiin valtasuhteisiin. Media on esimerkiksi kiinteästi yhteydessä talouteen muun muassa

mainosten välityksellä. (Seppänen–Väliverronen 2012, 13.) Erilaisia rooleja osoitetaan mediassa kielen, esimerkiksi adjektiivien ja verbien, avulla (Väliverronen 1996, 88–90).

Väliverroksen (1996, 32–33) mukaan median puhuttelevuuteen liittyy myös asioiden nimeäminen keskustelussa. Sanat, asioiden ja ongelmien nimet, vaikuttavat siihen, miten hyvin ja nopeasti ne välittyvät median kautta julkisuuteen. Ytimekäs ja kuvaileva nimeäminen puhuttelee yleisöä paremmin kuin mielikuvituksen mutta mahdollisesti tieteellisesti täsmällisempi nimi. Iskevä nimi on havainnollistava ja konkretisoiva, mikä nopeuttaa asian leviämistä yleisön tietoon, kun taas huonosti nimetty ilmiö etenee hitaammin. Perusteluna on esimerkiksi se, että iskevä nimi konkreettisesti mahtuu uutisotsikoille varattuun tilaan. Havainnollistamisen ohella nimeämällä voidaan myös yleistää ja liittää asioita toisiinsa ja yleisiin arvoihin. Nimeäminen on lisäksi poliittista, sillä eri merkityksiä voidaan hyödyntää julkisuudessa asioiden ajamisessa. Poliitikassa voidaan esimerkiksi monitulkintaisten nimien avulla puhua toisten ohi ilman, että sanomisia täytyy myöhemmin selitellä. (Seppänen–Väliverronen 2012, 96–101; Väliverronen 1996, 32–35.) *Kiertotalous* on ilmiön nimenä ytimekäs yksittäinen sana, mutta sen merkitys ei välttämättä avaudu kovin havainnollisesti sanasta itsestään, mikä aiheuttaa monitulkintaisuutta ja ohi puhumista. *Kiertotalous*-sanan merkitystä käsitellään tarkemmin luvussa 4.1.

Mediateksti, esimerkiksi uutinen, on toimittajan rakentama esitys, jossa yhdistyvät erilaiset äänet esimerkiksi haastattelukommenttien välityksellä. Mediatekstin tekeminen on prosessi, jossa nimetään ja määritellään aiheita sekä yhdistellään niitä aiempiin tapahtumiin eli kontekstoidaan. Toimittajat rakentavat tekstejään tiettyjen konventioiden pohjalta. (Fairclough 1997, 120; Väliverronen 1996, 90–91.) On esimerkiksi tietyt kriteerit sille, minkälaiset aiheet ylittävät julkaisukynnyksen. Aiheet määrittyvät julkaisuarvoisiksi aina jostain näkökulmasta. Yleensä julkaisukynnyksen ylittävät aiheet, jotka poikkeavat tavallisesta elämänmenosta. Ne voivat olla esimerkiksi yllättäviä, tai ne voivat käsitellä muutoksia. Aiheet esitetään usein mediajulkaisuissa irrallisina tapahtumina, mutta ne ovat mediassa osa suurempaa jatkumoa. Media on nimittäin kiinteästi yhteydessä organisaatioihin, joilta se saa jatkuvasti tietoa ja joita se seuraa. Tällaisia organisaatioita ovat esimerkiksi politiikan eri toimijat, viranomaistahot ja tiede. (Väliverronen 1996, 90–91.)

Erilaisilla toimijoilla on erilaiset lähtökohdat päästä esille mediassa. Toiset pääsevät itse määrittelemään aiheita, kun taas toisten näkökulmat tuodaan esiin vain sivuhuomioina. (Fairclough 1997, 108; Väliverronen 1996, 92–94.) Yksi esille pääsyyn vaikuttava merkittävä tekijä on taloudellinen ja poliittinen valta-asema sekä kulttuurinen pääoma. Institutionaaliset tahot ja toimijat pääsevät helpommin esille julkisuuteen kuin tavalliset kansalaiset, sillä niillä on enemmän vaikutusvaltaa, mutta lisäksi media myös seuraa tiiviisti niiden toimintaa. (Väliverronen 1996, 92–94.) Hallinnon, politiikan ja talouden toimijat ovat yleensä vaikutusvaltaisimpia ääniä mediassa

(Fairclough 1997, 104–105). Välillä media saattaa kuitenkin asettua myös pienempien ja ”heikompien” tahojen näkökulmaan isoja ja arvovaltaisia tahoja vastaan. Toinen vaikuttava asia on se, kuinka valmista materiaalia toimija pystyy medialle antamaan. Jos toimija antaa medialle esimerkiksi sellaisenaan uutisjulkaisuksi kelpaavan dokumentin, saatetaan se julkaista suoraan. Medialla on nimittäin kiire tuottaa sisältöä, ja mitä valmiimpaa materiaalia saadaan, sitä kustannustehokkaampaa sen julkaisu on. Esille pääsyyn vaikuttaa myös se, minkälaisen kuvan toimija antaa itsestään. Tähän vaikuttaa esimerkiksi se, onko hän yleisen intressin puolella, vai onko hänellä esimerkiksi omia kaupallisia intressejä. (Väliaverron 1996, 92–94.)

3.3 Median kielen diskursiivisia erityispiirteitä

Fairclough’n mukaan median vaikutusvalta perustuu kieleen ja diskursseihin, koska kulttuurisessa muutoksessa kielenkäytöllä ja sen muodoilla on keskeinen asema (Fairclough 1997, 10–13). Fairclough’n mukaan media-aineiston kielestä on diskurssianalyysin näkökulmasta mielekästä selvittää: ”miten maailmaa representoidaan, minkälaisia identiteettejä erilaiset toimijat, kuten kirjottajat, yleisö ja viitatu tai haastatellut henkilöt, teksteissä saavat ja mitä suhteita muodostetaan osallistujien välille.” (Fairclough 1997, 14). Kielen avulla tehtävät representaatiot voidaan Fairclough’n mukaan liittää M. Hallidayn systeemis-funktionaalisen kieliteorian valossa kielen ideationaaliseen funktioon. Kielen interpersoonallinen funktio taas on kielen ominaisuus, jonka avulla voidaan luoda suhteita ja identiteettejä. Näitä funktioita tarkastelemalla median kielen analyysi voidaan liittää yhteiskunnalliseen analyysiin. (Fairclough 1997, 29.)

Median kieli sisältää erilaisten genrejen eli tekstilajien piirteitä, jotka vaikuttavat tekstien tulkintaan. Tekstilajit muodostuvat tyyleistä, muodoista ja puheäänistä, jotka ovat niille tyypillisiä. Tyylit, muodot ja puheäänit liittyvät tuottajan ja yleisön välisiin suhteisiin. Muodot implikoivat tiedotusvälineen muotoa, esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kun taas puheäänit yhdistyvät diskurssien toimijoiden identiteetteihin. Tyylit, muodot, puheäänit sekä genret ja diskurssit ovat havaittavissa tekstin kielellisistä piirteistä. (Fairclough 1997, 102–103; Seppänen–Väliaverron 2012, 147–148.) Suomalaisessa sanomalehtimediassa tyypillisiä tekstilajeja ovat esimerkiksi uutiset, artikkelit, kolumnit, mielipidekirjoitukset, vastineet ja reportaasit. Sanomalehtien tekstilajien muoto ja ympäristö määrittävät pitkälti käytettyä kieltä. Esimerkiksi uutiselta odotetaan neutraalia, asiallista ja viestivää tyyliä, kun taas artikkeleissa kirjoittajan ääni ja mielipiteet saavat näkyä enemmän. (Mäkinen 1992, 214.)

Fairclough’n mukaan median kielessä on kaksi selvästi näkyvää jännitettä, jotka ovat informaation ja viihteen välinen jännite sekä julkisen ja yksityisen välinen jännite. Ne johtuvat Fairclough’n mukaan

julkisten asioiden median muuttumisesta formaalista informaalimpaan suuntaan ja samalla julkisten asioiden median muuttumisesta kaupallistumisen takia viihteellisempään suuntaan. Median yleisö ei ole enää joukko katsojia, vaan he ovat kuluttajia, joiden ehdoilla mediasisältöä tuotetaan. (Fairclough 1997, 20–23.)

Fairclough'n mukaan median kielenkäyttö on ideologista ja arvottunutta, kuten kaikkien kielenkäyttäjien kieli, eli median kielenkäytöstä on löydettävissä tiettyjä tapoja, joilla asioita esitetään ja identiteettejä ja suhteita luodaan. Ideologisuus kielessä tarkoittaa teksteihin epäsuorasti piilotettuja väitteitä ja olettamuksia, jotka rakentavat ja ylläpitävät yhteiskunnassa olevia valtasuhteita. Valtasuhteet näkyvät myös kielen ja kielenkäyttötilanteiden rakenteissa. Kielen ideologisuuden analyysissä mietitään, mikä on kielellisen esityksen yhteiskunnallinen alkuperä, mistä se on peräisin ja kenen esittämä se on. Lisäksi on pohdittava, mikä motivoi esittäjää, ja mitä hänen esityksestään seuraa, ja miten se vaikuttaa hänen tai muiden asianomaisten intentioihin. Näitä asioita pohtimalla kielen analyysin kautta voidaan selvittää sosiaalisia ristiriitoja, niiden kehitystä ja niiden kokemisen tapoja. (Fairclough 1997, 23–26.)

4. *Kiertotalous*-sanan ja kehysluokituksen esittely

4.1 *Kiertotalous*-sanan usuaalinen merkitys

Kiertotalous on suhteellisen uusi sana. Se esiintyy Kotimaisten kielten keskuksen sanapöytäkirjassa vuonna 2014 (Kotus, uudissanapöytäkirjat) ja siitä on laadittu sama vuonna myös Kielikellon uudissanapöytäkirja, jossa sen merkitystä pohditaan (Nuutinen 2014). Ilmiö on siis yleisessä tietoisuudessa ja megatrendinä uusi. *Kiertotalous* on kuitenkin jo vakiintunut uudissanapöytäkirjassa, sillä se löytyy muun muassa Kielitoimiston verkkosanakirjasta, jonne se on otettu vuonna 2017 (Joki, *Kiertotalous* Kielitoimiston sanakirjassa).

Kiertotalous on määrittelyyhdyssana, joka rakentuu määrittelyosasta *kierto* ja edusosasta *talous*. Määrittelyyhdyssanan ydinmerkitys rakentuu edusosan merkityksen ympärille. Määrittelyosa antaa edusosan merkitykseen näkökulman, joka tarkentaa ja rajaa edusosan merkitystä. Määrittelyosa ei itsessään viittaa kielenulkoiseen tarkoitteeseen. Nominatiivimuotoisten määrittelyyhdyssanojen, kuten *kiertotalous*, merkityksenmuodostus on hyvin vapaata. (VISK § 408.) Määrittelyyhdyssanat ovatkin myös yleisin uudissanapöytäkirjojen muoto, sillä on tehokasta muodostaa uusia käsitteitä jo olemassa olevista sanoista yhdistelemällä vapaasti niiden merkityksiä (Tyysteri 2015, 13–16).

Kielitoimiston sanakirja määrittelee, että *kiertotalous* on “talous, jossa hyödykkeiden arvo säilytetään mahdollisimman pitkään mm. kierrätyksen ja uudelleenkäytön avulla.” (Kielitoimiston sanakirja). Kielitoimiston sanakirja siis määrittelee *kiertotalouden* edusosansa *talous* hyponyymiksi eli alakäsitteeksi, mikä on tyypillistä määrittelyyhdyssanoille (VISK § 408). Sanalle *talous* Kielitoimiston sanakirja antaa seuraavat määritelmät:

1. toiminta joka liittyy ihmisten aineellisten tarpeiden tyydyttämiseksi tarvittavien hyödykkeiden tuotantoon, kauppaan ja käyttämiseen, talouselämä; tällaista toimintaa hoitava (yhteiskunnallinen) järjestelmä; taloudenhoito. *Yksityinen, julkinen talous. Kalastukseen, öljynvientiin perustuva talous. Kunnan, seurakunnan talous. Valtion talous myös →←. Kansantalous. Luontois-, raha-, markkinatalous. Suunnitelmatalous. Sekatalous. Kasinotalous. Valtakunnan energiatalous. Kala-, maa-, metsätalous.*
2. jnk taloudellinen asema, varat, varallisuus. *Maan talouden heikentyminen, romahdus. Perheen talous oli heikoissa kantimissa. Pitää taloutensa tasapainossa.*
3. jtk ylläpitävä järjestelmä. *Elimistön lämpö-, energiatalous. Luonnon talouden järkkäytyminen.*
4. taloudenhoito (2). *Nuorenpäivän taloudessa tarvittavat välineet. Koti-, ruokatalous. Laitostalous.*
5. (vars. ruoka)talouden kannalta itsenäinen kokonaisuus (esim. perhe t. yksin asuva ihminen), ruokakunta, -talous; koti. *Pieni talous. Kahden hengen talous. Poikamiestalous. Siirtyä vanhempien taloudesta omaan talouteen.*

Kiertotalous-sanan kannalta ensimmäinen, toimintaa ja järjestelmää kuvaava merkitys on keskeinen. Toki *kiertotalous* on mielleltävissä myös ylläpitäväksi ja itsenäiseksi kokonaisuudeksi, kuten määritelmässä 3 ja 5. Voidaan ajatella, että ainakin *talous*-sanan usuaaliset merkitykset 1, 3 ja 5 ovat läsnä *kiertotalous*-termiä määriteltäessä, mutta termin käyttökonteksti määrittää, minkälaisen merkityksen termi kulloinkin saa.

Kiertotalous-termin määrittäjäosa *kierto* määritellään Kielitoimiston sanakirjassa muun muassa ”pyörikykseksi tai pyörähdykseksi, jonkin radan kiertämiseksi tai siirtymiseksi yhdeltä toiselle tai asemasta toiseen, esimerkiksi hyödykkeiden tai rahan kierto” (Kielitoimiston sanakirja). *Kiertotalous*-termissä *kierto* määrittää semanttisesti *talous*-edusosan merkitystä. *Kierto* tarkoittaa termissä nimenomaan talousjärjestelmän perustamista hyödykkeiden uudelleenkäyttöön ja siirtymistä käyttäjältä toiselle ja yhä uudelleen raaka-aineeksi ja uudeksi hyödykkeeksi. Voidaan ajatella, että kiertotaloudessa hyödykkeet pyörivät kehää raaka-aineista hyödykkeiksi, käyttöön, uudelleen käyttöön, korjaukseen, uudelleen käyttöön ja lopulta uudelleen raaka-aineeksi ja uudeksi hyödykkeeksi. Näin kaikki Kielitoimiston sanakirjassa esitellyt *kierto*-sanan usuaaliset merkitykset yhdistyvät, kun se määrittää edusosaansa *talous*. Nuutisen mukaan monitulkintaisuutta lisää kuitenkin se, että sana *kierto* voi assosioitua myös verbin *kiertää* sivumerkitykseen, joka tarkoittaa *välttämistä* tai *väistämistä*. Tässä merkityksessä *kierto* toimii esimerkiksi sanassa *veronkierto*, joka myös liittyy talouteen. *Kiertotalous* on siis sanana monitulkintainen, eikä merkitys välttämättä avaudu sanasta suoraan. (Nuutinen, 2014.)

4.2 *Kiertotalous*-sana uudissanana

Uudissananäkökulmasta *kiertotalous* on suora käänöslaina englannin termistä *circular economy*. Moni uudissana saapuu suomen kieleen lainasanana ja termimuotoiset sanat usein juuri käänöslainoina, eli sana on suora käänös lainanantajakielen vastaavasta termistä. Monesti käänöslaina on muodoltaan täysin kohdekielen sääntöjen mukainen, kuten *kiertotalouskin* on, joten lainautumisalkuperää voi olla vaikea hahmottaa. Tästä syystä jälkeenpäin voi olla myös vaikea nähdä, olisiko sanalle ollut suomeksi muitakin vaihtoehtoisia muotoja. (Häkkinen 1997, 265–266; Eronen 2007, 30.) Käänöslainojen ja ylipäätään uudissanojen yleisin lainautumisen muoto on määrittäsyhdyssana, sillä suomen kielelle on tyypillisempää muodostaa yhdyssanoja kuin esimerkiksi sanaliittoja toisin kuin monissa lainanantajakielessä. (Eronen 2007, 30–33; Häkkinen 1997, 270–273; Läärä 2017.) Myös *kiertotalous* on muodoltaan tyypillinen määrittäsyhdyssana.

Uudissanat tulevat kieleen usein uusien ilmiöiden mukana. Uuden ilmiön myötä on tarve myös uudelle sanalle. Sana tulee sieltä mistä ilmiökin ja lainautuu eri kieliin. Tyypillisiä uudissanonoja ovat

ilmiö-, kulttuuri- ja muotisanat, jotka ovat globalisaation myötä myös levikiltään hyvin kansainvälisiä. Sanoja levittää erityisesti kansainvälinen media. (Eronen 2007, 15–26; Häkkinen 1997, 34.)

Uudissanan luonne näkyy myös *kiertotalous*-sanan käytössä. Virsun ja Sjöblomin (tulossa) mukaan *kiertotalous*-sanan merkitys ei ole vielä vakiintunut yksiselitteisesti tavallisten kielenkäyttäjien keskuudessa. Uudissanoille on tyypillistä, että vakiintuminen tapahtuu pikkuhiljaa ja merkityksen muodostamisprosessi on dynaaminen. Uudissanojen vakiintumisen ollessa vielä kesken on tavallista, että tavalliset kielenkäyttäjät soveltavat sanoja innovatiivisesti omien intentioidensa mukaisesti. (Häkkinen 1997, 36–37.)

4.3 Kehysluokituksen esittely

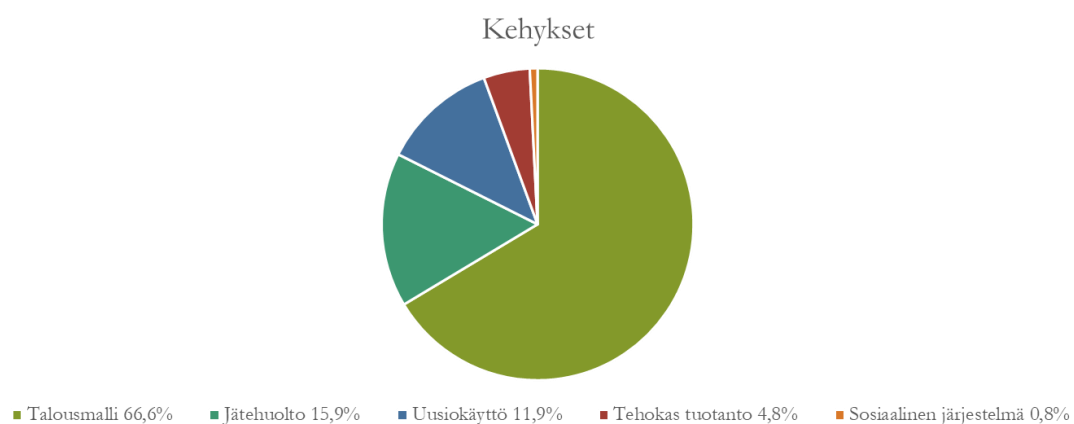
Olen määritellyt *kiertotalous*-sanan semanttiset kehykset sanan lähikontekstin perusteella. Pääosin lähikontekstina ovat toimineet lähivirkkeet sanan esiintymän ympärillä, mutta paikoittain kehyksen määrittäminen perustuu myös teksteissä kauempana olevaan sisältöön ja laajempaan diskurssitaustaan. Tekstit muodostavat *kiertotalous*-sanalle erilaisia diskursiivisia taustoja niiden aiheiden, tekstilajien ja toimijoiden perusteella. Laajempi lähivirkekonteksti ja diskurssitausta ovat olleet keskeisiä määrittelyssä, sillä jos vain esiintymän sisältämä virke erotettaisiin tekstistä, määrittäisi *kiertotalous* helposti yleisesti ja usuaalisesti ilman kontekstin muodostamaa semanttista kehystä. Käsittelen luvussa 5 jokaisen kehyksen erityispiirteitä esimerkein, mutta en käy läpi erikseen jokaista esiintymää, sillä saman kehyksen esiintymissä on myös paljon samankaltaisia tapauksia. Aineiston tekstit, esiintymät, kunkin *kiertotalous*-sanan lähikonteksti ja sen perusteella tekemäni kehysluokitus on kuitenkin esitetty kokoavasti tutkielman liitteenä olevassa taulukossa.

Kontekstin perusteella olen löytänyt aineistosta *kiertotaloudelle* viisi erilaista semanttista kehystä: talousmallin, jätehuollon, uusiokäytön, tehokkaan tuotannon ja sosiaalisen järjestelmän kehykset. Kehyksiä käsittelen jokaista omana alalukunaan luvussa 5. Talousmallin kehyksessä *kiertotalous*-sana määrittyy laajasti koko valtiota koskevaksi talousmalliksi. Tämä on myös CICAT2025-hankkeen määritelmä *kiertotaloudelle*. Hankkeen määritelmän mukaan talousmallina *kiertotalous* on vastakohta nykyiselle lineaariselle mallille, jossa tuotteet valmistetaan, käytetään, ja ne päätyvät jätteeksi. Talousmallina koko yhteiskunta toteuttaa kaikilla elämän osa-alueilla kiertotaloutta, jossa kaikki materiaali pyritään käyttämään uudelleen niin, ettei jätettä synny. Sana *kiertotalous* ymmärretään laajasti, ja se on sovellettavissa eri elämän osa-alueille. Sanaa *kiertotalous* käytetään talousmallin kehyksessä myös yleisellä ja abstraktin mallin tasolla sekä käsitteellisellä tasolla.

Jätehuollon kehyksessä *kiertotalous* toimii jätehuollon terminä ja tarkoittaa jätteiden kierrätystä. Kognitiivisesti jätehuollon yhteydessä *kiertotalous* assosioituu siis jätehuollon sanojen semanttiseen verkkoon, jossa sanan käyttö aktivoi myös muita jätehuollon sanoja. Jätehuollon kehyksessä *kiertotalous* saa konkreettisen kierrätyksen merkityksen, joka on talousmallin kehystämää standardia merkitystä suppeampi. Monet esiintymistä ovat jätehuoltoa ja sen toimivuutta koskevissa teksteissä. Virsun ja Sjöblomin (tulossa) mukaan jätehuollon kehystämä merkitys on myös kansalaisten yleisesti käsittämä *kiertotalouden* merkitys.

Uusiokäytön kehys on lähellä jätehuollon kehystä, mutta niitä erottaa jätteen käsite. Jätehuollon kehyksessä *kiertotalous* on jo jätteeksi päätyneen materiaalin kierrättämistä, kun taas uusiokäytön kehyksessä *kiertotalous* tarkoittaa, että vielä käyttökelpoista materiaalia kierrätetään ja käytetään uudelleen, esimerkiksi lainailun tai vanhan tavaran myymälöiden kautta. Uusiokäytön kehys liittää *kiertotalouden* semanttiseen verkkoon, johon liittyvät myös esimerkiksi *jakamistalous*, *lainaaminen*, *kirpputorit* ja *tuunaus* vanhasta uutta -periaatteella. Myös rakennusteollisuuden alalla materiaalien uusiokäyttö hahmottuu kiertotaloutena tähän kehykseen.

Tehokkaan tuotannon kehyksessä *kiertotalous* on osa tuotantostrategiaa, josta pyritään tekemään mahdollisimman tehokas ja tuottava. Kiertotalous on keino tehostaa tuotantoa entisestään ja saada esimerkiksi hävikistä vielä myytäviä tuotteita. *Kiertotalouden* merkitys on siis tehokkaan tuotannon kehyksessä sovellettu toimijoiden tarpeisiin. Vastaavasti sosiaalisen järjestelmän kehyksessä *kiertotalouden* yleinen merkitys talousmallina on sovellettu edelleen pidemmälle koskemaan myös sosiaalisia suhteita ja ihmisten vuorovaikutusta. Alla olevassa kuviossa 1 on esitelty aineiston esiintymien lukumääräinen jakautuminen eri kehyksiin.

KUVIO 1. Aineiston *kiertotalous*-sanan esiintymien jakautuminen eri kehyksiin

Kuvion 1 perusteella on havaittavissa, että selvästi merkittävin *kiertotalous*-sanan kehys Helsingin Sanomien aineistossa on talousmallin kehys. Talousmallin kehykseen kuuluu 84/126 sanaesiintymää. Jätehuollon ja uusiokäytön kehykset ovat lähes yhtä suuret. Jätehuollon kehykseen kuuluu 20 esiintymää ja uusiokäytön kehykseen 15 esiintymää. Tehokkaan tuotannon ja sosiaalisen järjestelmän kehykset ovat marginaalisempia. Tehokkaan tuotannon kehyksessä on 6 esiintymää ja sosiaalisen järjestelmän kehyksessä vain 1 esiintymä. Talousmallin kehyksen painottuvuus on luultavasti selitettävissä media-aineiston kontekstilla. Helsingin Sanomat on suurin sanomalehti Suomessa ja vaikutusvaltainen media, jossa käsitellään paljon yleisiä koko valtiota käsitteleviä teemoja ja esimerkiksi politiikkaa. Muut kehykset kehystävät *kiertotalous*-sanan merkityksen spesifimmin osaksi tiettyä toimintoa tai ainoastaan tietylle elämän osa-alueelle sovellettavaksi, joten on ymmärrettävää, että laajempi merkitys esiintyy taajemmin. Luvun 5 tekstiesimerkeissä pureudutaan tapauskohtaisesti *kiertotalous*-sanan käyttöön ja kehysten tuomaan näkökulmaan tarkemmin.

4.4 *Kiertotalous*-sana määritteenä ja mainintana

Kiertotalous-sana esiintyy aineistossa useamman kerran kohdissa, joissa sen ympärille ei suoranaisesti rakennu semanttista kehystä. Välillä *kiertotalous*-sana esiintyy määritteenä määrittämässä erisnimeä, kuten jonkun asiantuntijan nimeä tai esimerkiksi projektia tai hanketta. Määritteet ovat edussanan valinnaisia laajennuksia, jotka antavat edussanasta lisätietoa (VISK §439). Tällaisia esiintymiä käsittelen määritteinä, jotka eivät varsinaisesti toimi tekstissä itsenäisinä merkityselementteinä vaan ainoastaan määrittämänsä asiantuntijan tai muun tahon äänen kautta. Määritteillä on siis diskursiivista arvoa, sillä *kiertotalous* määrittää silloin diskurssin toimijoita ja heidän identiteettejään (Fairclough 1997, 14; Väliaverron 1996, 94–96). Tällä tavoin määritteiksi luokiteltuja esiintymiä on aineistossa 13.

Esimerkiksi seuraava *kiertotalous*-sanan esiintymä Helsingin Sanomien Riina Antikaisen ja Jarno Poskelan Vieraskynä-tekstistä Kokeilukulttuurissa on parantamisen varaa (3.6.2019) toimii tekstissä asiantuntijan määrittäjänä:

- (1) Antikainen on kestävän *kiertotalouden* ohjelman johtaja ja professori Suomen ympäristökeskuksessa.

Esimerkissä 1 *kiertotalous*-sana määrittää ohjelmaa, jonka johtajana Antikainen toimii. Tekstin kannalta on diskursiivisesti merkittävää, että Antikainen on siis *kiertotalouden* asiantuntija, ja hänen kommenttinsa voidaan tulkita sen perusteella.

Kiertotalous voi määrittää myös projektia, hanketta tai tapahtumaa, kuten esimerkki 2 uutisesta *Kiertotalous* voi muuttaa suhdetta omistamiseen (5.6.2019) osoittaa:

(2) Sitran järjestämä *kiertotalouden* foorumi WCEF järjestetään nyt kolmatta kertaa.

Kiertotalous määrittää järjestettävää foorumia, jossa kiertotaloutta käsitellään. Vastaavasti esimerkissä 3 vaateteollisuutta koskevasta artikkelista Pikamuoti kasvattaa vaatealan ilmastokuormaa (18.2.2019) *kiertotalous* määrittää säätiötä:

(3) Tekstiiliteollisuus tuottaa vuosittain saman verran päästöjä kuin maailman lentoliikenne ja laivaliikenne yhteensä, totesi *kiertotalouteen* erikoistuneen Ellen MacArthur -säätiön tutkimus.

Artikkelissa sana esiintyy määrittämässä Ellen MacArthur -säätiötä, jonka tutkimukseen artikkelissa viitataan. Vaateteollisuus on siis yksi *kiertotalouden* edistämisen kohteista.

Aineistossa on myös 13 esiintymää, joissa *kiertotalous*-sana toimii aihekokonaisuuden mainintana, jonka ympärille ei rakennu sen merkittävämmän semanttista kehystä. *Kiertotalous* mainitaan usein erilaisissa listauksissa ohimennen muiden aiheiden yhteydessä. Esimerkiksi artikkelissa Tarjolla on opintopisteitäkin (11.3.2019) *kiertotalous*-sana mainitaan aihekokonaisuutena osana listausta:

(4) Aallon lisäksi yhteistyötä tehdään myös esimerkiksi Helsingin yliopiston kanssa. Pohjois-Tapiola on myös mukana laajoissa tutkimusverkostoissa, joissa keskitytään esimerkiksi ilmastonmuutokseen tai *kiertotalouteen*.

Esimerkissä 4 *ilmastonmuutos* ja *kiertotalous* esiintyvät tutkimusaihekokonaisuuksina, joihin lukiolaiset perehtyvät. *Esimerkiksi*-sana implikoi myös, että ilmastonmuutoksen ja kiertotalouden ohella tutkimuksissa perehdytään myös moniin muihin aiheisiin ja osa-alueisiin. Ilmastonmuutos ja kiertotalous annetaan vain esimerkkeinä laajemmasta kokonaisuudesta. Vastaavasti mielipidekirjoituksessa Euroopan unionin on vastattava nuorten huoleen (3.6.2019) esimerkissä 5 *kiertotalous* mainitaan aihekokonaisuutena osana muiden ilmastonmuutosta hillitsevien toimien kanssa.

(5) EU:n tulisi myös lisätä investointeja puhtaaseen energiaan, liikenteen päästöjen vähentämiseen, *kiertotalouteen* sekä koulutukseen ja osaamiseen.

Kiertotalous esiintyy esimerkissä 5 mainintana osana investointikohteiden listausta ja linkittyy yhteen muiden ilmastonmuutosta hillitsevien investointikohteiden kanssa. *Kiertotaloutta* ei kuitenkaan määritellä esimerkissä tarkemmin.

5. *Kiertotalous*-sanan semanttiset kehukset

5.1 Talousmallin kehys

Talousmallin kehyksessä *kiertotalous*-sana on ymmärrettävissä laajassa koko yhteiskuntaa koskevassa merkityksessä, joka on myös CICAT2025-hankkeen määritelmä käsitteelle. *Kiertotalous* tarkoittaa tässä kehyksessä koko valtion toteuttamaa talousmallia, jossa tuotteet, hyödykkeet ja raaka-aineet kiertävät eikä synny jätettä. Talousmallin kehystämää merkitystä voidaan pitää myös sanan prototyyppisenä peruserkityksenä, sillä sama merkitys esiintyy esimerkiksi Kielitoimiston sanakirjassa. Esiintymät ovat monesti esimerkiksi politiikkaa koskevissa uutisissa ja artikkeleissa, joissa pohditaan koko valtion siirtymistä lineaarisesta talousmallista kiertotalouteen. Usein esiintymissä *kiertotalous*-sana on ilmaistu neutraaliin sävyyn, mikä käy ilmi sanavalinnoista ja tekstilajin tavoitteista.

Talousmallin kehys on aineistossa kehyksistä selvästi yleisin, joten Helsingin Sanomissa *kiertotalous* esiintyy pääosin CICAT2025-hankkeen määrittelemässä merkityksessä. Talousmallin kehysten merkitystä *kiertotalous*-sanalle voidaan pitää aineiston esiintymien taajuuden perusteella yleisenä ja standardina peruserkityksenä. Kaiken kaikkiaan talousmallin kehysten esiintymiä on aineistossa 84 kappaletta (ks. liite).

Kiertotalous-sana esiintyy talousmallin kehyksessä esimerkiksi Jyrki Kataisen Vieraskynäkirjoituksessa Eurooppa luo sääntöjä kestäväälle taloudelle (16.8.2019):

- (6) Edistääkseen siirtymistä kertakäyttöajattelusta kohti *kiertotaloutta* komissio hyväksyi vuonna 2015 *kiertotalouden* toimintasuunnitelman. Pohjatyö on nyt tehty, jotta esimerkiksi muovin käytössä voidaan siirtyä *kiertotalouteen* "valmista, käytä ja heitä pois"-ajattelun sijaan.

Esimerkissä 6 *kiertotalous*-sana kytkeytyy talousmallin laajaan kehukseen, sillä se rinnastetaan suoraan lineaariseen malliin, jota kuvaillaan *kertakäyttöajatteluna* ja ”*valmista, käytä ja heitä pois*”-ajatteluna. Kuten esimerkissä sana *toimintasuunnitelma* osoittaa, talousmallin kehyksessä *kiertotalous* näyttäytyy usein teoriana, hankkeena tai suunnitelmana, jota kohti ollaan menossa. Suunnittelusta ja mallintamisesta vastaavat päättävät elimet, joten on perusteltua, että sana esiintyy tässä merkityksessä juuri politiikan artikkeleissa ja uutisissa. Kataisen kirjoituksen esiintymiä vastaavia *kiertotalous*-sanan esiintymiä on aineistossa lukuisia (ks. liite).

Helsingin Sanomat toimii myös *kiertotalous*-sanan merkityksen määrittelijänä sekä suoraan että välillisesti, sillä media on myös yksi diskursiivinen toimija. Tiedonvälityksen ja eri keskustelujen yhdistämisen ohella media myös vaikuttaa merkityksen muodostukseen tekemällä diskursiivisia valintoja julkaisuissaan. Samalla se on myös alusta, jolla eri toimijat kilpailevat siitä, kenen merkityksenmuodostus ja määritelmä jostain asiasta voittaa. (Seppänen–Väliverronen 2012, 9–14; Väliverronen 1996, 94–96.) *Kiertotalous*-sanan merkitystä määritellään eksplisiittisesti asiantuntijoiden Suomen ympäristökeskuksen kiertotalouden ohjelman johtajan ja professorin Riina Antikaisen ja Innotiimi oy:n Jarno Poskelan Vieraskynä-tekstissä Kokeilukulttuurissa on yhä parantamisen varaa (3.6.2019):

- (7) *Kiertotalous* on materiaalien kierrättämistä laajempi käsite - siihen kuuluu esimerkiksi jakamistalous. *Kiertotalous* koskee monia yhteiskunnan osa-alueita, emmekä tarkkaan tiedä, miten *kiertotalouteen* siirtyminen kannattaisi toteuttaa.

Esimerkissä 7 rakennetaan eksplisiittisesti *kiertotalous*-sanan merkitystä talousmallin laajassa kehyksessä asettamalla *kiertotalous* kopulalauseeseen, jossa *olla*-verbin avulla kuvataan, mitä *kiertotalous* on. Tämä määritelmä osoitetaan myös ”oikeaksi” merkitykseksi, sillä asiantuntijat ovat yleisöön eli tavallisiin kansalaisiin nähden auktoriteettiasemassa (Väliverronen 1996, 92). He toteavat suoraan, että esimerkiksi kierrättäminen eli jätehuollon kehys on riittämätön koko sanan merkityksen määrittelyyn. Kriittisen diskurssianalyysin mukaan asiantuntijoiden asettaminen auktoriteettiasemaan tukee yhteiskunnassa jo vallalla olevaa valtasuhdetta institutionaalisten tahojen ja tavallisten kansalaisten välillä (Fairclough 1997, 20–25).

Yksi talousmallin kehystä rakentavista teksteistä on artikkeli Onko Sitralla liikaa rahaa? (20.2.2019). Se käsittelee Sitran eli Suomen itsenäisyyden juhlarahaston toimintaa ja pohtii poliittisesta näkökulmasta Sitran valtiolähtöistä rahoitusta. Sitra on riippumaton rahasto, oman määritelmänsä mukaan ajatushautomo ja tulevaisuustalo, joka tekee tulevaisuuden uudistuksia ja kokeiluja, jotta Suomi olisi hyvinvoiva valtio jatkossakin. Sitraa voidaan pitää talousmallin merkityksessä toimivan kiertotalouden lanseeraajana Suomessa, sillä se julkaisi vuonna 2016 ensimmäisenä maailmassa koko valtiota koskevan kiertotalouden tiekartan. (Sitra, Kiertotalouden tiekartta.) Sitran mainitsemisen yhteydessä aineiston teksteissä *kiertotalous* mainitaan usein juuri talousmallin kehyksessä, kun kerrotaan esimerkiksi Sitran hankkeista tai tavoitteista. *Kiertotalous* esiintyy artikkelissa useammassa kohtaa talousmallin kehyksessä, kuten esimerkiksi 8:

- (8) Sitra haluaa muuttaa Suomen "ketteräksi" ja tehokkaaksi "*kiertotaloudeksi*."

Kyseisessä virkkeessä *kiertotalous*-sana on ymmärrettävissä nimenomaan koko valtiota kattavaksi talousmalliksi, sillä esimerkiksi mainitaan valtion nimi *Suomi*, josta on kokonaisuudessaan

tavoitteena tehdä kiertotalous. Lainausmerkit sanojen *ketterä* ja *kiertotalous* ympärillä kertovat, että sanat on lainattu suoraan Sitran sivuilta tai tavoitteista. Lainausmerkit ja artikkelin muu sisältö antavat kuitenkin sanoille myös hieman värittyneen sävyn. Voidaan tulkita, että lainausmerkit antavat vaikutelman, ettei ketteryyteen tai kiertotalouteen siirtyminen ole mahdollista tai uskottavaa tavoitella, tai kirjoittajan mielestä sanat *ketterä* ja *kiertotalous* eivät sovi samaan semanttiseen verkkoon.

Toisaalta myöhemmissä saman artikkelin *kiertotalous*-sanan esiintymissä sävy on positiivinen:

- (9) Ehkä eniten julkisuudessa ovat olleet johtaja Mari Pantsarin vetämät *kiertotalousprojektit* osittain senkin takia, että ilmastonmuutos on Sitran jo vuosia sitten aloittaman projektin aikana tullut koko ajan ajankohtaisemmaksi.
- (10) Sitralla on hyvä maine kansainvälisenä *kiertotaloustalona*. Sen kansainvälinen WCEF-*kiertotalousseminaari* kesällä 2017 veti yllättäen 1600 asiantuntijaa sadasta maasta Helsinkiin ja sai osaltaan Suomen hallituksen innostumaan ilmastokysymyksistä.
- (11) Neuvonen kehuu etenkin Sitran toimintaa *kiertotalouden* edistäjänä.

Kuten esimerkeistä 9, 10 ja 11 käy ilmi, *kiertotalousprojekti* kuvataan artikkelissa yhdeksi Sitran saavutuksista, eli *kiertotalous* nähdään myös positiivisena asiana. Artikkelissa haastateltavat poliitikot ja elinkeinoelämän toimijat ovat kuitenkin Sitran rahoituksen leikkaamisesta puolesta ja vastaan:

- (12) Toimihenkilöiden keskusjärjestön STTK:n pääekonomisti Ralf Sund kutsuu Sitraa "turhan pompöösiksi taloksi" mutta myös maan parhaaksi ajatushautomoksi. "En ole innoissani, jos Sitran kruununjalokivet ryöstetään, sillä sen peruslinjaukset *kiertotalouteen*, digitaalisuuden ja terveyspuolelle ovat täysin oikeita tässä ajassa.
- (13) Kokoomus ja elinkeinoelämä taas moittivat Sitraa vuosia sitten, kun se aloitti *kiertotalousohjelmansa*, mutta entiset kriitikot ovat nyt laajasti Sitran linjauksien takana.

Vaikka artikkelista saa kuvan, että suurin osa haastateltavista haluaisi leikata Sitran rahoitusta, pidetään kiertotalouden edistämistä silti merkittävänä Sitran toimintana. Esittämällä näkökulmia puolesta ja vastaan luodaan vastakkainasettelua, jännitystä ja mielenkiintoa sinänsä täysin julkiseen asiatekstiin, mikä on tyypillistä nykypäivän mediateksteille. Yleiset asiatekstit ovat muuttumassa viihteellisempään suuntaa, sillä medially on yhä koveneva paine viihdyttää yleisöä eli kuluttajia. Media on kokonaisuudessaan viihteellistynyt ja kaupallistunut. (Fairclough 1997, 20–21.) Artikkelin asettaa *kiertotalous*-sanan selvästi talousmallin kehykseen, sillä *kiertotalous* nähdään valtion järjestelmänä, jota tulisi hallita poliittisin päätöksin. *Kiertotalouden* toteutuminen Suomessa on pitkälti kiinni poliittisista päätöksistä, jotka ohjaavat valtion toimintaa.

Kiertotalous-sana esiintyy aineistossa yleisesti talousmallin kehyksessä asiantuntijoiden kielessä. Asiantuntijat ovat siis yleisiä diskursiivisia toimijoita tässä kehyksessä. Mediateksteissä asiantuntijoiksi määritellään usein ammattihenkilöitä, jotka työskentelevät käsiteltävän aiheen

parissa. Esimerkiksi kiertotaloutta tai ympäristöasioita koskevissa teksteissä he ovat usein tutkijoita. (Väliverronen 1996, 53–58.) Asiantuntijat toimivat pienenä julkisena joukkona, joka välittää tietoa median kautta laajalle yleisölle, mikä on tyypillistä julkisessa suurmediassa (Seppänen–Väliverronen 2012, 25). Esimerkissä 14 artikkelista ”Emme pysty olemaan ilman kulutusta” (2.7.2019) Aalto-yliopiston markkinoinnin vierailijaprofessori Eric Arnould kommentoi talousmallin vaihtamista kiertotalouteen:

- (14) "Meidän pitää siirtyä pois tästä mallista", Arnould sanoo ja nousee tuolistaan piirtämään fläppitaululle *kiertotaloutta* kuvaavan ympyrän. "Tähän malliin, jota biologit kutsuisivat ekosysteemiksi."

Asiantuntijana hän kommentoi siis suoraan kiertotalouden olevan koko valtion kattama talousmalli, johon tulisi siirtyä lineaarisesta kulutuskeskeisestä mallista. Arnould rinnastaa *kiertotalouden* myös *ekosysteemiin*, jossa kaikki kiertää samalla tavalla, kuin taloudenkin tulisi toimia. Asiantuntijoiden ääni luo uskottavuutta julkiseen faktapohjaiseen tekstiin, ja pitää näin yllä auktoriteettista valtasuhdetta tiedeyhteisön ja tavallisen kansan välillä (Fairclough 1997 20–25), sillä erityisesti Suomessa tiedeyhteisöön luotetaan (Väliverronen 1996, 93). Tiedeyhteisöllä on valtaa median kautta määritellä esimerkiksi kiertotalouden merkitys ja välittää se suurelle yleisölle (Eronen 2007, 48–49). Talousmallin kehys kehystää *kiertotalouden* nimenomaan systeemiksi, joka toimii suljettuna järjestelmänä, kuten edellisen esimerkin *ekosysteemi*-sanan käyttö osoittaa. Vastaavasti myös uutisessa Suomessa kehitetään ruokaa Mars-lennoille (8.9.2019) *kiertotaloutta* verrataan avaruuslentojen *suljettuun järjestelmään*:

- (15) Hän sanoo, että avaruusharjoitus on äärimmäinen skenaario *kiertotaloudesta*: kaikki, mikä ammutaan avaruuslentäjien mukana taivaalle, on osa suljettua järjestelmää.

Edellisistä esimerkeistä 14 ja 15 välittyy ajatus *kiertotaloudesta* nimenomaan talouden abstraktina mallinnuksena ja ihanteellisena järjestelmänä, josta voidaan piirtää ympyrä taululle ja joka toimii omalla painollaan suljetussa järjestelmässä, kuten ekosysteemit. Ekosysteemiin eli luontoon vertaaminen antaa *kiertotaloudelle* myös luonnollisen ja siten turvallisen sävyn, vaikka kyseessä on ihmisten ideoima toimintamalli.

Aineistosta löytyy kuitenkin myös esimerkkejä, joissa *kiertotalous*-sanan kytkökset talouteen näytetään selvästi. Esimerkissä 16 artikkelista Ilmastonsuojelija, seuraa rahaa! (6.10.2019) ja esimerkissä 17 Henri Grundsténin ja Mika Pyykön Vieraskynä-kirjoituksesta Vaikuttavuussijoittajat muuttavat maailmaa (14.10.2019) on esiintymät, joissa *kiertotalous* on talousmallin kehyksessä, ja sen osoitetaan selvästi olevan kytköksissä globaaliin talouteen ja rahaan:

- (16) Viisas seuraa nyt kuuta eli ison rahan liikkeitä: globaaleja pääomia liikuttavat piirit yrittävät ennakoida, mihin suuntaan maailma väistämättä kulkee. Juuri nyt pääomat kääntyvät vähähiiliseen *kiertotalouteen*.
- (17) Teollisuussijoitus (Tesi) käynnisti viime keväänä *kiertotalouteen* liittyvän sijoitusohjelman, jota se toteuttaa vaikuttavuussijoittamisen periaatteiden mukaisesti.

Esimerkit 16 ja 17 osoittavat, että *kiertotalous* on nimenomaan talouden malli ja trendi, jota myös globaalit rahavirrat seuraavat. Assosiaatiokytkös talousmallin kehukseen tulee selvästi ilmi jo tekstien otsikoista, joissa käytetään talouden semanttiseen verkkoon kuuluvia sanoja *raha* ja *sijoittaja*. Talouden semanttinen sanaverkko jatkuu esimerkeissä, joissa mainitaan sana *pääoma* ja lisää sijoittamiseen liittyviä sanoja. Diskursiivisesti kiertotalous ja siihen liittyvät taloudelliset toimijat ja yritykset esitetään positiivisessa valossa kannattavina sijoituskohteina tulevaisuutta ajatellen. Esimerkissä 16 on myös käytetty retorisesti sanaa *viisas* niistä, jotka sijoittavat kiertotalouteen, eli retorisesti ne, jotka eivät sijoita kiertotalouteen, ovat tyhmiä. Ilmaisuu ei siis ole neutraali, vaan sisältää mielipiteen. Media siis vaikuttaa toimijana siihen, minkälainen kuva kiertotaloudesta välittyy ja samalla ideologinen kielenkäyttö mahdollisesti muokkaa lukijoidenkin mielipiteitä. Esimerkeistä huokuu myös talousmaailman muutos kohti kiertotaloutta, mikä on esimerkkien 16 ja 17 perusteella jo käynnissä.

5.2 Jätehuollon kehys

Jätehuollon kehyksessä *kiertotalous*-sana ymmärretään jätehuollon terminä. *Kiertotalous* liittyy jätehuollon prosesseihin ja monesti nimenomaan niiden kehittämiseen ja muokkaamiseen. *Kiertotalous* esiintyy jätteen kierrätyksen merkityksessä. Uusiokäytön kehysten ja jätehuollon kehysten määrittämisen rajanvetona toimii jätteen käsite. Jätehuollon kehyksessä *kiertotalous* tarkoittaa jo jätteeksi päätyneen tavaran tai hyödykkeiden kierrättämistä, kun taas uusiokäytön kehyksessä *kiertotalous* tarkoittaa vielä käyttökelpoisen tavaran kierrättämistä ja uusiokäyttöä. Jätehuollon kehysten *kiertotalous*-esiintymät ovat usein aihepiireiltään juuri jätehuoltoa käsittelevissä teksteissä. Monissa teksteissä myös paheksutaan jätehuollon toimimattomuutta tai puidaan jätehuollon ongelmia.

Tavallisten kielenkäyttäjien keskuudessa *kiertotalous* sijoittuu usein juuri jätehuollon kehukseen. Jätehuollon ja jätteen kierrätyksen kehys osoittautui yleisimmäksi kehukseksi Virsun ja Sjöblomin (tulossa) tutkimuksessa, kun kysyttiin, miten kansalaiset ymmärtävät *kiertotalouden*. Myös Helsingin Sanomissa *kiertotalous*-sana esiintyy muutaman kerran juuri jätehuollon kehyksessä, kun puhujana on tavallinen kansalainen eikä esimerkiksi asiantuntija. Tavallisen kielenkäyttäjän ongelmana on, että sanan merkitys opitaan kielenkäyttötilanteessa, joten käsitys sanan merkityksestä saattaa olla

puutteellinen sen takia, että kielenkäyttökonteksti on ollut yksipuolinen (Häkkinen 1997, 37). Tämä voi hyvin selittää sitä, miksi tavallisen kielenkäyttäjän käsitys *kiertotaloudesta* on usein kapea ja ainoastaan jätteen kierrätykseen yhdistyvä.

Kiertotalous-sana on ymmärrettävissä jätehuollon kehyksessä esimerkiksi artikkelissa Monen todellisuuden Venäjä (13.2.2019), jonka aiheena on esitellä Pietarissa asuvan suomalaistoimittajan työtä ja Venäjä-kuvaa. Sana esiintyy artikkelissa seuraavasti:

- (18) Tällä hetkellä venäläisiä toimittajia kiinnostaa Suomessa jätehuolto ja *kiertotalous*. Ne ovat isoja kysymyksiä Pietarissa, jossa ei käytännössä kierrätetä mitään.

Esimerkissä 18 on ensin rinnastettu *jätehuolto* ja *kiertotalous*, minkä jälkeen niille annetaan merkitys kierrätyksen kautta kertomalla, ettei Pietarissa *kierrätetä mitään*. Jätehuolto asettuu näin kierrättämisen ja sen myötä kiertotalouden mahdollistavaksi tekijäksi. Venäjä-kuvan kannalta kyseinen kohta luo kuitenkin myös laajemman tulkinnan mahdollisuuden sille, että Venäjällä asiat ovat ylipäättään huonommin kuin Suomessa, mikä on linjassa yleisen Venäjä-diskurssin kanssa. Venäjistä on vain harvoin hyviä uutisia ja asioita mediassa. *Kiertotalous* esiintyy esimerkissä siis myös tavoiteltavana asiana.

Jätehuollon kehyksen sanalle *kiertotalous* luo myös esimerkiksi artikkeli Tuhansien talojen jätevedet valuvat luontoon (18.2.2019). Artikkelin käsittelee kotitalouksien jätevesien huoltoa. Artikkelissa *kiertotalous*-sana esiintyy seuraavassa kohdassa:

- (19) Mutta ehkä enemmän mietin nyt sitä, antaako viemäröinti näille *kiertotalouden* toimijoille vapaat kädet päästää haitta-aineita ympäristöön. Mehän emme sentään päästä vesistöön bensiinin lisäaineita", Kinnunen viittaa Hanskallion mäen yrityksiin.

Esimerkissä 19 artikkelissa haastateltavana oleva tavallinen kielenkäyttäjä, Kinnusen perheen isä viittaa *kiertotalouden toimijoilla* yrityksiin, jotka muun muassa purkavat romuautoja osiin ja kierrättävät autojätettä. Mielenkiintoista kohdassa on se, että *kiertotalouden toimijoilla* tarkoitetaan kyllä kierrätysyrityksiä, jotka käsittelevät jo käytettyä tavaraa, mutta ristiriitaisesti heidät nähdään negatiivisessa valossa, sillä haastateltavan mukaan he päästävät bensiinin lisäaineita luontoon. Haastateltava toteaa, että *mehän emme sentään päästä vesistöön bensiinin lisäaineita*, ja asettaa oman kotitaloutensa näin siis luotettavammaksi jäteveden käsittelijäksi kuin *kiertotalouden toimijat*. Haastateltavan mielessä nämä yritykset *kiertotalouden toimijoina* toimivat siis vahingollisesti yhteiskunnassa, mikä on ristiriidassa *kiertotalous*-sanan usuaalisen merkityksen kanssa. Voidaankin päätellä, että kyseisessä kontekstissa *kiertotalous*-sana ei ole ymmärrettävissä kokonaisvaltaisena yhteiskuntaa ohjaavana talousmallina vaan suppeammin kierrätyksen merkityksessä.

Jätehuollon ja kierrätyksen kehykseen lukeutuvat myös monet tekstiilituotannosta kertovien tekstien *kiertotalous*-sanan esiintymät. Aineiston perusteella tekstiiliteollisuus on ollut pitkään teollisuudenala, jossa kierrätys ei ole toiminut, vaan suuri osa käytetyistä tekstiileistä on päätynyt suoraan poltettavaksi tai kaatopaikoille. Aineiston tekstien perusteella tekstiiliteollisuuden ongelmiin on kuitenkin herätty, sillä tekstiiliteollisuutta käsitteleviä tekstejä on aineistossa useampia, ja niistä monissa käsitellään *kiertotaloutta* juuri jätteiden kierrätyksen näkökulmasta. Esimerkissä 20, joka on mielipidekirjoituksesta Elastaani ei estä tekstiilien kierrätystä (22.5.2019), *kiertotalous* esiintyy jätehuollon kehyksessä. Toinen esimerkki 21 on uutisesta Vaatteiden ilmaista kierrätystä kokeillaan Sorttiasemilla (6.11.2019). Kehys on molemmissa kirjoituksissa havaittavissa *kiertotalous*-sanan lähikontekstin lisäksi jo kirjoitusten otsikoista, joissa on sana *kierrätys*.

- (20) Alan kierrätysteknologiat ja tekstiilien *kiertotalous* kehittyvät nopeasti. Uusien kemiallisten kierrätysmenetelmien avulla myös elastaani voidaan erottaa muista kuiduista kemiallisten liuottimien avulla, eikä se näin ollen estä vaatteiden kierrätystä.
- (21) Osana hanketta Lounais-Suomen Jätehuolto valmistelee tekstiilien *kiertotaloutta* vauhdittavaa testivaiheen jalostuslaitosta, jossa kotitalouksilta kerätty poistotekstiili jalostetaan mekaanisesti kierrätyskuiduksi. Hankkeessa on mukana myös muita Suomen kunnallisia jätelaitoksia.

Kiertotalous yhdistyy esimerkeissä kiinteästi jätehuollon kehykseen, sillä esimerkki 20 kertoo mahdollisuuksista kierrättää tekstiilijätettä uudelleen käytettäväksi materiaaliksi, ja esimerkki 21 kertoo jätehuollon hankkeesta, jossa tekstiilijätteen kierrätystä kokeillaan käytännössä. *Kierrätyksen* ohella myös sanat *kierrätysmenetelmät* ja *poistotekstiili* sitovat esimerkit tiiviisti jätehuollon sanaverkkoon.

Artikkelissa Lahdesta tuli ympäristökaupunki (23.7.2019) *kiertotalous* mainitaan kaksi kertaa niin, että ensimmäinen esiintymä esimerkki 22 on laajassa talousmallin kehyksessä, mutta toisessa esiintymässä esimerkissä 23 sana liittyy suoraan jätehuollon kehykseen:

- (22) Vähemmälle huomiolle on jäänyt se, että kaupunki on vähentänyt hiilidioksidipäästöjään 70 prosenttia vuodesta 1990 lähtien ja on *kiertotaloudessa* edelläkävijä.
- (23) Keskeistä lahtelaisten kierrätysinnolle on toimiva jätehuolto. Kaupungissa sijaitsee Kujala-niminen *kiertotalouskeskus*, jonka jäteasemalle tarpeeton roina on helppo viedä.

Ensimmäisessä esiintymässä *kiertotalous* mainitaan laajassa mielessä, eli se hahmottuu talousmallin kehykseen, kun taas toisessa esiintymässä *kiertotalous* on osana yhdyssanaa *kiertotalouskeskus*, joka yhdistyy kognitiivisesti suoraan jätteen kierrättämiseen edellisen virkkeen *kierrätysinnon* ja *toimivan jätehuollon* mainintojen kautta. *Kiertotalouskeskus*, jonne *tarpeeton roina* on helppo viedä, toimii esimerkkinä edellisessä virkkeessä mainituille kaupunkilaisten kierrätysinnolle ja toimivalle

jätehuollolle. Artikkelissa *kiertotalous* toisaalta ymmärretään laajassa mielessä Lahden kaupungin tavoitteena, mutta se konkretisoidaan jätehuollon kehyksen kautta. Samankin artikkelin sisällä *kiertotalous* voi siis saada myös erilaisia semanttisia kehyksiä.

Toinen artikkeli, jossa *kiertotalous* on ymmärrettävissä sekä jätehuollon että talousmallin kehyksessä on artikkeli Ei jätä kylmäksi (17.11.2019), joka esittelee jätehuoltoa ja jätteiden kierrätystä koskevan kyselyn tuloksia ja pohtii samalla jäteongelmaa. Artikkelin on laaja, ja siinä on jopa 7 *kiertotalous*-sanan esiintymää. Aluksi artikkelissa pureudutaan konkreettisesti jätteiden kierrätykseen ja esitellään kansalaisten kierrätyskyselyn vastauksia, joten ensimmäiset esiintymät esimerkissä 24 hahmottuvat kiinteästi jätehuollon kehykseen:

- (24) Kuten uskonnossa, myös jätehuollossa tavoitteena on utopistinen tila. Jätehuollon utopia on, että se toimisi kuin luonnon kiertokulku.

Kuten yksi vastaajista HS:n kyselyssä kirjoittaa: Planeettamme on suljettu järjestelmä, jossa ei ole mitään jätettä. Meidän on päästävä siitä ajattelusta, että tuotamme jotain, mikä on käyttökelpoista palveltuaan ihmistä. Kaikki materiaalit on saatava kiertämään kuten luonnossakin tapahtuu.

Luonnossa lehdet putoavat ja muuttuvat maaksi. Luonto uusintaa itseään. Se sama on myös *kiertotalouden* idea. Mutta sitä ei koskaan voida täysin saavuttaa, Loikkanen sanoo.

"Ei ihminen voi luoda toista luontoa. Ei voida rakentaa *kiertotaloutta*, joka toimisi yhtä sulavasti ja kauniisti kuin luonto, jossa eläimet hoitavat planeettaa." Toisessa ääripäässä on dystopia. Kuvat kaatopaikoilta ovat taiteessa symboloineet tuhoisaa ja kieroutunutta kulttuuria, mätää elämäntapaa.

Esimerkistä 24 käy ilmi, että *kiertotalous* on tapa toteuttaa jätehuoltoa, eli se yhdistyy suoraan jätteiden kierrätyksen kehykseen. Samalla pohditaan kuitenkin *kiertotalouden* kehämallia ja kyselyn tuloksia tutkinut asiantuntija sosiologi Teemu Loikkanen toteaa sen olevan *utopia*. Kuten talousmallin kehyksessä *kiertotalous* näyttäytyy myös jätehuollon toteutuksen osittain utopistisena käsitteellisenä mallina. Jäte ja kaatopaikat nähdään ongelmana, *dystopiana*. Artikkelissa sanoitetaan kansalaisten ajatusten pohjalta vastakkainasettelua *kiertotalouden* tuoman täydellisen ja luonnollisen mutta epärealistisen kiertokulun ja toisaalta jätteen dystopian välille. Diskursiivisesti on huomattavaa, että jätehuollon kyselyn tuloksia tarkastellaan huumorin keinoin uskonnollisella kuvastolla. Kieli ei siis ole neutraalia, vaan saa kuvakielestä viihteellistä arvoa. Myös artikkelin seuraavat kaksi esiintymää esimerkeissä 25 ja 26 assosioituvat semanttisesti selvästi jätehuollon kehykseen.

- (25) Ennen kierrätys ja lajittelu saivat eniten kannatusta poliittisesti vihreiltä, sanoo tutkija Teemu Loikkanen. "Nyt kaikki ymmärtävät sen tärkeyden, kaikilla poliittisilla puolilla. Tosi monen ikäiset, monenlaiset ihmiset ovat aktiivisia." *Kiertotalouden* ideaan uskovat

kaikki poliittiset suunnat. Halutaan, että jätteiksi päätyneiden tuotteiden materiaali hyödynnetään uusiokäyttöön.

- (26) Kuten yksi vastaajista kirjoittaa: Tuntuu, että *kiertotalous* ei olisi enää niin marginaalissa, "hippien" touhua, kuin vielä joitain vuosia sitten.

Esimerkissä 25 *kiertotalous* hahmottuu jätehuollon kehykseen lähivirkkeiden kontekstin perusteella. Esiintymän oma virke itsenäisenä kokonaisuutena liittäisi *kiertotalouden* yleiseen talousmallin laajaan määritelmään, mutta edelliset ja seuraava virke täsmentävät jätehuollon tulkintakehyksen, sillä niissä puhutaan *kierrätyksestä, lajittelusta, jätteestä* ja sen sijoittamisesta. Esimerkissä 26 *kiertotalous* hahmottuu yhä jätehuollon kehykseen, sillä vastaajan tehtävänä on ollut kuvailla jätehuoltoa, ja hän käyttää siitä sanaa *kiertotalous*. Esimerkki 26 seuraa tekstissä melkein välittömästi esimerkkiä 25, joten sen kehykseen liittyy myös aiempi esimerkin 25 maininta *kierrätyksestä* ja *lajittelusta*, joista seuraavissa virkeissä puhutaan *kiertotaloutena*. Vaikka artikkelin perusteella *kiertotalous* on vahvimmin liitettävissä jätehuollon kehykseen, artikkelin viimeiset kolme esiintymää liittyvät kuitenkin jo yleisemmän tason pohdintaan, joten jätehuollon kehyksestä poistutaan laajempaan talousmallin kehykseen:

- (27) Kuitenkin *kiertotalous* merkitsee eri ihmisille ihan eri asioita. Kaikki hyväksyvät idean, mutta taustalla on hyvinkin erilaisia poliittisia malleja, maailmankuvia ja visioita.
- (28) "*Kiertotalous* on nerokas käsite. Se tarjoaa monelle ideologialle mahdollisuuden yhdistyä. Oikeistoliberaalit näkevät siinä uutta yritteliäisyyttä ja bisnesmahdollisuuksia. Vasemmisto taas ajattelee, että kapitalismi korjataan tällä", Valkonen sanoo.
- (29) Massiivinen *kiertotalous* muuttaa taloutta joka tapauksessa, mutta sitä ei meillä problematisoida eikä politisoida.

Esimerkeissä 27, 28 ja 29 *kiertotaloutta* pohditaan jo laajemman ilmiön ja käsitteen tasolla. Esimerkissä 29 käytetään ilmaisua *massiivinen kiertotalous*, joka jo itsessään liittää esiintymän jätehuollon kehystä laajempaan merkitykseen koskemaan taloutta ylipäätään. Tutkimukseni kannalta hedelmälliset ovat myös esimerkit 27 ja 28, sillä niissä pohditaan eksplisiittisesti sanan *kiertotalous* merkitystä nimenomaan käsitteellisellä tasolla, mikä tulee ilmi verbien *merkitä* ja *olla* muodostamista lauserakenteista. Todetaan, että *kiertotaloudella* on monia tulkintamahdollisuuksia, ja sen merkitys on sovellettavissa kielenkäyttäjän intentioiden mukaisesti.

5.3 Uusiokäytön kehys

Uusiokäytön kehys on lähellä jätehuollon kehystä, mutta rajan määrittäjänä toimii jätteen käsite. Uusiokäytön kehyksessä *kiertotaloutta* on tuotteiden, tavaroiden ja hyödykkeiden uusiokäyttö ja kierrätys muille silloin, kun ne ovat vielä käyttökelpoisia. Myös englannin termi *second hand* kuvaa hyvin tätä kehystä. Uusiokäytön kehyksessä *kiertotalous*-sanan rinnakkaissanaksi nousee sana

jakamistalous. Muita uusiokäytön kehyksen sanaverkon sanoja ovat esimerkiksi *lainailu*, *kirpputorit* ja *tuunaus* vanhasta uutta -periaatteella. *Kiertotalous* on usein jakamista ja lainailua tuttuja ja esimerkiksi naapurien kesken. Uusiokäytön kehyksessä on kuitenkin myös esiintymiä, joissa *kiertotalous* on materiaalien uusiokäyttöä rakentamisessa.

Kiertotalous-sana esiintyy uusiokäytön kehyksessä muun muassa seuraavissa esimerkeissä 30 ja 31:

- (30) Jakaminen, lainailu ja *kiertotalous* naapureiden kesken lisääntyvät.
- (31) "Yleisenä pohdintana voi miettiä, mitä tämä uusi jakamistalous on? Mitä on *kiertotalous*? Missä kulkee raja jakamistalouden, *kiertotalouden*, esimerkiksi Airbnb:n ja kaupallisen hotellitoiminnan välillä?" hän kysyy.

Esimerkissä 30, joka on uutisesta Tehoneliöiden suosio kasvaa (2.1.2019), *kiertotalous* on rinnastettu suoraan *jakamisen* ja *lainailun* kanssa. Tavarointa ja hyödykkeitä kierrätetään tuttuja, kuten *naapureiden*, kesken. Kyseisessä uutisessä diskursiivinen konteksti antaa ymmärtää myös, että *kiertotalous* on osa kulttuurista muutosta kohti ekologisempaa elämää. Muutos ja esimerkiksi *kiertotalous* on artikkelin mukaan myös entistä hyväksyttävämpää.

Esimerkki 31 on Helsingin Sanomien uutisesta "Salahotellista" merkittävä ennakkotapaus (1.4.2019). Uutinen käsittelee tuomittua kerrostaloasuntojen lyhytaikaisesta vuokraamisesta tehtyä yritystoimintaa. Uutisessa syytetty "salahotellin" pitäjä Nina Asteljoki puolustautuu esimerkin kommentilla. Kommentissa hän rinnastaa *kiertotalouden* ja *jakamistalouden*. Kontekstiin peilaten on ymmärrettävissä, että hän pitää omaa yritystoimintaansa *kiertotaloutena*. Asuntoja siis tavallaan kierrätetään asukkailta ja hotellin tapauksessa asiakkailta toisille. Esimerkissä näkyy hyvin *kiertotalous*-sanan käyttö muotisanana, jolloin se voidaan yhdistää moniin eri konteksteihin (Eronen 2007). Kriittisesti tarkasteltuna puolustautuja selvästi yrittää vedota pinnalla olevaan ilmiöön ja yrittää osoittaa olevansa aikaansa edellä yritystoiminnallaan ja saada sen kuulostamaan hienolta ja hyväksyttävältä.

Uutiseen liittyvässä mielipidekirjoituksessa Yrittämistä on tuettava, mutta kaikki ei ole sallittua (5.4.2019) pohditaan tapauksen esiin tuomaan määritelmien rajanvetoa *kiertotalouden* ja *jakamistalouden* välillä:

- (32) Helsingin Punavuoressa julkisuuteen tullut "salahotelli" (HS 1.4.) on monella tavalla mielenkiintoinen tapaus. Siinä koetellaan ympäristö- ja lupajaoston puheenjohtajan mukaan *jakamis*- ja *kiertotalouden* määritelmiä ja rajoja. Mielestäni asia koskee myös laajemmin yhteiskunnan ja -elämän sääntöjä ja muotoja.

Diskursiivisesti on mielenkiintoista, että asiaa koskevat tekstit linkittyvät toisiinsa ja niissä eksplisiittisesti pohditaan sanojen määritelmiä ja merkityksiä. Medialla on valta levittää sanoja suurelle yleisölle (Eronen 2007, 48–49). Tekstiesimerkit osoittavat, että *kiertotalous* on uusi ilmiö ja

sen määrittely on yhä jatkuva ja dynaaminen prosessi myös institutionaalisen kielen tasolla. Esimerkeistä on tulkittavissa, että ympäristö- ja lupajaoston puheenjohtajan mukaan *kiertotalous* ja *jakamistalous* ovat sallittua ja hyväksyttyä toimintaa, mutta salahotellin pitäminen ei kuulu näiden käsitteiden merkitysten piiriin toisin, kuin salahotellin perustaja väittää. Mediassa esitetty kiista tuo aiheen ympärille draamallista jännitettä, joka lisää myös aiheen kiinnostavuutta (Väliverronen 1996, 65).

Uusiokäytön kehykseen sijoittuu myös artikkelin Monttuisia teitä pohjoiseen (27.7.2019) *kiertotalous*-sanana esiintymä:

- (33) Teknisen infran murentuessa sama tapahtuu viiveellä myös sosiaaliselle infralle. Matkalle pohjoiseen mahtuu jo lukematon määrä rapistuneita liikekiinteistöjä, joiden ikkunoihin on teipattu pahvikylttejä "kirpputori". Taloudellinen toimeliaisuus on muuttunut *kiertotaloudeksi*.

Aiempien virkkeiden perusteella *kiertotalous* saa esimerkissä 33 ympärilleen uusiokäytön kehyksen, sillä se liitetään *kirpputoreihin*, joissa myydään vanhaa tavaraa uuteen käyttöön uusille omistajille. *Kiertotalous* tarkoittaa siis esimerkissä tavaran laittamista uusiokäyttöön. Samalla diskursiivisesti *kiertotalous* asettuu värittyneeseen merkitykseen, sillä se asetetaan vastakkain *taloudellisen toimeliaisuuden* kanssa, mikä ilmaistaan predikaatin *on muuttunut* avulla. Pejoratiivissävyyinen merkitys ei ole ollenkaan laajan talousmallin merkityksen mukaista. Laajassa talousmallin merkityksessä *kiertotalous* nähdään nimenomaan taloudellisena toimeliaisuutena, josta ei synny jätettä. Tämä yleinen merkitys ja kirjoittajan merkitys ovat siis ristiriidassa keskenään. Esimerkissä *kiertotalous* asettuu nimittäin jopa huonoon valoon: pohjoisen sosiaalinen infra on murentunut hyvästä toimeliaisuudesta *kiertotalouteen*, muuttunut hyvästä huonoksi.

Rakennusteollisuus on myös yksi *kiertotaloutta* hyödyntävä teollisuuden ala, mikä tulee esiin aineiston useista rakennusteollisuutta koskevista teksteistä. Rakennusteollisuuden *kiertotalous* yhdistyy usein uusiokäytön kehykseen, mikä näkyy esimerkissä 34 artikkelista Lasitaloista tuli ilmaston vihollisia (1.8.2019) ja esimerkissä 35 artikkelista Amsterdamin suuri mullistus (5.10.2019):

- (34) Ilman rakentamisen *kiertotaloutta* ilmastonmuutosta ei saada haltuun, Kuittinen sanoo. Inspiroivaa *kiertotalousrakentamista* tehdään Kuittisen mukaan Tanskassa ja Hollannissa. Siellä esimerkiksi arkkitehtitoimisto Lendager hyödyntää kierrätettyä betonia, vanhoista tehtaista ja kasvihuoneista kerättyä lasia ja poisheitettyjä lattialaattoja uusissa rakennuksissa.
- (35) Kierrätysmateriaaleista koottu paikka on kuin hippien bilekeidas, mutta oikeasti tämä ranta-alue, De Ceugel, on yksi Euroopan kiinnostavimmista *kiertotalouden* keskuksista ja trendikäs vapaa-ajanviettopaikka. Ryhmä arkkitehteja ehdotti alueelle ekologista toimistokylää, jossa ratkottaisiin kestävän kehityksen haasteita. Niinpä laitureiden

väleissä lepää nyt käytöstä poistettuja kanaalialuksia, jotka on kunnostettu *kiertotalouden* periaatteella toimiviksi toimistoiksi ja ateljee-tiloiksi.

Esimerkissä 34 Aalto-yliopiston professori ja ympäristöministeriön erityisasiantuntija Matti Kuittinen antaa rakentamisen *kiertotaloudesta* esimerkkinä Tanskan ja Hollannin, joissa käytetään uudelleen jo käytettyjä materiaaleja kasvihuoneista ja tehtaista. Rakentamisen *kiertotalous* linkittyy näin semanttisesti käyttökelpoisten materiaalien ja raaka-aineiden uusiokäyttöön, mikä käy ilmi esimerkiksi verbin *hyödyntää* käytöstä. Vastaavasti Amsterdamia koskevassa artikkelissa esimerkissä 35 *kiertotalous* assosioituu rakentamisen uusiokäyttöön. Uudet alueet rakennetaan vanhoista käyttökelpoisista elementeistä, kuten *kanaalialuksista*, jotka saavat uuden käyttötarkoituksen. Esimerkeistä henkii myös ajatus siitä, että *kiertotalous* on muodikasta, mikä näkyy esimerkkien adjektiiveissa *inspiroiva*, *kiinnostava* ja *trendikäs*. Uutuusarvoa huokuu myös maininta siitä, että alue näyttää *hippien bilekeitaalta*, vaikka kyseessä on *toimisto-* ja *ateljee-tiloiksi*, eli työskentelytiloiksi, suunniteltuja rakennuksia. Rakennusala näkee kiertotalouden siis myös positiivisena mahdollisuutena muokata käsityksiä perinteisestä rakentamisesta.

Tavaroiden ja rakennusteollisuuden uusiokäytön lisäksi aineistossa on esiintymä, jossa *kiertotalous* uusiokäytön kehyksessä tarkoittaa kiinteistöjen innovatiivista uusiokäyttöä. Esimerkki 36 on artikkelista Rantaloma sisätiloissa (27.10.2019):

- (36) Suomesta ei löydy valmiina jättihallia, mutta Myllykoskelta ja monelta muulta paikkakunnalta löytyy paperitehtaiden tyhjilleen jääneitä kiinteistöjä. Niiden hyödyntäminen kaukolomailun korvikkeena olisi resurssiviisasta *kiertotaloutta* parhaimmillaan.

Esimerkin 36 artikkelissa pohditaan hallien muuttamista sisälomakohteiksi. Vanha tyhjilleen jäänyt teollisuushalli voitaisiin käyttää uudelleen sisälomakohteena. *Kiertotalous* tarjoaa siis esimerkissä uusiokäytön kehyksessä innovatiivisia mahdollisuuksia vanhoille lineaarisen talousmallin toimijoille. Esimerkissä nivoutuvat yhteen idea lähimatkailusta sisätiloissa ja kiertotalous, jotka molemmat olisivat ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja. Uusiokäytön kehyksessä moni vanhan lineaarisen talousmallin materia siirtyisi näin konkreettisesti kiertotalouden kautta uuteen käyttötarkoitukseen. Myös tapa edistää muutosta kielen kautta diskursiivisesti näkyy useammassa edellä mainitussa esimerkissä. Uusi *kiertotalous* kuvaillaan pääosin trendikkäänä ja tavoiteltavana, mikä varmasti lisää vastaanottajien myönteistä asenneilmapiiriä ilmiötä kohtaan.

5.4 Tehokkaan tuotannon kehys

Tehokkaan tuotannon kehyksessä *kiertotalous* nähdään osana yrityksen tai organisaation tuotantostrategiaa. Kiertotaloutta toteuttamalla tuotantoa tehostetaan entisestään. Usein *kiertotalous*-sana määrittyy tehokkaan tuotannon kehukseen, jos yritys hyödyntää tuotannossaan syntyvää hävikkiä ja tuottaa siitä edelleen jotain käyttökelpoista tuotetta. Tehokkaan tuotannon kehyksessä *kiertotalous*-sanan määritelmä on siis tavallaan laajan talousmallin määritelmän alakäsite: jonkun tietyn yrityksen tai alan *kiertotalous*. *Kiertotalous* näyttäytyy kehyksessä positiivisessa valossa ja mahdollisuutena tehdä lisää tulosta, mutta samalla kriittisessä mielessä se voidaan nähdä myös yritysten pyrkimyksenä kiillottaa julkisuuskuvaansa ja mainostaa tuotannon ympäristöystävällisiä puolia.

Kiertotalous-sana määrittyy tehokkaan tuotannon kehukseen esimerkiksi seuraavassa esimerkissä 37 uutisesta Fazer alkaa valmistaa ksylitolia kaurasta (6.3.2019):

- (37) Fazerilla kauran kuoret ovat kauramyyllyn sivutuote ja esimerkki *kiertotaloudesta*. Kuoret sisältävät ksyloosia, josta ensin valmistetaan ksylitolia. Sen jälkeen kuorista jää jäljelle vielä aineksia lämpöenergiaksi.

Hävikiksi jääneistä kauran kuorista yritys saa tuotettua vielä käyttökelpoista tuotetta, mikä tarkoittaa lisää tuottoa. Vastaavaa tuotannon tehostamisen kiertotaloutta toteuttaa myös Hesburger, mikä tulee ilmi esimerkistä 38 artikkelista Välttämättömyys muuttui hyveeksi Hesburgerissa (3.4.2019):

- (38) *Kiertotalouttakin* on mietitty: paistorasvat kerätään talteen ja muutetaan biodieseliksi, Tiainen huomioi.

Hesburger valjastaa kiertotalouden Fazerin tavoin tuotannon tehostamisen käyttöön keräämällä paistorasvat talteen ja tekemällä niistä biodieseliä omaan käyttöönsä ja myyntiin. Hävikistä saadaan siten vielä myyntiarvoa uudelleen. Kriittisesti tarkasteltuna toimijat, kuten Fazer ja Hesburger, käyttävät kiertotaloutta samalla myös oman tuotantonsa julkisuuskuvan kiillottamiseen, koska yrityksillä on kasvava paine osoittaa mediassa tekevänsä vihreitä ratkaisuja. Myös energiantuotannossa voidaan aineiston perusteella jatkossa tehostaa tuotantoa. Esimerkki 39 on artikkelista Suuri unelma on saada säätiön hallitukseen Barack Obama (28.4.2019):

- (39) CCU-uusiokäyttöteknologia mahdollistaa *kiertotalouden*, jossa ilmasta kerätystä hiilidioksidista luodaan uusia polttoaineita ja materiaaleja. Lappeenrannan yliopiston energiatehokkuuden professori Jero Ahola uskoo, että teknologia yleistyy ja halpenee.

Kaikessa tuotannossa, jossa syntyy hiilidioksidipäästöjä, voidaan mahdollisesti tulevaisuudessa kerätä hiilidioksidi talteen ja jatkojalostaa siitä yhä myytäväksi kelpaavia tuotteita ja polttoainetta energiaksi. *Kiertotalous* määrittyy siis tehokkaan tuotannon kehyksessä.

Tuotannon tehostamisen ohella tehokkaan tuotannon kehykseen assosioituu myös esiintymä mielipidekirjoituksesta Itämeren suojelemiseksi on tehtävä enemmän (28.8.2019) esimerkissä 40, jossa *kiertotalouden ratkaisuksi* luetaan ylipäättään tuotteiden käytön tehostaminen:

- (40) Tarvitaan uusia ja tehokkaampia keinoja. Meidän tulee vauhdittaa niiden toimenpiteiden toteuttamista, jotka tiedämme tehokkaiksi. Lannoitteita on käytettävä tasapainoisesti ja kestävästi. Esimerkkejä ovat *kiertotalouden* ratkaisut, kuten lannan hyötykäytön tehostaminen.

Tuotannon tehostamisen ohella myös tuotteiden käytön tehostamista pidetään *kiertotaloutena*. Esimerkissä lannan käytön tehostamisella tarkoitetaan lannan vähäisempää käyttöä, jotta sitä riittää useampaan paikkaan, ja jotta vesistöjen kuormitus pienenee. *Kiertotalous*-sana valjastetaan koskemaan myös lannoitteiden käyttöä ja ylipäättään tehostamista niin, että mahdollisimman vähän ravinteita valuu hukkaan vesistöihin. Vastaava esimerkki 41 on artikkelista Kun Suomi säästää metsiään, joku hakkaa enemmän (22.5.2019), joka kertoo metsäteollisuudesta ja sen ongelmista. Myös toimittaja Teemu Luukkaan tekstille kirjoitetussa vastineessa Hakkuut sinne, missä niistä on vähiten haittaa (1.4.2019) on käsitelty samaa esimerkkiä ja *kiertotalous*-sanaa samoin (ks. liite).

- (41) Päivinen ja muut tutkimusryhmän jäsenet kirjoittivat hakkuvuodoista myös mielipidekirjoituksen Helsingin Sanomiin. Siinä he huomauttavat, että Venäjän hakkuut ovat arveluttavia, koska niiden jäljiltä jää paljon hukkapuuta, eikä esimerkiksi Kanadan metsäsektorilla *kiertotalous* toimi yhtä hyvin kuin Pohjoismaissa.

Kiertotalous määrittyy esimerkissä 41 tehokkaan tuotannon kehykseen, sillä metsäteollisuuden tulisi asiantuntijoiden mukaan toimia tehokkaasti niin, ettei hukkapuuta synny, vaan kaikki puu päätyy käyttöön, ja vastaavasti myös uudet metsien istutukset toimisivat mahdollisimman tehokkaasti. Esimerkkien perusteella tehokkaan tuotannon kehyksessä *kiertotalous* on osa jonkin yrityksen tai alan tuotantoa ja siinä mahdollisen tehokasta toimintaa, mikä tekstien perusteella on kaikille eduksi ja nähdään myös taloudellisena mahdollisuutena.

5.5 Sosiaalisen järjestelmän kehys

Sosiaalisen järjestelmän kehyksessä *kiertotalous*-sanana merkitys on ymmärrettävissä myös sosiaalisesti järjestelmäksi. Merkitys on laajennettu taloudesta koskemaan myös ihmisten välisiä suhteita. Kehys on aineistossa marginaalinen, sillä siihen määrittyy vain yksi esiintymä. Kehys

osoittaa kuitenkin hyvin *kiertotalous*-sanan käyttöä ekspansiivisena muotisanana, jota voidaan soveltaa moniin eri tilanteisiin.

Kiertotalous-sana määrittyy sosiaalisen järjestelmän kehukseen seuraavassa esimerkissä 42, joka on Soile Kuitusen ja Leo Straniuksen Vieraskynä-tekstille kirjoitetusta vastineesta Erillisrahasto sosiaalisille innovaatioille (13.8.2019):

- (42) Sitra on profiloitunut viime aikoina *kiertotalouden* kehitykseen. Olisiko mahdollista laajentaa Sitran toimialaa hyvinvoinnin ja välittämisen *kiertotalouden* synnyttämien innovaatioiden rahoitukseen?

Esimerkissä 42 ensimmäinen esiintymä määrittyy talousmallin kehukseen, sillä siinä puhutaan *kiertotaloudesta* Sitran koko valtiota koskevana hankkeena ja tavoitteena. Seuraavassa virkkeessä kirjoittaja laajentaa kuitenkin *kiertotalous*-sanan merkityksen koskemaan myös *hyvinvointia* ja *välittämistä*. *Kiertotalous* tarkoittaa siis ihmisten toisilleen kierrättämiä hyviä tekoja ja huolenpitoa. Kirjoittaja käyttää *kiertotaloutta* muotisanan tavoin omien intressiensä tukemiseen. Kyseessä on vastineteksti tavalliselta kansalaiselta eikä asiantuntijakirjoitus, mikä selittää osaltaan *kiertotalous*-sanan poikkeavaa ja luovaa käyttöä. Sanojen on tarkoitus palvella kielenkäyttäjiä mahdollisimman hyvin, joten käyttäjät muokkaavat niitä omiin tarpeisiinsa sopiviksi (Häkkinen 1997, 36–37).

6. Päätelmät

"*Kiertotalous* on nerokas käsite. Se tarjoaa monelle ideologialle mahdollisuuden yhdistyä." todetaan aineiston artikkelissa Ei jätä kylmäksi (HS 17.11.2019). Tutkimukseni perusteella kiertotalous on sanana, ilmiönä ja tutkimuskohteena uusi ja monitulkintainen, mikä näkyy niin mediassa kuin tavallisten kielenkäyttäjienkin kielessä. Helsingin Sanomien vuoden 2019 teksteissä *kiertotalous* esiintyy viidessä erilaisessa semanttisessa kehyksessä, jotka ohjaavat sanan kognitiivisia merkitystulkintoja. Aineiston perusteella luokitellut kehykset ovat talousmallin, jätehuollon, uusiokäytön, tehokkaan tuotannon ja sosiaalisen järjestelmän kehykset.

Helsingin Sanomien aineistossa *kiertotalous*-sanana esiintymistä selvästi suurin osa assosioituu kognitiivisesti talousmallin kehykseen. Talousmallin kehys on yleinen, muun muassa CICAT2025-hankkeen määrittelemä, tulkintakehys *kiertotaloudelle*. Talousmallin kehyksen taajuus on ymmärrettävää, sillä aineisto koostuu valtamedian teksteistä, joissa käsitellään pääsääntöisesti koko valtiota koskevia yhteiskunnallisia ja julkisia asioita, kuten politiikkaa. Monet talousmallin kehyksen esiintymät ovat juuri politiikkaa koskevissa teksteissä, joissa *kiertotaloutta* käsitellään talousmallina, käsitteellisenä tavoitteena ja laajana kattokäsitteenä. Tällaisia esiintymiä voidaankin pitää Helsingin Sanomien prototyyppeinä *kiertotalous*-sanana esiintyminä, koska niitä on aineistossa selvästi eniten. Talousmallin kehyksen tyypillisiä toimijoita ovat poliitikot ja tutkijat, ja monet esiintymät ovatkin esimerkiksi tieteen asiantuntijoiden tekstiä tai ääntä.

Jätehuollon kehyksessä *kiertotalous* on jätehuollon termi ja tarkoittaa konkreettisesti jätteiden kierrätystä ja lajittelua. Samalla se asettuu jätehuollon sanojen semanttiseen verkkoon. Jätehuollon kehyksen esiintymät ovat usein jätehuollon toimivuutta ja ongelmia käsittelevissä teksteissä. Talousmallin kehyksestä poiketen jätehuollon kehyksessä *kiertotalous* saa hyvin konkreettisen merkityksen. Jätteen kierrätys kiertotaloutena on hyvin näkyvä ja konkreettinen toimi, joka on esillä myös jokaisen tavallisen kansalaisen arjessa. Tavallisilla kielenkäyttäjillä on kokemusta ja mielipiteitä kiertotaloudesta ainakin jätteiden kierrätyksen merkityksessä, mikä tulee ilmi myös aineiston Artikkelista Ei jätä kylmäksi (17.11.2019), joka käsittelee Helsingin Sanomien jätekyselyn tuloksia.

Tavallisten kielenkäyttäjien ohella tyypillisimpiä kehyksen toimijoita ovat jäteyritykset, mutta myös jotkut politiikan ja tieteen asiantuntijat käyttävät sanaa jätehuollon kehyksessä. Myös vaateteollisuutta koskevat esiintymät lukeutuvat usein jätehuollon kehykseen, sillä tekstiilien kiertotaloudella tarkoitetaan aineistossa usein tekstiilijätteen kierrätystä, jossa on ollut pitkään puutteita. Aineiston tekstien perusteella kuluttajien käytetyt tekstiilit päätyvät usein suoraan

sekajätteeseen eli poltettavaksi tai kaatopaikalle. Toinen ongelma jätehuoltoon liittyen on pikamuoti, jota moni aineiston teksti käsittelee. Pikamuoti sotii ilmiönä kiertotalouden arvoja vastaa, sillä halvat vaateketjut tuottavat uusia mallistoja yli kuluttajien tarpeen, mikä johtaa siihen, että myös täysin uusia ja käyttämättömiä vaatteita päätyy polttojätteeksi. Vaateteollisuus painii kiertotalouteen siirtyessään nimenomaan jäteongelmien kanssa. Aineistossa on kylläkin myös tekstejä, joissa käsitellään vaatteiden osalta uusiokäytön kehityksen ratkaisuja, kuten vaatelainaamopalveluita tai kirpputoreja, mutta niiden yhteyteen ei satu *kiertotalous*-sanana esiintymää.

Jätehuollon kehityksen tavoin uusiokäytön kehityksessä *kiertotalous* on myös usein konkreettisesti merkityksessä. Uusiokäytön kehityksessä *kiertotalous* tarkoittaa vielä käyttökelpoisen tavarain ja materiaalien uusiokäyttöä. *Kiertotalous* tässä merkityksessä esiintyy esimerkiksi jakamistalouden, lainailun ja kirpputoritoiminnan aiheiden yhteydessä, eli tavalliset kansalaiset kierrättävät käytettyä tavaraa keskenään. Tavallisten kansalaisten ohella rakennusteollisuus on uusiokäytön kehityksen toimija. Rakennusteollisuuden *kiertotalous* on yleensä hahmotettavissa uusiokäytön kehitykseen. Rakennusteollisuuden *kiertotalous* nähdään nimenomaan materiaalien uusiokäyttönä ja esimerkiksi vanhojen rakennusten uusiokäyttönä jonkin toisen toiminnan tiloissa. Rakennusteollisuudessa *kiertotalous* nähdään uusiokäytön kautta mahdollisuutena luoda perinteisestä poikkeavaa trendikästä rakentamista, joka esimerkiksi yhdistää luovasti uusia ja vanhoja tyyliä. Esimerkiksi Amsterdamin uutta kiertotalouden periaatteilla rakennettua työskentelytiloiksi tarkoitettua aluetta kuvailtiin aineistossa hippien bilekeitaan näköiseksi.

Tehokkaan tuotannon kehityksessä *kiertotalouden* merkitys on sovellettu ja kavennettu koskemaan tietyn organisaation tai tuotantoalan toimintastrategiaa niin, että toiminta olisi mahdollisimman tehokasta. *Kiertotalous* tarkoittaa siis tässä kehityksessä tuotannon tehostamista esimerkiksi valmistamalla hävikistä vielä myyntikelpoisia tuotteita tai ylipäätään tehostamalla tuotannon vaiheita ja vähentämällä yritykselle ja ympäristölle aiheutuvia kuluja. Tehokkaan tuotannon kehityksen esiintymät osoittavat liiketalouden innovatiivisuutta ja muokkautumiskykyä. Markkinoiden toimijat, jotka ovat tässä kehityksessä keskeisiä toimijoita, osaavat nähdä kiertotalouden mahdollisuutena yritystoiminnalle ja hyödyntää sen ideaa liiketoiminnassaan.

Sosiaalisen järjestelmän kehityksessä taas *kiertotalouden* merkitys on laajennettu talousmallista koskemaan myös ihmisten sosiaalista kanssakäymistä. Kehitys on aineistossa marginaalissa, sillä siihen lukeutuu vain yksi esiintymä. Se on kuitenkin osoitus sanan luovasta ja soveltavasta käytöstä sekä osoitus samalla siitä, että emme voi vielä tietää, miten laajalle koko kiertotalous on ilmiönä levittäytymässä. Kenties tulevaisuudessa *kiertotalouden* merkitys muokkautuu koskemaan myös sosiaalisia palveluita, ja sitä käytetään yleisemminkin vastaavissa yhteyksissä puhuttaessa hyvinvoinnista ja huolenpidosta.

Talouksmallin kehystämää laajaa merkitystä voidaan pitää muiden kehysten merkitysten yläkäsitteenä, sillä ideaan *kiertotaloudesta* laajana talouksmallina sisältyvät käsitykset, että kiertotalous on toimivaa jätehuoltoa, tavaroiden uusiokäyttöä ja osa yritysten tehokasta tuotantostrategiaa. Laajassa talouksmallin merkityksessä *kiertotalous* nähdään juuri kaikille elämän osa-alueille ulottuvana asiana, jonka toteutumia muiden kehysten merkitykset ovat. Ainoastaan sosiaalisen järjestelmän kehysten merkitys ei suoranaisesti istu laajan talouksmallin merkityksen piiriin. Tämän havainnon perusteella voidaan osoittaa, että myös tämän tutkimuksen kehysten limittyvät osittain päällekkäin ja muodostavat verkon keskenään (Kuiri 2012, 104).

Aineistossa esiintyy useita diskursiivisia toimijoita itse median lisäksi. Erityisesti asiantuntijoiden asema kiertotalouden määrittelijöinä korostuu, sillä kiertotalouteen siirtyminen vaatii ilmiönä tutkimusta (Väliverronen 1996, 53–58). Asiantuntijoina toimivat aineiston teksteissä erityisesti tutkijat, jotka työskentelevät kiertotalouden parissa ja ovat siten valveutuneita sanan merkityksestä. Erityisesti tutkijat käyttävät yleisesti *kiertotalous*-sanaa talouksmallin laajassa, neutraalissa ja yleisessä merkityksessä, sillä heillä ei ole tarvetta valjastaa ilmiötä omaan käyttöönsä esimerkiksi kaupallisessa mielessä ja soveltaa sanan merkitystä.

Aineistosta käy ilmi, että *kiertotalous* on kuitenkin vielä uusi sana ja myös uusi ilmiö erityisesti tavallisille kansalaisille, mikä käy ilmi myös Virsun ja Sjöblomin (tulossa) tutkimuksesta. Tavalliset kielenkäyttäjät käyttävät *kiertotaloutta* myös soveltaen sen laajaa talouksmallin merkitystä omien intentioidensa mukaan. *Kiertotalous*-sanon merkitystä esimerkiksi laajennetaan yhä edelleen käsittämään yhä laajemmin erilaisia yhteiskunnallisia toimintoja, kuten sosiaalisen järjestelmän kehysten esiintymästä ilmenee. Uudissanon tavoin *kiertotalous* saa näin erilaisia sovellettuja merkityksiä, ja merkityksen määrittely on dynaamisesti liikkeessä (Kuiri 2012, 43; Ojutkangas ym. 2013, 194). Aineiston teksteissä toimijat käyvät myös eksplisiitisti keskustelua *kiertotalous*-sanon määrittelystä esimerkiksi suhteessa lähikäsitteeseensä *jakamistalouteen*. On havaittavissa eroava tendenssi tavallisten kielenkäyttäjien kielen ja julkisen asiantuntijakielen välillä. Auktoriteettiasemassa olevat asiantuntijat käyttävät yleensä standardia talouksmallin kehysten merkitystä, kun taas yksittäiset tavalliset kielenkäyttäjät ovat innovatiivisempia soveltamaan sanon merkitystä tai käyttävät sitä rajatummin muiden kehysten merkityksissä.

Mielenkiintoista on myös huomata, että yleisesti koko aineiston valossa mediateksteissä *kiertotalous*-sanon käyttö eroaa selvästi yksityishenkilöiden ja tavallisten kansalaisten kielenkäytöstä. Tutkimuksen ennako-oletuksena oli Virsun ja Sjöblomin (tulossa) tutkimuksen perusteella, että *kiertotalouden* merkittävä kehys olisi jätehuollon kehys. Virsun ja Sjöblomin (tulossa) tutkimuksessa käy nimittäin ilmi, että tavalliset kielenkäyttäjät käyttävät *kiertotalous*-sanaa suurimmaksi osaksi jätehuollon ja jätteen kierrätyksen kehysten silloin, kun puhujalla ylipätään on jokin käsitys sanon

merkityksestä. Tutkimuksen perusteella kierrätyksen merkitys on siis tavallisten kielenkäyttäjien prototyyppiseksi mieltämä merkitys *kiertotaloudelle*. *Kiertotalouden* semanttinen yhdistyminen kierrätykseen tavallisten kielenkäyttäjien keskuudessa on perusteltua sanojen analogialla ja sillä, että kierrätys on kiertotalouden osa, jota tavallinen kansalainen voi helposti toteuttaa ja joka on konkreettista ja näkyvää arjessa. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että monella tavallisella kielenkäyttäjällä ei ole tietämystä *kiertotalous*-sanan merkityksestä tai tietämys on virheellistä. Helsingin Sanomien mediateksteissä hypoteesi osoittautui kuitenkin vääräksi, koska selvästi yleisin kehys *kiertotaloudelle* oli laaja talousmallin kehys, sillä media-aineistossa esiintyy paljon asiantuntijoiden ja institutionaalisten tahojen kieltä. Huomattavaa siis on, että aineistojen erilaisuuden takia tämän tutkimuksen ja Virsun ja Sjöblomin (tulossa) tutkimuksen tulokset poikkeavat toisistaan. Tämän perusteella voidaan myös päätellä, että mediatekstien pääosin välittämä *kiertotalouden* talousmallin merkitys ei ole välittynyt tavallisten kielenkäyttäjien keskuuteen täysin ainakaan toistaiseksi.

Kiertotalous esiintyy teksteissä useimmiten kestävän kehityksen ja ilmastonmuutoksen diskursiivisissa yhteyksissä. *Kiertotalous* on ilmastonmuutoksen hillinnän työkalu ja asettuu näin osaksi ilmastonmuutoksen muodostamaa semanttista verkkoa. Tutkimuksen hypoteesi *kiertotalouden* esiintymisestä monipuolisesti eri elämän osa-alueita käsittelevissä teksteissä kuitenkin toteutuu, sillä käsiteltävät aihepiirit ja diskurssit eivät rajoitu vain ympäristöasioihin, vaan kuten aineiston teksteissä määritellään, on kyseessä uusi “megatrendi”, joka vaikuttaa kaikilla elämän osa-alueilla. Aineistossa on hyvin monen aihepiirin tekstejä. Aihepiirit vaihtelevat laidasta laitaan yleisistä laajasti yhteiskuntaa koskettavista politiikan artikkeleista hyvin yksityiskohtaisiin jotain tarkkaa erityisalaa tai yksityishenkilöä koskeviin teksteihin.

Megatrendin piirteet näkyvät myös *kiertotalous*-sanan käytössä. Megatrendi halutaan yhdistää kaikkeen, joten sanaa sovelletaan vapaammassa kielenkäytössä puhujan intentioiden mukaisesti. Kaupallisessa kontekstissa *kiertotalous*-sanaa käytetään esimerkiksi tehokkaan tuotannon kehityksessä niin, että sen merkitys on kavennettu koskemaan yrityksen toiminnan tarpeita. Monesta esiintymästä näkyy, kuinka kielenkäyttäjät ovat soveltaneet trendikään kiertotalouden oman yrityksensä toimintaan. Vanhoja toimintamalleja sovelletaan kiertotalouden mukaiseksi, tai vastaavasti yritykset ovat kehittäneet soveltamismuotoja hävikille toteuttaakseen kiertotaloutta ja tehdäkseen samalla lisää tuottoa. Yrityksillä on toisaalta myös paine tuoda ilmi mediassa toimivansa kestävästi, ja megatrendikkään kiertotalouden mainitseminen parantaa yrityksen julkisuuskuva.

Pääsääntöisesti megatrendin luonteinen *kiertotalous* esitetään positiivisessa valossa. Eri diskurssien toimijat ottavat *kiertotalouden* mukaan keskusteluun, jotta he osoittavat olevansa ajantasalla ja trendien aallonharjalla suhteessa muihin toimijoihin. Kiertotalous esitetään yleisesti tavoiteltavana,

trendikkäänä ja innovatiivisena asiana. Vain muutamassa esiintymässä *kiertotalouden* merkitys on tulkittavissa negatiivisessa mielessä, ja niissäkin negatiivisuus liittyy parissa tapauksessa enemmänkin kiertotalouden toteuttajiin, Sitraan ja saastuttaviin kierrätysyrityksiin, eikä itse asiaan, tai *kiertotalous* käsitetään negatiivissävytteisessä esiintymässä suppeasti esimerkiksi uusiokäytön tai jätehuollon kehyksessä. Sanan lähinnä positiivinen käyttö mediassa varmasti edesauttaa *kiertotalouden* merkityksen ja koko ilmiön välittämistä tavallisten kielenkäyttäjien keskuuteen ja sitä kautta yhteiskunnallisten kiertotaloustavoitteiden toteuttamista.

Suomen kiertotaloustavoitteiden edistämisen kannalta olisi mielekästä laajentaa *kiertotalous*-sanaa koskevaa tutkimusta, koska sanan käyttö kuvaa myös ilmiön yleisyyttä yhteiskunnassa, ja kieli voi toimia kiertotaloutta vauhdittavana katalyyttinä (CICAT2025). *Kiertotalouden* kehystutkimusta voisi jatkaa vertailemalla erilaisia aineistoja ja erilaista kielenkäyttöä. Median kielen tutkimusta voisi myös laajentaa esimerkiksi vertailemalla *kiertotalouden* esiintymistä eri sanomalehdissä tai lisäksi muissa medioissa, kuten sosiaalisessa mediassa ja televisiossa. Lisäksi myös katsaus *kiertotalouden* esiintyvyyteen aikaisemmin olisi mielekästä, jotta selviäisi, miten ja milloin sana on levinnyt käyttöön mediassa. Tutkimusta voisi laajentaa myös yhteistyönä eri tieteenalojen osaajien kanssa, esimerkiksi mediatutkimuksen tai sosiologisen tutkimuksen yhdistelminä. On mielenkiintoista nähdä, miten Suomi toteuttaa kiertotalouteen siirtymisen ja miten kiertotalous ylipäätään leviää ilmiönä ja sanana.

Tutkimukseni perusteella *kiertotalous* on monitulkintainen sana, joka esiintyy Helsingin Sanomien media-aineiston kielessä useimmiten laajassa talousmallin merkityksessä. Talousmallin merkitystä voidaan pitää aineistossa sanan prototyyppisenä peruserkityksenä. Se esiintyy Kielitoimiston sanakirjassa, ja myös tutkimukseni valossa se on median kielessä yleisin merkitys sanalle. Talousmallin peruserkitys on kuitenkin jo itsessään laaja ja kattaa koko yhteiskunnan toiminnan, joten sanaa käytetään monipuolisesti myös muissa tulkintakehyksissä, joiden merkitys on suppeampi. Diskursiivisesti *kiertotalous* liittyy vahvasti ilmastonmuutoksen hillinnän keskusteluun, mutta esiintyy monien eri aihepiirien teksteissä ja erilaisissa diskursseissa. *Kiertotalouden* diskursiivisten yhteyksien tärkeimpiä toimijoita ovat institutionaaliset tahot, kuten tutkijat ja politiikan asiantuntijat, mutta myös tavalliset kielenkäyttäjät rakentavat puheessaan *kiertotalouden* merkityksiä. Toimijat käyttävät sanaa lähinnä positiivisessa ja neutraalissa sävyssä, mutta myös värityntä kielenkäyttöä esiintyy. *Kiertotalouden* avulla esimerkiksi osoitetaan omaa tietämystä tai argumentoidaan omaa toimintaa. Tutkimukseni perusteella *kiertotalous* monitahoisena ilmiönä on monitulkintainen sana, ja sen merkitykset muodostuvat dynaamisesti diskursiivisten toimijoiden vuorovaikutuksessa.

Lähteet

Aineslähde

HS = Helsingin Sanomat: vuonna 2019 julkaistut tekstit, joissa esiintyy sana *kiertotalous*. Tekstit ovat saatavilla Sanoma-arkistossa: <https://yrittysarkisto.sanoma.fi/login>

Muut lähteet

- CICAT2025: Kiertotalouden katalyytit: Innovaatioekosysteemeistä liiketoimintaekosysteemeihin (CICAT2025) -hankkeen kotisivut. [Viitattu 29.4.2020] Saatavissa: <https://cicat2025.turkuamk.fi/fi/>
- Eronen, Riitta 2007: *Uudissanat rötösherrasta salarakkaaseen*. Otava, Helsinki.
- Fairclough, Norman 1997: *Miten media puhuu*. Kääntäneet: Virpi Blom ja Kaarina Hazard. Vastapaino, Tampere.
- Goddard, Cliff 1998: *Semantic Analysis A Practical Introduction*. Oxford Textbooks in Linguistics. Oxford University Press Inc, New York.
- Häkkinen, Kaisa 1997: *Mistä sanat tulevat – suomalaista etymologiaa*. 2. painos. Tietolipas 117. SKS, Helsinki.
- Joki, Leena. Kiertotalous Kielitoimiston sanakirjassa. [Sähköpostiviesti.] Vastaanottaja Hilla Läärä. Lähetetty 14.5.2020.
- Jokinen, Arja – Juhila, Kirsi – Suoninen, Eero 2002: *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Vastapaino, Jyväskylä.
- Kangasniemi, Heikki 1997: *Sana, merkitys, maailma. Katsaus leksikaalisen semantiikan perusteisiin*. Finn Lectura, Helsinki.
- Karlsson, Fred 1998: *Yleinen kielitiede*. Yliopistopaino, Helsinki.
- Kielitoimiston sanakirja. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. [Verkkoversio.] [Viitattu 29.4.2020] Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/>
- Kotus, uudissanapoiminnat = Kotimaisten kielten keskus: Sanapoimintoja vuodelta 2014. [Viitattu 29.4.2020] Saatavissa: https://www.kotus.fi/sanakirjat/kielitoimiston_sanakirja/uudet_sanat/vuoden_sanapoiminnot/sanapoimintoja_2014#HK
- Kuiri, Kaija 2012: *Johdatus Semantiikkaan*. Finn Lectura, Vantaa.
- Larjavaara, Matti 2007: *Pragmasemantiikka*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Läärä, Hilla 2017: *Vuoden 2016 uudissanat – rakenne ja luonne*. Kandidaatintutkielma, Suomen kieli ja suomalais-ugrilainen kielentutkimus, Humanistinen tiedekunta, Turun yliopisto, Turku.
- Mäkinen, Kirsti 1992: Muuttuuko lehtikieli? Muuttaako lehtikieli? – *Yhteiskunta muuttuu – kieli muuttuu*, Nykysuomen Seuran 10-vuotisjuhlakirja. s. 211–235. Toim. Valma Yli-Vakkuri, Maija Länsimäki ja Aarre Nyman. WSOY, Juva.
- Nuutinen, Liisa 2014: Kierrätystä kiertotaloudessa. – *Kielikello 3/2014*. [Online.] Kotimaisten kielten keskus. [Viitattu 14.5.2020] Saatavissa: <https://www.kielikello.fi/-/kierratysta-kiertotaloudessa>

- Ojutkangas, Krista – Larjavaara, Meri – Miestamo, Matti – Ylikoski, Jussi 2013: *Johdatus kielitieteeseen*. Sanoma Pro Oy, Helsinki.
- Pietikäinen, Sari – Mäntynen, Anne 2019: *Uusi kurssi kohti diskurssia*. [Verkkajulkaisu] Julkaistu painettuna: Vastapaino, Tampere. [Viitattu 29.4.2020] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517688253>
- Seppänen, Janne – Väliverronen, Esa 2012: *Mediesamhället*. Översättning: Jaana Hagelberg, Vastapaino, Vantaa.
- Sitra, Kiertotalouden tiekartta = Suomen itsenäisyyden juhlarahasto: Kiertotalouden tiekartta Suomelle 2016–2025. [Viitattu 29.4.2020] Saatavissa: <https://www.sitra.fi/hankkeet/kierrolla-karkeen-suomen-tiekartta-kiertotalouteen-2016-2025/>
- Tieteen termipankki. Kielitiede: diskurssi. [Viitattu 29.4.2020] Saatavissa: <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Etusivu>
- Tyysteri, Laura 2015: *Aamiaskahvilasta ötökkätarjontaan. Suomen kirjoitetun yleiskielen morfosyntaktisten yhdyssanarakenteiden produktiivisuus*. Painosalama Oy, Turku.
- Virsu, Ville – Sjöblom, Paula (tulossa): Kansalaiset kiertotalouden määrittelijöinä. Julkaisematon artikkelikäsitelmäkirjoitus.
- VISK = Iso suomen kielioppi. [Verkkoversio.] [Viitattu 29.4.2020] Saatavissa: <http://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php>
- Väliverronen, Esa 1996: *Ympäristöuhkan anatomia*. Vastapaino, Jyväskylä.

Liite: *Kiertotalous*-sanon esiintymät ja lähikonteksti Helsingin Sanomien teksteissä

Taulukossa on esitetty aineiston tekstit ilmestymisjärjestyksessä ja niiden tekstilaji. Kohdassa N näkyy esiintymien lukumäärä kyseisessä tekstissä. Lähikonteksti-sarakkeessa on esiintymien lähikonteksti, joka vaikuttaa kehysluokitukseen. Lähikonteksti-sarakkeessa on kirjoitettuna peräkkäin kaikki virkkeet, jotka alkuperäisessä tekstissä ovat peräkkäin. Tyhjä rivi osoittaa, että alkuperäisessä tekstissä on siinä kohtaa esiintymien välissä muuta tekstiä. Kehys-sarakkeessa näkyy esiintymien luokitus eri kehyksiin. Jos esiintymiä on samassa tekstissä useita, luokitus on esitetty numeroimalla esiintymien lukumäärän ja järjestyksen mukaan.

Päiväys	Otsikko ja tekstilaji	N	Lähikonteksti	Kehys
20.1.2019	Tehoneliöiden suosio kasvaa Artikkeli	1	Jakaminen, lainailu ja <i>kiertotalous</i> naapureiden kesken lisääntyvät.	Uusiokäyttö
23.1.2019	Tuhka vauhdittaa metsien kasvua Mielipide	1	Sivuvirtojen hyödyntäminen metsien kasvun lisäämisessä ansaitsee seuraavalla hallituskaudella merkittäviä panostuksia, jotta Suomessa otetaan kaikki irti <i>kiertotalouden</i> tarjoamista mahdollisuuksista.	Talousmalli
4.2.2019	Hiilijalanjälki voidaan suhteuttaa kaikkiin tuotteisiin Vastine	1	Hanna Mattila <i>kiertotalouden</i> asiantuntija Sitra	Määrite
5.2.2019	Hallitusmieltymyksistä ei hiiskuta ennen vaaleja Uutinen	1	"Innostus muovin käytön vähentämiseen on peittänyt alleen tiedon siitä, että Suomi on jäämässä pahasti jälkeen kierrätystavoitteista. EU:n mukaan yhdyskuntajätteestä pitäisi kierrättää puolet, mutta Suomessa määrä on pysynyt vain 40 prosentin tasolla." "Suomessa suunta on ollut <i>kiertotalouden</i> kannalta väärä. Vaikka kierrätyskelpoista jätettä päätyy aiempaa vähemmän kaatopaikoille, liian suuri osuus uusiokäyttöön hyvin sopivasta materiaalista päätyy sekajätteen seassa polttolaitoksille energiantuotantoon."	Jätehuolto

12.2.2019	Mineraaleja tarvitaan ilmastonmuutoksen hillintään Mielipide	1	Keskustelu uudesta kaivosverosta on sivuuttanut tutkimustiedon ilmastonmuutoksen torjuntaan tarvittavista metallisista raaka-aineista sekä kaivostoiminnan kytkökset <i>kiertotalouteen</i> . Kaivostoiminnan mukana Suomeen kehittynyt kaivosteknologian sekä rikastus- ja kierrätysteknologian huippuosaaminen nousee tärkeään rooliin ilmastonmuutoksen torjumisessa tarvittavien teknologisten uudistusten toteuttamisessa.	Jätehuolto
13.2.2019	Monen todellisuuden Venäjä Artikkeli	1	"Tällä hetkellä venäläisiä toimittajia kiinnostaa Suomessa jätehuolto ja <i>kiertotalous</i> . Ne ovat isoja kysymyksiä Pietarissa, jossa ei käytännössä kierrätetä mitään."	Jätehuolto
18.2.2019	Pikamuoti kasvattaa vaatealan ilmastokuormaa Artikkeli	1	Tekstiiliteollisuus tuottaa vuosittain saman verran päästöjä kuin maailman lentoliikenne ja laivaliikenne yhteensä, totesi <i>kiertotalouteen</i> erikoistuneen Ellen MacArthur -säätön tutkimus.	Määrite
18.2.2019	Tuhansien talojen jätevedet valuvat luontoon Artikkeli	1	"Mutta ehkä enemmän mietin nyt sitä, antaako viemäröinti näille <i>kiertotalouden</i> toimijoille vapaat kädet päästää haitta-aineita ympäristöön. Mehän emme sentään päästä vesistöön bensiinin lisäaineita", Kinnunen viittaa Hanskallion mäen yrityksiin. Vantaan kaupunki on keskittänyt Tuusulan rajan tuntumaan erilaisia purku- ja kierrätysfirmoja, joiden hulevedet ovat osittain päätyneet pelto-ojiin.	Jätehuolto
20.2.2019	Onko Sitralla liikaa rahaa? Uutinen	7	Sitra haluaa muuttaa Suomen "ketteräksi" ja tehokkaaksi (1) " <i>kiertotaloudeksi</i> ". Ehkä eniten julkisuudessa ovat olleet johtaja Mari Pantsarin vetämät (2) <i>kiertotalousprojektit</i> osittain senkin takia, että ilmastonmuutos on Sitran jo vuosia sitten aloittaman projektin aikana tullut koko ajan ajankohtaisemmaksi. Sitran elämäntapatestin on tehnyt yli 580000 suomalaista. Sitralla on hyvä maine kansainvälisenä (3) <i>kiertotaloustalona</i> . Sen kansainvälinen (4) <i>WCEF-kiertotalousseminaari</i> kesällä 2017 veti yllättäen 1600 asiantuntijaa sadasta maasta Helsinkiin ja sai osaltaan Suomen	1. Talousmalli 2. Talousmalli 3. Talousmalli 4. Talousmalli 5. Talousmalli 6. Talousmalli 7. Talousmalli

			<p>hallituksen innostumaan ilmastokysymyksistä.</p> <p>Neuvonen kehuu etenkin Sitran toimintaa (5) <i>kiertotalouden</i> edistäjänä.</p> <p>"En ole innoissani, jos Sitran kruununjalokivet ryöstetään, sillä sen peruslinjaukset (6) <i>kiertotalouteen</i>, digitaalisuuden ja terveystaloudeksi ovat täysin oikeita tässä ajassa." Kokoomus ja elinkeinoelämä taas moittivat Sitraa vuosia sitten, kun se aloitti (7) <i>kiertotalousohjelmansa</i>, mutta entiset kriitikot ovat nyt laajasti Sitran linjauksien takana.</p>	
23.2.2019	Keskustelu Sitran taloudenpidosta on tervetullutta Vastine	1	Viime vuosina Sitra on lyönyt itsensä läpi kansainvälisesti <i>kiertotalouden</i> edistäjänä.	Talousmalli
2.3.2019	Rikkinäinen paita ei pian enää päädy roskiin Uutinen	2	<p>Pian vaatteita tai kodintekstiilejä ei kuitenkaan enää polteta, sillä Suomeen valmistellaan parhaillaan tekstiilin (1) <i>kiertotalouden</i> ekosysteemiä. -- Nyt kehitystyö on siinä vaiheessa, että Suomeen on syntymässä ensimmäinen poistotekstiilien jalostuslaitos. Lounais-Suomen Jätehuolto etsii sille tiloja Turusta.</p> <p>Tekstiilin (2) <i>kiertotalouteen</i> yritetään kehittää yhä pidemmälle meneviä ratkaisuja. Niitä etsitään nyt etenkin yritysten tarpeita ajatellen, jotta kierrätysketju toimisi alusta loppuun. Samalla mietitään ratkaisuja myös tekstiilien käyttöä pidentämiseksi.</p>	1. Jätehuolto 2. Jätehuolto
6.3.2019	Fazer alkaa valmistaa ksyylitolia kaurasta Uutinen	1	Fazerilla kauran kuoret ovat kauramylyn sivutuote ja esimerkki <i>kiertotaloudesta</i> . Kuoret sisältävät ksyloosia, josta ensin valmistetaan ksyylitolia. Sen jälkeen kuorista jää jäljelle vielä aineksia lämpöenergiaksi.	Tehokas tuotanto
10.3.2019	Asuinalue voisi valmistua nopeasti Uutinen	2	<p>Espoon Keran entisestä teollisuusalueesta tulee tehdä esimerkki (1) <i>kiertotalouteen</i> ja kestäväan kehitykseen perustuvasta alueesta.</p> <p>(2) "<i>Kiertotaloustavoitteiden</i> saavuttamiseksi aluetta olisi</p>	1. Talousmalli 2. Talousmalli

			viisasta suunnitella ja toteuttaa kokonaisuutena. Kaupungin keino tähän on laittaa asemakaavaan määräyksiä, mutta se on hirveän raskas tie. Kaava on äkkiä vanhentunut jo vahvaksi tullessaan." Keran suunnittelussa on edetty siltä pohjalta, että kaupunkiradan jatke Leppävaarasta Kauklahteen toteutuu, vaikka päätöstä siitä ei ole.	
11.3.2019	Tarjolla on opintopisteitäkin Artikkeli	1	Aallon lisäksi yhteistyötä tehdään myös esimerkiksi Helsingin yliopiston kanssa. Pohjois-Tapiola on myös mukana laajoissa tutkimusverkostoissa, joissa keskitytään esimerkiksi ilmastonmuutokseen tai <i>kiertotalouteen</i> . Myös kansainvälisiä yhteistyökumppaneita on.	Maininta
15.3.2019	Fortum rakensi Venäjän ensimmäisen tuulipuiston Uutinen	1	Suomen kanssa Morozov haluaisi tehdä lisää kiertotalouteen liittyvää yhteistyötä. Kierrätyksen lisääminen on nyt Venäjällä kova sana, kun melkein kaikki jäte päätyy kaatopaikoille sellaisenaan. Lisäksi uusista tuulivoimahankkeista keskustellaan jo, hän kertoo.	Jätehuolto
20.3.2019	Kierrätyskentän haitat huolestuttavat asukkaita Uutinen	1	"Kierrätyskenttä todella auttaa <i>kiertotaloudessa</i> , kun ympärillä rakennetaan paljon. Koivusaaren suunniteltu kierrätyskenttä on pienin verrattuna muihin Helsingin alueen kierrätyskenttiin, mutta tärkeä. Uusi rakennettava alue on niin massiivinen", Suominen sanoo.	Jätehuolto
23.3.2019	Media käy jo turkistarhoilla Vastine	1	Suomen turkiselinkeino ei aliarvioi kuluttajia. Toimimme täysin markkinavetoisella alalla ja haluamme aitoa keskustelua vastuullisista vaatevalinnoista, hyvästä eläintenpidosta, <i>kiertotaloudesta</i> ja kasvillisesta, kotimaisesta yrittäjyydestä.	Maininta
28.3.2019	EU päätti kieltää kertakäyttömuovit Uutinen	1	Muovin käytössä ja kierrätyksessä on suuria eroja jäsenmaiden kesken. Suomessa on ollut pitkään käytössä pullojen panttijärjestelmä. Monessa muussa EU-maassa muovin kierrätys ja käyttö on heikommalla tolalla. Direktiivillä halutaan vähentää muovivirooska ja edistää <i>kiertotaloutta</i> .	Jätehuolto

1.4.2019	Hakkuut sinne, missä niistä on vähiten haittaa Vastine	1	Hiilinielun näkökulmasta Venäjän hakkuut ovat arveluttavia, sillä hakkuiden jäljiltä jää paljon hukkapuuta ja maan taimituotanto on puutteellista. Kanadan puuhuolto on kehittyneempää, mutta <i>kiertotalouden</i> ja materiaalitehokkuuden näkökulmasta sekään ei vastaa Pohjoismaiden tuotantoa.	Tehokas tuotanto
1.4.2019	”Salahotellista” merkittävä ennakkotapaus Uutinen	2	"Yleisenä pohdintana voi miettiä, mitä tämä uusi jakamistalous on? Mitä on (1) <i>kiertotalous</i> ? Missä kulkee raja jakamistalouden, (2) <i>kiertotalouden</i> , esimerkiksi Airbnb:n ja kaupallisen hotellitoiminnan välillä?" hän kysyy.	1. Uusiokäyttö 2. Uusiokäyttö
3.4.2019	Välttämättömyys muuttui hyveeksi Hesburgerissa Artikkeli	1	Kiertotalouttakin on mietitty: paistorasvat kerätään talteen ja muutetaan biodieseliksi, Tiainen huomioi.	Tehokas tuotanto
5.4.2019	Yrittämistä on tuettava, mutta kaikki ei ole sallittua Mielipide	1	Helsingin Punavuoressa julkisuuteen tullut "salahotelli" (HS 1.4.) on monella tavalla mielenkiintoinen tapaus. Siinä koetellaan ympäristö- ja lupajaoston puheenjohtajan mukaan jakamis- ja <i>kiertotalouden</i> määritelmiä ja rajoja. Mielestäni asia koskee myös laajemmin yhteiskunnan ja -elämän sääntöjä ja muotoja.	Uusiokäyttö
16.4.2019	Rakennettu ympäristö hiilineutraaliksi vuoteen 2030 mennessä Mielipide	2	Vähähiilisen rakennetun ympäristön ja yhteiskunnan toteutuminen edellyttää myös kiinteistö- ja rakennusalan siirtymistä (1) <i>kiertotalouteen</i> . Hiilineutraali rakennettu ympäristö ja (2) <i>kiertotalous</i> sopivat myös erinomaisesti yhdeksi Suomen EU-puheenjohtajakauden konkreettiseksi kärkiteemaksi. Ilmastonmuutosta hillitsevillä toimilla on kiire ja päästövähennyksiä tulee saada aikaan kaikkia mahdollisia keinoja tarkastellen.	1. Talousmalli 2. Talousmalli
19.4.2019	Iso kokonaisuus askel kerrallaan Artikkeli	1	Sitra ei tehnyt yhtä ehdotusta verouudistuksesta, vaan se tuotti laskelmia erilaisista vaihtoehdoista. Mallit oli tyypitelty tuotannon verottamiseen, kulutuksen verottamiseen sekä <i>kiertotaloutta</i> edistäviin veromuutoksiin. Kolmannessa vaihtoehdossa ovat mukana esimerkiksi luonnonvarojen käytön ja	Talousmalli

			<p>polttavien jätteiden verottaminen.</p>	
20.4.2019	<p>Kaupunkiviljelyn tulevaisuus on epävarmaa Espoossa</p> <p>Mielipide</p>	2	<p>Espoo on strategiansa mukaisesti kestävä kehityksen edelläkävijä, joka osallistaa asukkaansa suunnittelemaan yhteistä tulevaisuutta. Strategiassa korostetaan muun muassa ilmastoystävällisyyttä, (1) <i>kiertotaloutta</i> ja yhteisöllisyyttä. Kaupunkiviljely palstoilla toteuttaa kaikkia näitä arvoja ja edistää viljelijöiden psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä vaikuttaa yhteisöllisyydellään tuhansiin espoolaisiin.</p> <p>Kaupungin virkamies kertoi myös, että ulkoistus on edelleenkin ykkösvaihtoehto, jotta päästäisiin eroon "turhista rönsyistä" - joihin siis ilmeisesti kuuluvat kaupungin strategiaan kirjatut ilmastoystävällisyys, (2) <i>kiertotalous</i> ja yhteisöllisyys.</p>	<p>1. Maininta</p> <p>2. Maininta</p>
28.4.2019	<p>Suuri unelma on saada säätöön hallitukseen</p> <p>Barack Obama</p> <p>Artikkeli</p>	2	<p>CCU-uusiokäyttökiteknologia mahdollistaa (1) <i>kiertotalouden</i>, jossa ilmasta kerätystä hiilidioksidista luodaan uusia polttoaineita ja materiaaleja. Lappeenrannan yliopiston energiatehokkuuden professori Jero Ahola uskoo, että teknologia yleistyy ja halpenee.</p> <p>Kirjoitusta varten on haastateltu myös Helsingin yliopiston ympäristömuutoksen professoria Atte Korholaa, Sitran (2) <i>kiertotaloudesta</i> vastaavaa johtajaa Mari Pantsaria, akateemikko Markku Kulmalaa ja StI:n perustajaa Mika Anttosta.</p>	<p>1. Tehokas tuotanto</p> <p>2. Määrite</p>
15.5.2019	<p>Opiskelijat panevat leivästä olutta</p> <p>Uutinen</p>	1	<p>"Aloimme miettimään <i>kiertotaloutta</i> ja sitä kautta ruokahävikkiä. Tästä tulikin hieman kivempi kouluprojekti kuin mitä aluksi ajattelimme", Nuotio kertoo.</p>	Talousmalli
17.5.2019	<p>Raportti patistaa elämäntaparemonttiin</p> <p>Uutinen</p>	5	<p>Radikaali muutos vaatii muun muassa uudenlaista (1) <i>kiertotalouden</i> mukaista ruoantuotantoa, liiketoimintaa sekä yhteistyötä. Uudenlainen ratkaisu ruoantuotantoon on keskiviikkona Vantaalla Metropolian ammattikorkeakoulussa avattu ruoantuotannon keskus Urban farm lab. Siellä kokeillaan erilaisia (2) <i>kiertotalouden</i> mukaisia viljely- ja</p>	<p>1. Talousmalli</p> <p>2. Talousmalli</p> <p>3. Määrite</p> <p>4. Talousmalli</p> <p>5. Määrite</p>

			<p>ruoantuotantoteknologioita sekä sisäviljelyn kaupallistamista.</p> <p>Sitran (3) <i>kiertotalousasiantuntijan</i> Merja Rehnin mukaan tavoite on tuoda ruoantuotanto lähemmäksi kaupunkilaisia, joita on suomalaisistakin 70 prosenttia.</p> <p>Muutoksen perustaksi tarvitaan Sitran mukaan (4) <i>kiertotalouden</i> mukaista liiketoimintaa, joka perustuu omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen ja tuotteiden elinkaaren pidentämiseen. "Tarvitaan palveluita, jakamista, vuokraamista ja kierrätystä. Niihin perustuvien liiketoimintamallien pitäisi yleistyä merkittävästi", kertoo Sitran (5) <i>kiertotalousasiantuntija</i> Heikki Sorasahi.</p>	
22.5.2019	<p>Elastaani ei estä tekstiilien kierrätystä</p> <p>Mielipide</p>	1	<p>Alan kierrätysteknologiat ja tekstiilien <i>kiertotalous</i> kehittyvät nopeasti. Uusien kemiallisten kierrätysmenetelmien avulla myös elastaani voidaan erottaa muista kuiduista kemiallisten liuottimien avulla, eikä se näin ollen estä vaatteiden kierrätystä.</p>	Jätehuolto
22.5.2019	<p>Kun Suomi säästää metsiään, joku muu hakkaa enemmän</p> <p>Artikkeli</p>	1	<p>Päivinen ja muut tutkimusryhmän jäsenet kirjoittivat hakkuvuodoista myös mielipidekirjoituksen Helsingin Sanomiin. Siinä he huomauttavat, että Venäjän hakkuut ovat arveluttavia, koska niiden jäljiltä jää paljon hukkapuuta, eikä esimerkiksi Kanadan metsäsektorilla <i>kiertotalous</i> toimi yhtä hyvin kuin Pohjoismaissa.</p>	Tehokas tuotanto
26.5.2019	<p>Paras ekoteko: asu pienesti</p> <p>Haastattelu</p>	1	<p>Pantsar on luotsannut vuodesta 2014 alkaen Sitran <i>hiilineutraali kiertotalous -teemaa</i>, jonka tavoitteena on vauhdittaa Suomen siirtymää kohti ekologisesti kestävämpää yhteiskuntaa.</p>	Talousmalli
3.6.2019	<p>Euroopan unionin on vastattava nuorten huoleen</p> <p>Mielipide</p>	1	<p>Suomen pitää aktiivisesti kirittää ratkaisuja ilmastonmuutoksen torjuntaan. Ympäristön kannalta haitallisten maatalous- ja yritystukien uudistaminen ohjaisi tuotantoa konkreettisella tavalla. EU:n tulisi myös lisätä investointeja puhtaaseen energiaan, liikenteen päästöjen vähentämiseen, <i>kiertotalouteen</i> sekä koulutukseen ja osaamiseen.</p>	Maininta

3.6.2019	Kokeilukulttuurissa on yhä parantamisen varaa Vieraskynä	10	<p>Suomi tavoittelee edelläkävijyyttä (1) <i>kiertotaloudessa</i>: materiaalien kierrot pyritään sulkemaan ja käyttämään mahdollisimman vähän neitseellisiä raaka-aineita. Tästä huolimatta luonnonvarojen käyttö Suomessa kasvaa jatkuvasti. (2) <i>Kiertotalouteen</i> siirtyminen vaatii teknisiä innovaatioita ja niiden käyttöönottoa, mutta usein suurimpia muutoksen esteitä ovat ihmisten asenteet: emme halua muuttaa tapoja, joihin olemme tottuneet. (3) <i>Kiertotalous</i> on materiaalien kierrättämistä laajempi käsite - siihen kuuluu esimerkiksi jakamistalous. (4) <i>Kiertotalous</i> koskee monia yhteiskunnan osa-alueita, emmekä tarkkaan tiedä, miten (5) <i>kiertotalouteen</i> siirtyminen kannattaisi toteuttaa.</p> <p>Näin ollen kokeiluja kannattaa hyödyntää esimerkiksi juuri (6) <i>kiertotalouteen</i> siirtymisen tukena. Kokeileva Suomi - kärkihankkeessa on tehty (7) <i>kiertotalouteen</i> liittyviä pienkokeiluja: on esimerkiksi vähennetty ruokahävikkiä vantaalaisen ammattikorkeakoulun suurtalouskeittiössä ja neuvottu pääkaupunkiseudun kauppakeskusten asiakkaita kestävässä pukeutumisessa.</p> <p>Kokeilujen ja kokeilukulttuurin rooli osana poliittista päätöksentekoa ei ole ylipäätään vielä vakiintunut, eikä esimerkiksi (8) <i>kiertotalouskokeilujen</i> oppeja ole täysimittaisesti hyödynnetty.</p> <p>(9) <i>Kiertotalouteen</i> siirtymisen ongelmiakin voidaan ratkaista kokeilemalla, mikä toimii ja mikä ei. Riina Antikainen ja Jarno Poskela Antikainen on kestävä (10) <i>kiertotalouden</i> ohjelman johtaja ja professori Suomen ympäristökeskuksessa. Poskela on innovaatiotoiminnan konsultti Innotiimi oy:ssä.</p>	1. Talousmalli 2. Talousmalli 3. Talousmalli 4. Talousmalli 5. Talousmalli 6. Talousmalli 7. Talousmalli 8. Talousmalli 9. Talousmalli 10. Määrite
----------	--	----	--	---

4.6.2019	Ikea haluaa kestävä kehityksen mallioppilaaksi Uutinen	3	<p>Inter Ikean toimitusjohtaja Torbjörn Lööf teki maanantaina vaikuttajaviestintää haastavalla areenalla puhuessaan Sitran järjestämässä kansainvälisessä (1) <i>kiertotalousseminaarissa</i>. Lööf ilmoitti, että vuoteen 2030 mennessä Ikea toimii täysin (2) <i>kiertotalouden</i> ehdoilla. Tuolloin yhtiö käyttää vain uusiutuvaa energiaa, ja sen tuotteet valmistetaan joko uusiutuvista tai kierrätettävistä materiaaleista.</p> <p>"Meillä on tavoitteena kasvaa. Nyt Ikealla on 800 miljoonaa potentiaalista asiakasta, mutta tavoite on kolme miljardia. Sinne päästään vain, jos yhtiö toimii (3) <i>kiertotalouden</i> ehdoilla."</p>	<p>1. Talousmalli 2. Talousmalli 3. Talousmalli</p>
5.6.2019	<i>Kiertotalous</i> voi muuttaa suhdetta omistamiseen Uutinen	6	<p>(1) Otsikko</p> <p>Laajemmassa mittakaavassa (2) <i>kiertotalous</i> voi muuttaa koko talousjärjestelmän perusteita ja suhtautumistamme omistamiseen. Tulevaisuuden (3) <i>kiertotaloudessa</i> kulutus voi perustua omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen, kuten jakamiseen ja vuokraamiseen.</p> <p>Tällä viikolla Helsingissä on ollut koolla pari tuhatta (4) <i>kiertotalouden</i> asiantuntijaa eri puolilta maailmaa. Sitran järjestämä (5) <i>kiertotalouden</i> foorumi WCEF järjestetään nyt kolmatta kertaa. Kiinnostus Sitran tilaisuuteen kertoo osaltaan siitä, että (6) <i>kiertotalous</i> on nouseva kansainvälinen trendi. Se nousi esiin myös YK:n ympäristökokouksessa maaliskuussa ja on asialistalla G20-maiden kokouksessa kesäkuussa Japanissa.</p>	<p>1. Talousmalli 2. Talousmalli 3. Talousmalli 4. Määrite 5. Määrite 6. Talousmalli</p>
13.6.2019	Arkkitehtuuri ja muotoilu koskettavat kaikkia Mielipide	1	<p>Ilmastonmuutos, asumisen ja liikkumisen uudet muodot, luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, uudet materiaalit ja teknologiat, <i>kiertotalous</i>, monikulttuurisuus ja muut ajankohtaiset ilmiöt vaativat tutkimusta ja monialaista keskustelua mutta ennen kaikkea tekoja.</p>	<p>Maininta</p>

13.6.2019	Aasian maat haluavat eroon lännen jätteistä Artikkeli	2	"Muovijätteen polttaminen on pitkälti sama asia kuin polttaisi öljyä, josta muovi on tehty. Jos muovin polttamista ei saada vähennettyä, pelkästään sen aiheuttamat päästöt tekevät ilmastotavoitteista mahdottomia", kertoo Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran (1) <i>kiertotalouden</i> asiantuntija, johtaja Mari Pantsar. (2) <i>Kiertotaloudella</i> pyritään ratkaisemaan maailman jäteongelmaa. Sen tarkoituksena on vähentää riippuvuutta uusista raaka-aineista ja hyödyntää nykyistä paremmin olemassa olevaa materiaalia, kuten muoviroskaa. Samalla vähenisi tarve rahdata jätettä Aasiaan.	1. Määrite 2. Talousmalli
26.6.2019	Katainen Brysselin toiseksi lobatuin Artikkeli	5	<p>Tapaamisessa keskustellaan komission toimista (1) <i>kiertotalouden</i> edistämiseksi.</p> <p>Hän on myös vastannut (2) <i>kiertotaloutta</i> koskevien esitysten, kuten muovistrategian, valmistelusta.</p> <p>Tapaamiskalentereihin merkitään myös tapaamisen aihe. Merkinnät ovat hyvin yleisluontoisia mutta kertovat karkeasti, mitkä teemat ovat saaneet edunvalvojat liikkeelle. Tietyt teemat korostuvat, ja ne liittyvät Kataisen vastuualueen isoihin hankkeisiin: investointiohjelmaan ja (3) <i>kiertotalouteen</i>.</p> <p>Pääosin Kataisen kabinetin eniten tavanneet tahot ovat yritysten ja niiden etujärjestöjen edustajia. Sen sijaan kansalaisjärjestöjen edustajia Kataisen kabinetissa käy harvemmin. Kuitenkin esimerkiksi (4) <i>kiertotaloutta</i> koskevaan sääntelyyn liittyy paljon ympäristö- ja kuluttajanäkökulmia, joita kansalaisjärjestöt Brysselissä edustavat.</p> <p>"Kolmen viime vuoden aikana olen puhunut lukuisissa (5) <i>kiertotaloustilaisuuksissa</i>, ja monet niistä ovat olleet kansalaisjärjestöjen järjestämiä", hän kertoo.</p>	1. Talousmalli 2. Talousmalli 3. Maininta 4. Talousmalli 5. Talousmalli

1.7.2019	Vesipula hallintaan kierrättämällä Uutinen	1	Suomessa ei ole näköpiirissä tarvetta käyttää jätevettä maatalouden kasteluun, sillä kastelun tarve ylipäätään on melko pieni. Veden uudelleenkäyttö on kuitenkin <i>kiertotalouden</i> nimissä kannatettavaa.	Uusiokäyttö
2.7.2019	”Emme pysty olemaan ilman kulutusta” Artikkeli	1	"Meidän pitää siirtyä pois tästä mallista", Arnould sanoo ja nousee tuolistaan piirtämään fläppitaululle <i>kiertotaloutta</i> kuvaavan ympyrän. "Tähän malliin, jota biologit kutsuisivat ekosysteemiksi." Viitteitä muutoksesta on jo havaittavissa.	Talousmalli
6.7.2019	Kuluttamista pitää hillitä Vastine	3	Arnouldin ajatusmalli on muilta osin kuitenkin harhaanjohtava. Hänhän antaa ymmärtää, ettei kuluttamista normaalina toimintona pidä hillitä vaan toteuttaa uudella tavalla, (1) <i>kiertotalouden</i> avulla. On jokseenkin selvää, että huomattava osa ihmisen toiminnasta jää (2) <i>kiertotalouden</i> ulkopuolelle - ainakin jos asiaa tarkastellaan ongelman ratkaisun kannalta merkityksellisellä aikajänteellä. Samalla kun tunnustetaan ihmisen oikeus kuluttamiseen perustarpeiden tyydyttämiseksi, tulee tehdä aktiivista, kerskakulutusta vastustavaa valistustyötä. Kuluttamatta jätetty resurssi on (3) <i>kiertotalouttakin</i> ekologisempi ratkaisu, sillä se säästää myös tuotteen valmistamiseen kuluvan energian.	1. Talousmalli 2. Talousmalli 3. Talousmalli
6.7.2019	Vanhan korjaaminen on ekologista rakentamista Vieraskynä	1	Henna Helander ja Satu Huuhka Helander on Suomen arkkitehtiiton (Safa) puheenjohtaja. Huuhka on korjausrakentamisen ja <i>kiertotalouden</i> dosentti Tampereen yliopistossa.	Määrite
8.7.2019	Bio- ja <i>kiertotalouden</i> kehittämistä jatketaan Vastine	4	(1) Otsikko (2) <i>Kiertotaloutta</i> edistettiin kärkihankkeella ja kokeiluja rahoitettiin yhteensä toistasataa. Työpaikkoja on syntynyt niin cleantech-yritysten kasvun, kestävän luonnonvarojen käytön lisäämisen, maaseudun monialaisen yrittäjyyden kuin tehokkaan (3) <i>kiertotaloudenkin</i> myötä - ympäristön suojelusta tinkimättä. Kestävä ilmasto- ja energiapolitiikka on myös	1. Talousmalli 2. Talousmalli 3. Talousmalli 4. Talousmalli

			nykyisen hallitusohjelman keskiössä ja tulemme jatkamaan bio- ja (4) <i>kiertotalouden</i> kehittämistä työllisyystavoitetta samalla edistäen.	
10.7.2019	Ministerikokous katkoo liikennettä Uutinen	1	Epävirallisen ympäristöministerikokouksen teemoina ovat <i>kiertotalous</i> , biodiversiteetti ja ilmastonmuutos.	Maininta
14.7.2019	Kasveja talojen katoille, vessapaperia asfalttiin Artikkeli	2	IJburgin kaupunginosassa itäisessä Amsterdamissa on harvinaislaatuinen tieosuus: asfaltin joukossa on vessapaperia. Kyseessä on (1) <i>kiertotalouden</i> kokeilu. Hollantilainen rakennusyhtiö KWS on sekoittanut päällysteeseen vessapaperia, jota on siivilöity viemärlaitoksella. Pelkästään Hollannissa huuhdellaan pöntöstä 180000 tonnia vessapaperia vuodessa. Asfalttikokeilun ainoa tarkoitus ei kuitenkaan ole käytetyn wc-paperin uusiokäyttö. Vessapaperin sanotaan myös vähentävän liikenteestä syntyvää melua. "KWS:n tavoitteena on infrastruktuurin rakentaminen sataprosenttisesti (2) <i>kiertotalouden</i> keinoin vuoteen 2040 mennessä."	1. Uusiokäyttö 2. Uusiokäyttö
14.7.2019	Lajien kato on riski myös ihmisille Artikkeli	1	Fossiilivapaa yhteiskunta toteutetaan verosiirtymillä. Tavoite on, että Suomi kehittäisi ratkaisuja koko maailmalle <i>kiertotalouden</i> kautta.	Talousmalli
18.7.2019	Rinne painotti puheessaan oikeusvaltiota ja arvoja Uutinen	1	Rinne puhui Suomen roolista ilmastotoimien johtajana, sillä Suomen tavoitteet ovat EU:n kunnianhimoisimpia. Maininnat saivat myös bio- ja <i>kiertotalous</i> työllisyyden edistäjinä.	Talousmalli
23.7.2019	Lahdesta tuli ympäristökaupunki Artikkeli	2	Vähemmälle huomiolle on jäänyt se, että kaupunki on vähentänyt hiilidioksidipäästöjään 70 prosenttia vuodesta 1990 lähtien ja on (1) <i>kiertotaloudessa</i> edelläkävijä. Keskeistä lahtelaisten kierrätysinnolle on toimiva jätehuolto. Kaupungissa sijaitsee Kujala-niminen (2) <i>kiertotalouskeskus</i> , jonka jäteasemalle tarpeeton roina on helppo viedä.	1. Talousmalli 2. Jätehuolto

27.7.2019	Monttuisia teitä pohjoiseen Artikkeli	1	Teknisen infran murentuessa sama tapahtuu viipeellä myös sosiaaliselle infralle. Matkalle pohjoiseen mahtuu jo lukematon määrä rapistuneita liikekiinteistöjä, joiden ikkunoihin on teipattu pahvikylttejä "kirpputori". Taloudellinen toimeliaisuus on muuttunut <i>kiertotaloudeksi</i> . Viimeinen sammuttaa valot.	Uusiokäyttö
29.7.2019	Pikamuodin vaikutus ympäristöön on kestämaton Pääkirjoitus	1	Vaateteollisuuden kasvihuonekaasupäästöt ovat yhtä suuret kuin maailman lento- ja laivaliikenteen päästöt yhteensä. <i>Kiertotalouteen</i> erikoistuneen Ellen MacArthur -säätön mukaan päästöt pienenisivät 44 prosenttia, jos vaatteilla olisi keskimäärin kaksi käyttökertaa enemmän kuin nykyisin.	Määrite
1.8.2019	Lasitaloista tuli ilmaston vihollisia Artikkeli	2	Ilman rakentamisen (1) <i>kiertotaloutta</i> ilmastonmuutosta ei saada haltuun, Kuittinen sanoo. Inspiroivaa (2) <i>kiertotalousrakentamista</i> tehdään Kuittisen mukaan Tanskassa ja Hollannissa. Siellä esimerkiksi arkkitehtitoimisto Lendager hyödyntää kierrätettyä betonia, vanhoista tehtaista ja kasvihuoneista kerättyä lasia ja poisheitettyjä lattialaattoja uusissa rakennuksissa.	1. Uusiokäyttö 2. Uusiokäyttö
2.8.2019	Pikamuodin tuottamaa tekstiilijätetulmaa ratkotaan Vastine	3	Nykyinen lainsäädäntö on kiristänyt kuntien jätelaitosten toimintamahdollisuuksia. Suomessa EU-direktiiviä tiukemmat hankintalain rajat vaikeuttavat (1) <i>kiertotalouden</i> toteutumista. Rajoittamisen sijaan kunnianhimoisiin ilmasto- ja (2) <i>kiertotaloustavoitteisiin</i> pääseminen edellyttää entistä tiiviimpää yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välillä. Tätä hallitus voisi helpottaa. Tarvitaan kuitenkin muutos (3) <i>kiertotalouden</i> jokaiseen vaiheeseen. Kerätylle tekstiilijätteelle ja siitä jalostetulle materiaalille on oltava riittävästi kysyntää.	1. Jätehuolto 2. Talousmalli 3. Jätehuolto
4.8.2019	Kohti Suomea ylänappi auki Artikkeli	6	Toinen esille tuleva asia on (1) <i>kiertotalous</i> , jonka Katainen sanoo vieneensä osaksi uutta eurooppalaista lainsäädäntöä. (2) <i>Kiertotaloudessa</i> materiaali pyritään käyttämään mahdollisimman tehokkaasti,	1. Talousmalli 2. Talousmalli 3. Talousmalli

			<p>mutta laajemmin sitä pidetään uutena talousmallina, jossa ei enää esimerkiksi omisteta yhtä paljon kuin ennen. (3) "Kiertotalous ei jäänyt yksinomaan ympäristöasiaksi, vaan se otettiin teollisuuspolitiikan ja sisämarkkinoiden keskeiseksi kehittämiskohteeksi." Katainen on sitä mieltä, että sanan jäte pitäisi siirtyä jo historiaan. Lopulta kaikki voittavat, kun materiaalit kiertävät tehokkaammin. Kun kestävyys otetaan huomioon myös taluspäätöksissä, syntyy työpaikkoja ja kasvua, Katainen maalailee. (4) <i>Kiertotalous</i> vaikuttaa aidolta intohimolta, mutta täytyy toisaalta muistaa, että Katainen on parhaillaan Sitran työnhakija. (5) <i>Kiertotalous</i> on tärkeä toimintakenttä Sitralle.</p> <p>Mutta se yllättävä ja uusi asia. Se, jota Kataiselta pyysin? "Yritin miettiä melkein kaiken, mitä olen julkisuuteen kertonut. Uudeksi asiaksi ei ehkä sovi se, mitä puhuin ilmastosta ja (6) <i>kiertotaloudesta</i> uutena aluevaltauksena", Katainen kysyy varovasti.</p>	<p>4. Talousmalli 5. Talousmalli 6. Maininta</p>
13.8.2019	Erillisrahasto sosiaalisille innovaatioille Vastine	2	<p>Sitra on profiloitunut viime aikoina (1) <i>kiertotalouden</i> kehitykseen. Olisiko mahdollista laajentaa Sitran toimialaa hyvinvoinnin ja välittämisen (2) <i>kiertotalouden</i> synnyttämien innovaatioiden rahoitukseen?</p>	<p>1. Talousmalli 2. Sosiaalinen järjestelmä</p>
15.8.2019	Toisen roskasta seuraavan aarteeksi Artikkeli	1	<p>Tällä kertaa mukaan tarttui muovinen tiskiallas leikkimökin leikkikeittiöön. <i>Kiertotalous</i> on nyt kuuma sana. Planeetan luonnonvarat ja ilmasto eivät kestä nykyistä kulutustahtia. Maailman väestö kasvaa vuoteen 2050 mennessä noin kymmeneen miljardiin. Jättimäinen määrä ihmisiä siirtyy keskiluokkaan, kuluttajiksi. Uusien maapallojen valmistus on kuitenkin lopetettu. Pitää heittää vähemmän pois ja käyttää kaikki mahdollinen uudestaan. Korjata ja kierrättää.</p>	<p>Uusiokäyttö</p>

16.8.2019	Eurooppa luo sääntöjä kestävälle taloudelle Vieraskynä	4	Edistääkseen siirtymistä kertakäyttöajattelusta kohti (1) <i>kiertotaloutta</i> komissio hyväksyi vuonna 2015 (2) <i>kiertotalouden</i> toimintasuunnitelman. Pohjatyo on nyt tehty, jotta esimerkiksi muovin käytössä voidaan siirtyä (3) <i>kiertotalouteen</i> "valmista, käytä ja heitä pois" -ajattelun sijaan. Sijoittamalla kestävyteen nyt EU sekä lujittaa markkinataloutta että hillitsee ilmastonmuutosta. (4) <i>Kiertotalouteen</i> perustuvien liiketoimintamallien ansiosta kannattava talous ja kestävyys kulkevat koko ajan tiiviimmin käsi kädessä. Jo nyt on nähtävissä, että talouskasvu ja päästöjen samanaikainen vähentäminen on mahdollista.	1. Talousmalli 2. Talousmalli 3. Talousmalli 4. Talousmalli
28.8.2019	Itämeren suojelemiseksi on tehtävä enemmän Vieraskynä	1	Tarvitaan uusia ja tehokkaampia keinoja. Meidän tulee vauhdittaa niiden toimenpiteiden toteuttamista, jotka tiedämme tehokkaiksi. Lannoitteita on käytettävä tasapainoisesti ja kestävästi. Esimerkkejä ovat <i>kiertotalouden</i> ratkaisut, kuten lannan hyötykäytön tehostaminen.	Tehokas tuotanto
8.9.2019	Suomessa kehitetään ruokaa Mars-lennoille Uutinen	1	Hän sanoo, että avaruusharjoitus on äärimmäinen skenaario <i>kiertotaloudesta</i> : kaikki, mikä ammutaan avaruuslentäjien mukana taivaalle, on osa suljettua järjestelmää.	Talousmalli
14.9.2019	Polttaminen ei ole kestävä ratkaisu jäteongelmaan Mielipide	1	Nyt eletään kertakäyttökulttuurissa, mutta ekologisesti kestävää olisi elää <i>kiertotaloudessa</i> , jossa raaka- aineita käytetään harkiten eikä niitä hukata.	Talousmalli
19.9.2019	Keinot ilmastotoimiin puuttuvat Artikkeli	1	Tukea tulee myös biokaasuinvestointeihin ja vielä ronskimmalla kädellä <i>kiertotalouden</i> uusiin ratkaisuihin.	Talousmalli
21.9.2019	Uudessa kaivoslaissa ei saa unohtaa kaivosinfrastruktuurin uusiokäyttöä Mielipide	2	Kaivosinfrastruktuurin käyttöiän pidentämistä aloite ei kuitenkaan tunnista, vaikka se olisi jo (1) <i>kiertotaloudenkin</i> näkökulmasta olennainen kysymys. Tätä suomalaisessa keskustelussa ei ole ymmärretty riittävästi. Uusi hallitusohjelma on tunnistanut kaivoslain uudistamisen tarpeen, erityisesti	1. Talousmalli 2. Talousmalli

			ympäristönäkökohtien osalta. Ohjelmassa tavoitteeksi on myös kirjattu Suomen roolin vahvistaminen (2) <i>kiertotalouden</i> edelläkävijänä. Tämän toivoisin koskevan myös infrastruktuurien hyötykäytön elinkaaren pidentämistä, joka maanalaisissa infrastruktuureissa tarkoittaa käyttöään moninkertaistamista.	
21.9.2019	Espoossa porataan syvälämpökaivoa Uutinen	1	Niemi ja Eriksson uskovat, että tulevaisuudessa energiankulutusta tulisi tarkastella alueittain. Esimerkiksi tontinluovutuksessa voisi olla ehtoja energian <i>kiertotaloudelle</i> .	Uusiokäyttö
22.9.2019	Teollisuus ratkomaan ilmastotavoitetta Artikkeli	1	Energia- ja ilmastopolitiikasta vastaava johtaja Sami Nikander sanoo, että siirtymä kohti hiilineutraaliutta vaatii panostuksia prosessien kehitykseen, raaka-aine- ja energiavirtojen miettimistä, tuotekehitystä ja innovaatioita sekä <i>kiertotalouden</i> mahdollisuuksien hyödyntämistä.	Talousmalli
24.9.2019	Nykyinen talousjärjestelmä uhkaa sivilisaatiota Mielipide	2	Suomella on EU:n puheenjohtajamaana erityinen velvollisuus olla suunnannäyttäjä. Suomen hallituksella on vastuu ohjata ja kannustaa kansalaisia kestävämpään elämäntapaan. Tämän mahdollistaa esimerkiksi asteittainen siirtyminen (1) <i>kiertotalouteen</i> . Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra laati jo vuonna 2016 maailman ensimmäisen (2) <i>kiertotalouden</i> tiekartan. Tämä ei tarkoita oravannahkojen vaihtoa vaan vaihtoehtoja, toimivaa talousjärjestelmää.	1. Talousmalli 2. Talousmalli
5.10.2019	Amsterdamin suuri mullistus Artikkeli	2	Kierrätysmateriaaleista koottu paikka on kuin hippien bilekeidas, mutta oikeasti tämä ranta-alue, De Ceudel, on yksi Euroopan kiinnostavimmista (1) <i>kiertotalouden</i> keskuksista ja trendikäs vapaa-ajanviettopaikka. Ryhmä arkkitehteja ehdotti alueelle ekologista toimistokylää, jossa ratkottaisiin kestävä kehityksen haasteita. Niinpä laitureiden väleissä lepää nyt käytöstä poistettuja kanaalialuksia, jotka on kunnostettu (2) <i>kiertotalouden</i> periaatteella toimiviksi toimistoiksi ja ateljee-tiloiksi.	1. Uusiokäyttö 2. Uusiokäyttö

6.10.2019	Luonnonmukainen elämäntyyli käy helposti Mielipide	1	Ideologian mukaan ekologisesti kestävää olisi elää <i>kiertotaloudessa</i> , jossa raaka-aineita käytetään harkiten eikä niitä hukata.	Talousmalli
6.10.2019	Ilmastonsuojelija, seuraa rahaa! Artikkeli	1	Viisas seuraa nyt kuuta eli ison rahan liikkeitä: globaaleja pääomia liikuttavat piirit yrittävät ennakoita, mihin suuntaan maailma väistämättä kulkee. Juuri nyt pääomat kääntyvät vähähiiliseen <i>kiertotalouteen</i> .	Talousmalli
12.10.2019	Metsä antoi mielenrauhan ja liikeidean Artikkeli	1	Erityisesti yrityksistä jälkimmäinen, Touchpoint, teki Peltosen tunnetuksi suomalaisessa liike-elämässä. Kierrätystekstiileistä työvaatteita valmistanut yritys nousi malliesimerkiksi siitä, millaisia menestystarinoita <i>kiertotalous</i> luo.	Talousmalli
14.10.2019	Vaikuttavuussijoittajat muuttavat maailmaa Vieraskynä	1	Teollisuussijoitus (Tesi) käynnisti viime keväänä <i>kiertotalouteen</i> liittyvän sijoitusohjelman, jota se toteuttaa vaikuttavuussijoittamisen periaatteiden mukaisesti.	Talousmalli
19.10.2019	Elämäni vaate Artikkeli	1	<i>Kiertotalouteen</i> keskittyvän Mac Arthur -säätiön raportissa vuodelta 2017 ladellaan kylmiä totuuksia: vaateollisuus saastuttaa enemmän kuin kansainvälinen lento- ja laivaliikenne.	Määrite
20.10.2019	Leo Stranius vaihtoi luontojärjestöt suuryrityksiin Artikkeli	1	Mitä Stranius sitten henkilökohtaisesti työelämässään tavoittelee? Hän sanoo tavoittelevansa hiilineutraalia <i>kiertotaloutta</i> , jossa luonnon monimuotoisuus lisääntyy.	Talousmalli
23.10.2019	Suomi tarvitsisi uuden suunnan, Wahlroos sanoo Haastattelu	1	Digi-Suomi tarkoittaa kasvavia panostuksia digitalisoituun kommunikaatio-, alusta-, jakamis- ja <i>kiertotalouteen</i> . Se on eräänlainen suuri jatkumo Oulun ihmeelle ja kasvuyritystapahtuma Slushille.	Maininta
24.10.2019	Aina kun ostamme, syntyy päästöjä Artikkeli	1	<i>Kiertotalouteen</i> erikoistunut johtaja Mari Pantsar Sitrasta antaa muoville osittaisen synninpäästön: "Ei muovia tarvitse kieltää.	Määrite
27.10.2019	Rantaloma sisätiloissa Artikkeli	1	Suomesta ei löydy valmiina jättihallia, mutta Myllykoskelta ja monelta muulta paikkakunnalta löytyy paperitehtaiden tyhjilleen jääneitä kiinteistöjä. Niiden hyödyntäminen kaukolomailun korvikkeena olisi resurssiviisasta <i>kiertotaloutta</i> parhaimmillaan.	Uusiokäyttö

4.11.2019	Rinteen hallituksen 150 ensimmäistä päivää Artikkeli	1	Ilmasto- ja energiastategia on tehty loppuvuodesta 2021, samoin maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma. Verotoimin edistettävästä <i>kiertotaloudesta</i> pitäisi olla päätökset ensi keväänä, samoin energiaverotuksen uudistuksesta.	Talousmalli
6.11.2019	Vaatteiden ilmaista kierrätystä kokeillaan Sorttiasemilla Uutinen	1	Osana hanketta Lounais-Suomen Jätehuolto valmistelee tekstiilien <i>kiertotaloutta</i> vauhdittavaa testivaiheen jalostuslaitosta, jossa kotitalouksilta kerätty poistotekstiili jalostetaan mekaanisesti kierrätyskuiduksi. Hankkeessa on mukana myös muita Suomen kunnallisia jätelaitoksia.	Jätehuolto
7.11.2019	Lukioaikana on luettava jatkossa kahdeksan kirjaa Uutinen	2	Sisällössä on paljon ympäristöön, kierrätykseen ja (1) <i>kiertotalouteen</i> liittyviä asioita. (2) <i>Kiertotalous</i> -teema tulee esille kakkosmoduulissa, jolloin löytyy yhteyksiä biologian moduulien kanssa	1. Maininta 2. Maininta
17.11.2019	Ei jätä kylmäksi Artikkeli	7	Kuten uskonnossa, myös jätehuollossa tavoitteena on utopistinen tila. Jätehuollon utopia on, että se toimisi kuin luonnon kiertokulku. Kuten yksi vastaajista HS:n kyselyssä kirjoittaa: Planeettamme on suljettu järjestelmä, jossa ei ole mitään jätettä. Meidän on päästävä siitä ajattelusta, että tuotamme jotain, mikä on käyttökeltvotonta palveltuaan ihmistä. Kaikki materiaalit on saatava kiertämään kuten luonnossakin tapahtuu. Luonnossa lehdet putoavat ja muuttuvat maaksi. Luonto uusintaa itseään. Se sama on myös (1) <i>kiertotalouden</i> idea. Mutta sitä ei koskaan voida täysin saavuttaa, Loikkanen sanoo. "Ei ihminen voi luoda toista luontoa. Ei voida rakentaa (2) <i>kiertotaloutta</i> , joka toimisi yhtä sulavasti ja kauniisti kuin luonto, jossa eläimet hoitavat planeettaa." Toisessa ääripäässä on dystopia. Kuvat kaatopaikoilta ovat taiteessa symboloineet tuhoisaa ja kieroutunutta kulttuuria, mätää elämäntapaa. Jo ainakin 1970-luvulta lähtien taiteilijat ovat syllistäneet kansaa ympäristön tuhoamisesta, mutta sokeeraaminen ei ole tehonnut. Se on törmännyt niin sanottuun	1. Jätehuolto 2. Jätehuolto 3. Jätehuolto 4. Jätehuolto 5. Talousmalli 6. Talousmalli 7. Talousmalli

			<p>syllisyyskilpeen, jolla on torjuttu paha olo.</p> <p>"Nyt kaikki ymmärtävät sen tärkeyden, kaikilla poliittisilla puolilla. Tosi monen ikäiset, monenlaiset ihmiset ovat aktiivisia." (3) <i>Kiertotalouden</i> ideaan uskovat kaikki poliittiset suunnat. Halutaan, että jätteiksi päätyneiden tuotteiden materiaali hyödynnetään uusiokäyttöön. Perussuomalaisetkaan eivät sitä vastusta. Kuten yksi vastaajista kirjoittaa: Tuntuu, että (4) <i>kiertotalous</i> ei olisi enää niin marginaalissa, "hippien" touhua, kuin vielä joitain vuosia sitten. Kuitenkin (5) <i>kiertotalous</i> merkitsee eri ihmisille ihan eri asioita. Kaikki hyväksyvät idean, mutta taustalla on hyvinkin erilaisia poliittisia malleja, maailmankuvia ja visioita. (6) "<i>Kiertotalous</i> on nerokas käsite. Se tarjoaa monelle ideologialle mahdollisuuden yhdistyä. Oikeistoliberaalit näkevät siinä uutta yritteliäisyyttä ja bisnesmahdollisuuksia. Vasemmisto taas ajattelee, että kapitalismi korjataan tällä", Valkonen sanoo.</p> <p>Massiivinen (7) <i>kiertotalous</i> muuttaa taloutta joka tapauksessa, mutta sitä ei meillä problematisoida eikä politisoida.</p>	
25.11.2019	Asialistalla ainakin Ukraina, jätteet, metsä ja liikenne Artikkeli	1	Lepän ja Marinin osallistuminen kertoo siitä, että Suomea kiinnostavat nyt erityisesti Venäjän bio- ja <i>kiertotalous</i> sekä liikenneasioiden sujuminen.	Maininta
29.11.2019	Ilmastonmuutos on yhä torjuttavissa Vieraskynä	1	Noin kymmenen prosenttia maailman väestöstä tuottaa lähes puolet ilmastopäästöistä kulutusvalinnoillaan. Kuluttamista tulee vähentää siirtymällä resurssiviisaaseen <i>kiertotalouteen</i> . Hallitusohjelmaan kirjattu energiatehokkuuden lisääminen ei päästötalkoissa juuri auta: parempi tehokkuus lisää kysyntää ja nopeuttaa resurssien kulutusta.	Talousmalli
1.12.2019	Kuinka jakaa päästöhyödyt?	1	Pohjoismaat ovat jo auttaneet Perua esimerkiksi mittaamaan kaatopaikkojen päästöjä sekä	Jätehuolto

	Artikkeli		muuttamaan jätelainsäädäntönsä <i>kiertotalouden</i> mahdollistavaksi.	
11.12.2019	Ilmastonmuutos vaatii EU:lta nopeita toimia Vieraskynä	1	Ohjelma sitoo yhteen kaikki EU-politiikan osa-alueet liikenteestä verotukseen, elintarvikkeista maataloustuotantoon ja teollisuudesta infrastruktuurihankkeisiin. Vihreän kehityksen ohjelmassa investoidaan puhtaaseen energiaan ja laajennetaan päästökauppaa, mutta annetaan myös uutta puhtia <i>kiertotaloudelle</i> ja suojellaan Euroopan luonnon monimuotoisuutta.	Talousmalli
17.12.2019	Euroopan vihreä kasvuohjelma vaatii yrityksiltä uudenlaista aktiivisuutta Mielipide	1	Tulevaisuuden talouskasvu ja työpaikat syntyvät aloilla, jotka ovat edelläkävijöitä päästöttömien ja <i>kiertotalouteen</i> perustuvien ratkaisujen kehittäjinä.	Talousmalli
21.12.2019	Joulukoristeet <i>kiertotalouteen</i> Mielipide	1	Otsikko	Jätehuolto
28.12.2019	Viisi kysymystä Haastattelu	1	1 Kuka lobbasi sinua viimeksi? Joukko suomalaisia teollisuuden edustajia, jotka halusivat kunniahimoisempaa ilmastopolitiikka ja EU:n sääntelyä <i>kiertotalouteen</i> . En sano, keitä he olivat.	Talousmalli
30.12.2019	Tulevaisuuden maatala pyörii ylijäämämäskillä Artikkeli	1	Kellarisienimön täytyy olla luova myös rahoituksessa: se ei saa perinteisiä maataloustukia, jotka perustuvat muun muassa tilakokoon. Farmi on hakenut esimerkiksi innovaatiotukia ja <i>kiertotalouden</i> edistämistukea.	Talousmalli